

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI**

**NEVŞEHİR CAMİHÖYÜK HELENİSTİK VE ROMA DÖNEMİ
SERAMİKLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Canan UYSAL TEZER**

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Süleyman Yücel ŞENYURT**

Ankara - 2011

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI**

**NEVŞEHİR CAMİHÖYÜK HELENİSTİK VE ROMA DÖNEMİ
SERAMİKLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Canan UYSAL TEZER**

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Süleyman Yücel ŞENYURT**

Ankara - 2011

ONAY

Canan UYSAL TEZER tarafından hazırlanan "Camihöyük Helenistik ve Roma Dönemleri Seramiği" başlıklı bu çalışma, 19.10.2011 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Arkeoloji Anabilim dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. S. Yücel
ŞENYURT
(Başkan)

.....

Prof. Dr. Harun TAŞKIRAN

.....

Yrd. Doç. Dr. A. Fatma EROL

.....

ÖNSÖZ

2009-2010 yıllarında Nevşehir ili, Bayramhacı HES Barajı su toplama havzası içerisinde kalacak olan Camihöyük'te gerçekleştirilen kurtarma kazısı sonucunda açığa çıkarılan Helenistik ve Roma dönemlerine ait seramik malzemeler çalışılmıştır.

“Nevşehir Camihöyük Helenistik ve Roma Dönemi Seramikleri”ni çalışmama izin veren, beni her konuda destekleyen ve yardımlarını esirgemeyen, mesleğime duyduğum bağlılığa büyük bir itina ile yaklaşan ve buna olanak sağlayan tez danışmanım Sayın Prof. Dr. S. Yücel ŞENYURT'a içtenlikle teşekkür ederim.

Helenistik ve Roma dönemleri seramikleriyle ilgili bilgilerini ve elindeki kaynakları benimle paylaşan, Başkent Üniversitesi Sanat Tarihi ve Müzecilik Bölüm Başkanı Doç. Dr. Billur TEKKÖK hocama; yardım ve destekleri için Sayın Yrd. Doç. Dr. A. Fatma EROL'a, sonsuz teşekkürler.. Ayrıca tezimin düzenlenmesi aşamasında bilgilerini ve desteğini esirgemeyen Sayın Dr. Atakan AKÇAY'a ve Sayın Dr. Yalçın KAMIŞ'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Çalışmalarım esnasında büyük bir nezaketle ve ilgiyle bana destek olan eşim Hasan TEZER'e; ne kadar yorgun olursa olsun hiçbir zaman benden yardımını esirgemeyen ağabeyim ve eşi; Hüseyin ve İlkay UYSAL'a saygılarımı ve teşekkürlerimi sunarım. Camihöyük mimari çizimlerinde bana katkı sağlayan arkadaşlarım Tarık EMRE ve Yunus EKİM'e sonsuz teşekkürler..

Canan UYSAL TEZER

Ankara 2011

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER	ii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	v
HARİTALAR LİSTESİ	vi
MİMARİ ÇİZİMLER LİSTESİ	vii
RESİMLER LİSTESİ	viii
GİRİŞ	1
1. Konu	1
2. Amaç	1
3. Araştırma Yöntemi	3

BİRİNCİ BÖLÜM

CAMİHİÖYÜK: COĞRAFİ KONUM, TOPOGRAFYA VE TARİHSEL ÇERÇEVE

1.1. COĞRAFİ KONUM	5
1.2. TOPOGRAFYA	6
1.3. TARİHSEL ÇERÇEVE	8

İKİNCİ BÖLÜM

CAMİHÖYÜK KAZI ÇALIŞMALARI VE MİMARİ KALINTILARI

2.1. HÖYÜK YERLEŞİM ALANI KAZI ÇALIŞMALARI	11
2.1.1. Höyük Yerleşim Alanı Mimari Kalıntıları	12
2.2. SU TÜNELİ YAPI KOMPLEKSİ KAZI ÇALIŞMALARI	16
2.2.1. Su Tüneli Yapı Kompleksi Mimari Kalıntıları	17
2.3. KUZAY TERAS ALANI KAZI ÇALIŞMALARI	18
2.3.1. Kuzey Teras Alanı Mimari Kalıntıları	18
2.4. CAMİ YAPISI VE ÇEVRESİ KAZI ÇALIŞMALARI	20
2.4.1. Cami Yapısı ve Çevresi Mimari Kalıntıları	21
2.5. NEKROPOL ALANI KAZI ÇALIŞMALARI	22
2.5.1. Nekropol Alanı Mezar Mimarisi	23

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

CAMİHÖYÜK HELENİSTİK VE ROMA DÖNEMLERİ SERAMİĞİ

3.1. CAMİHÖYÜK SERAMİK GRUPLARI.....	24
3.1.1. Kızılırmak Havzası Seramikleri (Galat Seramiği)	24
3.1.1.1. Kızılırmak Havzası Seramik Grubu Örnekleri	26
3.1.1.1.1. Yatay Boyalı Seramikler	26
3.1.1.1.2. Sarmaşık-Dal Motifli Seramikler	27
3.1.1.1.3. Kırmızı-Beyaz-Kahverengi Boyalı Seramik.....	28
3.1.2. Gri Hamurlu Seramikler	29
3.1.2.1. Gri Hamurlu Seramik Grubu Örnekleri.....	30
3.1.2.1.1. Yatık Ağız Kenarlı Tabaklar.....	30
3.1.2.1.2. Dik Kenarlı Servis Tabakları	31
3.1.2.1.3. Çanak Kaideleri	31
3.1.3. Doğu Sigillata A Grubu Seramikleri	32
3.1.3.1. Doğu Sigillata A Grubu Seramik Örnekleri.....	34
3.1.3.1.1. Balık Tabakları	34
3.1.3.1.2. Dudak Üstü Oluklu Çanaklar	36
3.1.3.1.3. Dudak Kenarı Dışa Uzantılı Çanaklar.....	37
3.1.3.1.4. Servis Tabakları	38
3.1.3.1.5. Kenarı Dışa Uzantılı Tabaklar	40
3.1.3.1.6. Dışa Açık Ağız Kenarlı Tabak.....	42
3.1.3.1.7. Derin Servis Tabağı.....	42
3.1.3.1.8. Diken Dekorasyonlu Seramik Parçası	42
3.1.3.1.9. Ağız Kenarı Dışa Açık Çanaklar	44
3.1.3.1.10. Konik Gövdeli Çanaklar	45
3.1.3.1.11. Krater Ağız Kenarı Parçası.....	45
3.1.4. Pontus Sigillatası	46
3.1.4.1. Pontus Sigillatası A Grubu Seramiği.....	46
3.1.4.1.1. Çanak ve Kaide	47
3.1.4.2. Pontus Sigillatası B Grubu Seramiği.....	48
3.1.4.2.1. Tabaklar	49
3.1.5. Camihöyük Günlük Kullanım Kapları	49

3.1.5.1. Tabaklar.....	50
3.1.5.2. Omurgalı Çanaklar	50
3.1.5.3. Güveçler ve Güveç Kapakları	51
3.1.5.4. Çömlekler	52
3.1.5.4.1. Küresel Gövdeli Çömlekler	53
3.1.5.4.2. Oval (Torba) Gövdeli Çömlekler	53
3.1.5.5. Depolama Kapları	54
3.1.6. Ticari Amphoralar	56
3.1.6.1. Ticari Amphora Kulpları	57
3.1.7. Kandiller.....	58
3.1.7.1. Kandil Grubu Örnekleri	59
3.2. NEKROPOL ALANI BULUNTULARI	59
3.2.1. Çömlek.....	60
3.2.2. Bardak	60
3.2.3. Unguentariumlar	60
SONUÇ.....	63
KAYNAKÇA	66
EKLER.....	75
Ek 1: Katalog	75
Ek 2: Haritalar.....	92
Ek 3: Mimari Çizimler.....	94
Ek 4: Levhalar.....	96
Ek 5: Resimler	126
ÖZET	138
ABSTRACT	139

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

AJA	: American Journal of Archaeology.
ASOR	: The American Schools of Oriental Research.
BABESCH	: Bulletin Antieke Beschaving. Annual Papers on Classical Archaeology.
Bkz.	: Bakınız.
BSA	: The Annual of the British School at Athens.
Cm.	: Santimetre.
Çiz.	: Çizim.
DACIA	: Revue d'archéologie et d'histoire ancienne.
DSA	: Doğu Sigillata Aa.
Fig.	: Figür.
IstMitt	: Istanbuler Mitteilungen.
JHS	: The Journal of Hellenic Studies.
Km.	: Kilometre.
Lev.	: Levha.
MÖ	: Milattan Önce.
MS	: Milattan Sonra.
MTA Derg.	: Maden Teknik Arama Dergisi.
ÖJH	: Jahreshefte des Österreichischen archäologischen Instituts in Wien.
PSA	: Pontus Sigillatası A Grubu Seramiği.
PSB	: Pontus Sigillatası B Grubu Seramiği.
P.t.	: Pişmiş Toprak.
RCRF	: Rei Cretariae Romanae Fautores.
Res.	: Resim.
Vd.	: Ve diğerleri.
Tüba-Ar	: Türkiye Bilimler Akademisi Arkeoloji Dergisi.

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1: 25.000'lik haritada Camihöyük ve yakın çevresinin uydu fotoğrafı görüntüsü (2009-2010 yılı Kazı Raporları'ndan alınmıştır.)	92
Harita 2: Bayramhacılı HES Barajı su rezervuar alanı içerisinde Camihöyük'ün yeri (2009-2010 yılı Kazı Raporları'ndan alınmıştır.)	92
Harita 3: Camihöyük topografik planı ve kazı karelajı	93

(Tezde kullanılan haritalar Camihöyük 2009-2010 yılı Yayınlanmamış Kazı Raporları'ndan temin edilmiştir.)

MİMARİ ÇİZİMLER LİSTESİ

Çizim 1: Helenistik ve Roma dönemleri yapısı 2009 yılı mimari.....	94
Çizim 2: Helenistik ve Roma dönemleri yapısı 2010 yılı mimari çizimi	94
Çizim 3: Kuzey teras alanı 2 evreli yerleşim 2009 yılı mimari çizimi.....	95

(Tezde kullanılan haritalar Camihöyük 2009-2010 yılı Yayınlanmamış Kazı Raporları'ndan temin edilmiştir.)

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1: Helenistik-Roma Dönemleri yapısı ve B Koridoru	126
Resim 2: E Mekânı.....	126
Resim 3: Kuzey yamacı merdivenleri	127
Resim 4: Doğu eteğinden höyüğün tepesine ulaşan Su Tüneli Yapı Kompleksi	127
Resim 5: Su Tüneli Yapı Kompleksi kireçtaşı basamaklarından görünüm	128
Resim 6: Büyük taş bloklarla kapatılan güney kemerinin ağzı	128
Resim 7: Kuzey teras alanı yerleşimi	129
Resim 8: Kuzey teras alanındaki B Mekânı içerisinde bulunan küpler	129
Resim 9: E Mekânı içerisindeki tabana gömülü in-sutu depo küpü	130
Resim 10: Cami yapısının güneyindeki 1. ve 2. yapı katı kalıntıları	130
Resim 11: -Al-15 açması M3 mezarı ve buluntuları	131
Resim 12: -AF-16 M9 mezarı ve buluntuları.....	132
Resim 13: -AF-16 açması M14 mezarı ve buluntuları	133
Resim 14: M35 mezarından p.t. çömlek.....	134
Resim 15: M35 mezarından bronz sikke	134
Resim 16: Kızılırmak Havzası Seramik Grubu	135
Resim 17: Gri Hamurlu Seramikler.....	135
Resim 18: DSA İthal Tabak.....	135
Resim 19: Camihöyük Helenistik ve Roma Dönemleri DSA Grubu Seramikleri	135
Resim 20: Camihöyük Günlük Kullanım Kapları.....	136
Resim 21: İn-sutu halde bulunan Depo Küpü.....	136
Resim 22: Ticari Amphoralara ait kulp parçaları.....	136
Resim 23: Nekropol Alanı buluntuları.....	137

(Tezde kullanılan resimler Camihöyük Kazısı Arşivi'nden alınmıştır.)

GİRİŞ

1. Konu

Orta Kızılırmak Havzası içerisindeki Nevşehir İli'nin, Avanos İlçesi'nin kuzeydoğusunda yer alan Camihöyük, Göynük Kasabası'nın güney doğusunda, Kayseri il sınırında yer almaktadır. Bayramhacı HES Barajı su toplama havzası içerisinde kalan Camihöyük'te, Nevşehir Müze Müdürlüğü Başkanlığı'nda ve Gazi Üniversitesi Arkeoloji Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. S. Yücel Şenyurt'un bilimsel sorumluluğu altında 2009 ve 2010 yıllarında kurtarma kazısı çalışmaları yürütülmüştür. Bu çalışmalar sonucunda elde edilen, Helenistik ve Roma dönemleri Seramikleri tez çalışmamızın konusunu oluşturmaktadır.

2. Amaç

Höyük yerleşiminde karşılaşılan farklı dönemlerdeki mimari düzenlemeler, höyüğün üstünde bulunduğu konglomera katmanının altındaki sist dolgunun kaynak suları nedeniyle aşınıp zayıflaması neticesinde höyüğün orta kısmında çöküntü oluşmasına ve sonrasında gerçekleştirilen kaçak kazılar höyük yerleşimindeki kültür dolgusuna ciddi anlamda zarar verdiğinden, bu seramik gruplarının homojen bir yapıda olduğunu söylemek güçtür. Bu nedenle, söz konusu kazı alanından ele geçen seramik örnekleri, dönemsel olarak tarihlememize yardımcı olacak özellikte olmalarına dikkat edilmiş ve baskın olan seramik grupları tercih edilmiştir. Bunlar, mimari açıdan daha düzenli bir dağılım arz eden ve daha homojen bir özelliğe sahip olan, teras yerleşim alanı seramikleriyle karşılaştırılarak ve farklı merkezlerdeki benzerleri göz önünde bulundurularak tarihlendirilmiştir.

Anadolu'nun çeşitli merkezlerinde üretilen "Terra Sigillata" seramik grubunun ve "Gri Hamurlu" seramik grubunun Camihöyük'te çok sayıda

taklitlerinin var olduğu göze çarpmaktadır. Bunun yanı sıra “Kızılırmak Havzası (Galat Seramiği) Kapları” olarak adlandırılan boya bezemeli seramik grubu, Helenistik Dönem’de Anadolu’da Geç Demir Çağı geleneklerini devam ettiren önemli bir grubu oluşturmaktadır.

Mimari yapıların tarihlendirilmesinde, ticari amaçla kullanılan amphoralara ait kulplar ve özellikle ele geçen sikkeler önemli ipuçları sunmuştur. Sınırlı sayıda ele geçmiş olan ithal seramik örnekleri ise, bölgesel etkileşimlerin tespit edilmesine olanak sağlamaktadır. Höyük yerleşim alanı seramik gruplarının ve teras yerleşim alanı seramik gruplarının genel itibariyle tarihsel bir tutarlılık arz ettiği görölmüştür.

Camihöyük nekropol alanı kazıları sonrasında tespit edilen, farklı mezar tipleri, farklı gömü türleri ve buluntuları, mezarlık alanının Helenistik Dönem’den başlayarak, MS 4. yüzyıla kadar kullanım gördüğünü ortaya koymuştur. Taş ve kerpiç sanduka mezar, çömlek mezar, basit toprak mezar ve pişmiş toprak lahit içerisine yapılan gömülerden oluşan mezar tiplerini oluştururken, nekropol alanının kesin tarihlenmesine olanak sağlayan sikkeler de ele geçmiştir.

Kaba malzemeden üretilen mutfak kapları ya da günlük kullanım kapları olarak adlandırılan seramik grubu hemen hemen tüm yerleşim birimlerinde görülen en yaygın seramik grubudur ve formlar diğer kültür bölgeleri ile yakın benzerlikler taşımaktadır. Yerel üretim olduğunu düşündüğümüz Camihöyük günlük kullanım kapları, nüfusun kendi ihtiyacını karşılayacak ölçüde üretilmiştir. Bu seramik grubu da, kendi içerisinde tiplerine göre gruplandırılmıştır.

“Camihöyük Helenistik ve Roma Dönemleri Seramiği” başlıklı çalışmamızın, Kapadokya ve Pontus Kültür Bölgeleri’nin etkisi altında kalan, Kızılırmak Kavsi Orta Anadolu Bölgesi seramiği üzerine yapılan sınırlı sayıdaki çalışmalara katkı sağlayacağı ve Orta Anadolu Bölgesi’nin

Helenistik ve Roma dönemleri seramiğinin tanınması açısından faydalı olacağı düşüncesi içerisindeyiz.

3. Araştırma Yöntemi

Tez çalışmasında izlenen araştırma yöntemi kapsamında, seramikler, mimari kontekstlerine göre tasniflendirilmiştir, akabinde; tipolojik bir çalışma gerçekleştirilmiş ve bu tiplerin Kıta Yunanistan, İtalya, Kıbrıs ve Anadolu'daki diğer aynı dönem yerleşimleri ile karşılaştırmaları yapılmıştır. Böylece üretimin yerel mi veya merkezi mi olduğu konusunda sonuca ulaşılmaya gayret edilmiştir.

Malzemelerin gruplandırılması aşamasında öncelikle, dönem özelliği gösteren ve formları bilinen parçalar dikkate alınmıştır. Bütün olmayan seramik parçalarının tipolojik adlandırması, kenar-boyun, kenar-gövde, ağız kenarı-gövde, gövde-kaide ve gövde şeklinin gösterdiği ilişkiye göre yapılmıştır. Kazıya ait tarihleme yapmamız olanak sağlayan buluntular - kandiller, nekropol alanından elde edilen unguentariumlar, sikkeler, ticari amphoralara ait kulp parçaları- değerlendirilmiştir. Tarihi kesin olan buluntular, mimari kontekstlerle ilgili yorumlarımızın güçlenmesine katkı sağladığı gibi, gruptaığımız seramikleri tarihlendirmede ve diğer merkezlerdeki benzerleriyle karşılaştırılarak sonuca ulaşmamıza da katkı sağlamıştır.

Astar ve hamur çalışmalarında buluntuların doğru tanımlanması için güneş ışığı ve açık hava tercih edilmiştir. Renklerin belirlenmesinde "MUNSEL SOIL COLOR CHART-2000" renk katalogu kullanılmıştır. Seramiklerin tamamı bir katalog dâhilinde sunulmuş ayrıca, bölüm başlıkları altında, yüzey renkleri, astar rengi ve kil özelliklerinin anlatılmasına yönelik genel değerlendirmeler de yapılmıştır. Tüm seramik çizimleri, eskiz çizimlerinin ardından, Corel-DRAW X4 çizim programı yardımıyla bilgisayar ortamına aktarılmış ve seramik gruplarına dair levhalar oluşturulmuştur.

Bölgenin coğrafi konumu ve mimari yapıları anlatılırken görselliğe önem verilmiş; bununla ilgili mimari çizimler, haritalar ve fotoğraflar için, 2009-2010 Camihöyük Kazı Raporları'ndan yararlanılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

CAMİHİÖYÜK: COĞRAFİ KONUM, TOPOGRAFYA VE TARİHSEL ÇERÇEVE

1.1. COĞRAFİ KONUM

Nevşehir İli ve çevresi, Orta Anadolu'daki sönmüş yanardağlardan oluşan Erciyes, Melendiz ve Hasan Dağları'nın kül ve lavlarının birikmesiyle oluşmuş geniş ve yüksek bir plato üzerinde yer almaktadır. Bu platoyu Türkiye'nin en uzun akarsuyu olan Kızılırmak doğu-batı doğrultusunda ikiye ayırmaktadır. İl genelinde en az rastlanan yeryüzü şekilleri dağlardır. İl alanının % 18,5'ini kaplayan dağlar, genellikle Kızılırmak vadisinin kuzeyinde ve güneyinde toplanmıştır. III. Jeolojik zamanda, Alp kıvrımlaşması sırasında Kuzey Anadolu ve Güney Anadolu dağları şekillenirken ortaya çıkan sıkışmalarla Orta Anadolu'da yer yer yükselmeler ve çökmeler olmuştur. Çöken kesimde uzanan Nevşehir toprakları Neojende göl suları altında kalmıştır. Daha sonra yörede çok yoğun volkanik ve tektonik hareketler oluşmuş, il alanının büyük bir bölümü lav ve tüflerle örtülürken bir yandan da yeni kırılmalar ve püskürmelerle yükselmiş ve böylece dağlar oluşmuştur. Kayseri il sınırından Nevşehir iline girdiği alanda bazalt kayalık oluşumlar sebebiyle nehir yatağının yer yer daraldığı görülmektedir.¹

Kızılırmak Nehri'nin kuzeyinde ve güneyinde vadi tabanındaki doğu batı doğrultulu tarım alanları Nevşehir'in kıyı ovalarını oluşturmaktadır. Ancak bu taban topraklar, yalnızca iki yerde ova niteliği kazanabilmektedir. Kızılırmak vadisinin genişlediği Avanos yöresinde alüvyal ve kolüvyal topraklarla kaplı geniş alanlar ortaya çıkmıştır. Yaklaşık 10 km boyunca uzanan kıyı ovası pek geniş değildir. Bu ovanın genişliği 2-3 km dolayındadır. Avanos yakınında, güneyden Kızılırmak vadisine açılan yan vadiler boyunca

¹ Burada sunulan bilgiler, Camihöyük 2009 ve 2010 yılı kurtarma kazılarının yayınlanmamış raporlarından (Şenyurt v.d. 2009; Şenyurt v.d. 2010) alınmıştır.

uzanır ve bu kesimde genişliği 6 km' ye kadar çıkar. Ovanın, alüvyal topraklarla kaplı asıl verimli kesimi de burasıdır. Küçük olmasına karşın sanayi bitkileri ve yumru bitkileri üretimi açısından ovanın önemi büyüktür. Camihöyük'ün de içerisinde yer aldığı bu genel topografik yapı içerisinde Kızılırmak vadisine doğu-batı istikametinde giren dağ silsileleri genelde bitki örtüsünden yoksundur. Kuzey yamaçlarında Özkonak, Göynük kasabalarına doğru meşe toplulukları vardır.

Avanos, Nevşehir İline bağlı, Nevşehir'in 18 km kuzeyinde yer alan bir ilçedir. Yer altı kaynakları bakımından zengin olan Nevşehir'de, Avanos özellikle kaolin yatakları ile öne çıkmaktadır. Ayrıca, Avanos Kaya Hamamı Mevkii'ndeki mermerlerin 1.000.000 ton üzerinde jeolojik rezerv yatakları vardır. Merkez ve Avanos ilçelerinde zengin kil yatakları, toplam rezervi 1.180.000 tona ulaşan kaolin yatakları mevcuttur. Ancak bu yataklar henüz işletmeye açılabilmiş değildir. Ulaşımı kolay olan yataklar tuğla yapımında kullanılmaktadır. Ayrıca bunun yanında Nevşehir'e özel kepez adı verilen yapı taşları bol miktarda çıkartılıp inşaatlarda kullanılmaktadır. Avanos çevresi ve Ürgüp, Erciyes'in Üst Pliosen volkanizmasının andezit lavları, Selime ve Yaprakhisar ise Hasan Dağı'nın bazaltları ile örtülmüştür.² Ziyaret Dağı (İdiş Dağı) ilin kuzey doğusunda Avanos'un kuzeyinde yükselen bu dağ silsilesinin en yüksek noktası olup güney ve doğu kenarı Kızılırmak'a dayanır. Bozca köyünün güneyinden kıvrılan Ziyaret Dağı'nın devamı niteliğindeki bazalt kayalar bu bölümün en baskın jeomorfolojik karakterini oluşturur.³

1.2. TOPOGRAFYA

Camihöyük, Nevşehir İli, Avanos ilçesinin 17 km kuzeydoğusunda, Göynük kasabasının güney doğusunda hemen Kayseri il sınırında, Kayseri Merkez Bayramhacılı Köyü'nün yaklaşık 2,5 km güneybatısında, Bozca Köyü'nün ise yaklaşık 5 km kuzeybatısında Kızılırmak Nehri'nin hemen

² Sür, 1972: 51.

³ Şenyurt v.d., 2009; Şenyurt v.d., 2010.

kenarında **(Harita: 1)** bulunmaktadır. Konya kapalı havzasında kalan Derinkuyu ilçesi dışında, bütünüyle Orta Kızılırmak Havzası'na giren Nevşehir, konum itibariyle Türkiye'nin tam ortasında olup, yüzölçümü 5.467 km²'dir. İl alanı, yöresel açıdan, doğudan Kayseri'nin Yeşilhisar, İncesu ve Merkez, kuzeydoğudan Yozgat'ın Boğazlıyan ve Şefaatli, güney, güneybatı ve batıdan Niğde, Aksaray Merkez ve Ortaköy ilçesi ile çevrilidir. Yüzey şekilleri açısından ise, ilin doğusunda Hodul Dağı ve uzantıları, kuzeyinde Delice Irmak vadisi, güney ve güneybatısında Erdaş Dağı ve uzantıları vardır.

Kenarında kurulduğu Kızılırmak Nehri'nin ve yan kollarının şekillendirdiği genel topografik yapı içerisinde, nehrin tüm imkânlarını kullanmaya elverişli bir alanda konumlanan Camihöyük yaklaşık 100 metrelik taban genişliği ve 15 metrelik yüksekliği ile Orta Anadolu'nun küçük boyutlu höyük yerleşimlerinden birisidir. Nehrin bugünkü yatağından yaklaşık 50 metre uzaklıkta yer alan höyüğün nehre bakan güney yamacı oldukça dik bir eğime sahiptir.

Camihöyük, Göynük formasyonu içerisinde yer almaktadır. Göynük formasyonu masif konglomeralarla uyumsuz olarak başlar ve üste doğru çapraz tabakalı ve alacalı renkli kumtaşları, silt ve çamur taşları ardalaşması ile sürer. Birimin alt tabakaları tektonik olaylara bağlı olarak kuzeye doğru devrilmiştir.⁴ Höyüğün doğu ve batı yamaçları nehrin kuzey sekisini oluşturan konglomera taban üzerine oturmakta olup, kuzey yamacı yerleşime daha uygun bir düzlüğe bakmaktadır. Tepe noktasının deniz seviyesinden yüksekliği 981,50 metre olan höyüğün oturduğu sekinin deniz seviyesi yüksekliği ise 967 metre civarındadır. Höyüğün tepe alanı yaklaşık 40 x 40 metre boyutlarında bir alanı kaplamaktadır. Tepenin doğu yamacına doğru bakan kısmında büyük bir çöküntü alanı bulunmaktadır. Söz konusu çöküntü alanının, höyüğün oturduğu konglomera tabanın kırılması ile oluştuğu anlaşılmaktadır. Tüm kültür tabakalarının bozulmasına ve mimari kontekstlerin dağılmasına yol açan bu kırılmanın deprem ve benzeri jeolojik

⁴ Köksal, Göncüoğlu, 1997: 79.

hareketler neticesinde veya taban suyunun konglomera tabakasında oluşturduğu boşlukların çökmesiyle oluştuğu anlaşılmaktadır. Konglomeranın nehre bakan güney eteklerinde taban suyunun yüzeye çıktığı güçlü kaynaklar bulunmaktadır.⁵

1.3. TARİHSEL ÇERÇEVE

Camihöyük arkeolojik alanının en geç kültür tabakası olan Helenistik ve Roma Dönemleri'ne ait arkeolojik kalıntılar höyükte, höyüğün kuzey eteğinde bulunan teras yerleşimi alanında ve nekropol alanında açığa çıkarılmıştır.

Kazılar sonucunda elde edilen seramikler ve diğer buluntular höyük yerleşiminin Erken Tunç Çağı'nda başladığına ve MS 4. yüzyıla kadar devam ettiğine işaret etmektedir. Höyük kısmında tespit edilebilen Demir Çağı yerleşimi, Helenistik ve Roma Dönemleri'nin yapılaşma faaliyetleri ve höyükte gözlenen çökmeler nedeniyle tahrip olmuştur. Ele geçen seramikler ve buluntular Demir Çağı yerleşiminin MÖ 8-7. yüzyıllara tarihlenebileceğini göstermektedir. Höyüğün en erken kültür tabakası olan Erken Tunç Çağı yerleşimi sadece step-trench açmalarında tespit edilebilmiştir. Oldukça tahrip olmuş durumda tespit edilebilen Erken Tunç Çağı tabakalarından ele geçen seramikler ve diğer buluntular bu tabakanın MÖ 2100-1900 arasına tarihlenebileceğini göstermektedir.

Camihöyük arkeolojik yerleşim alanının sadece höyük ile sınırlı olmadığı görülmüştür. Höyük, kuzey teras alanı ve yerleşime ait nekropol alanında gerçekleştirilen kazılar neticesinde, ortaya çıkan verilere dayanarak şunları söylemek mümkün olacaktır. Höyüğün kuzeyindeki geniş teras alanının özellikle Helenistik ve Roma dönemlerinde iskân gördüğü anlaşılmıştır. Bunun yanı sıra, bölgede yapılan yüzey araştırmaları neticesinde, Helenistik ve Roma dönemleri seramik parçaları ile birlikte

⁵ Şenyurt v.d., 2009; Şenyurt v.d., 2010.

bulunan Orta ve Geç Demir ağı seramikleri karışık kontekstlerde ele geçmiştir. Höyüğün batı yamacı üzerinde yürütölen kazı çalışmalarında buradaki açmanın temel seviyesinde korunmuş küçük bir Geç Roma yapısı açığa çıkarılmıştır. Höyüğün genel topografik durumu ve tabakalanması açısından költür tabakalarının en iyi izlenebildiği doğu terası step trench kazıları neticesinde Roma Dönemi ve Helenistik Dönem, Geç ve Orta Demir ağı, Orta Tunç ağı başları ve Erken Tunç ağı sonlarına tarihlenen üç farklı költür tabakası tespit edilmiştir. Höyüğün güneydoğu eteğinden, kuzey yönünde bir yay çizerek höyüğün tepe noktasına doğru yönleneen tüneline işlevi tam olarak anlaşılamamıştır. Ancak söz konusu tüneline olasılıkla Helenistik-Roma Dönemleri içerisinde yapıldığı ve höyüğün tepe kısmındaki büyük yapı ile ilişkili olabileceği düşünölmektedir.

Kuzey teras alanı Helenistik ve Roma dönemlerinde yerleşim görmüştür. Helenistik ve Roma dönemleri yerleşimi dışında terasın doğu kesiminde küçük bir cami kalıntısının da olduğu anlaşılmıştır. Bu yapı, son kullanım evresinde camiye dönüştüröldüğü anlaşılan dikdörtgen planlı bir yapıdır.

Yerleşime ait nekropol alanı, ağırlıklı olarak Helenistik ve Roma dönemlerine tarihlenen birçok mezar açılmıştır. Gerek mezar türlerinde, gerekse ölü gömme adetlerindeki farklılıklar mezarlığın hem Helenistik Dönem’de hem de Roma Dönemi’nde uzun bir süre boyunca kullanıldığını işaret etmektedir. Mezar mimarisinin sıradanlığı ve ele geçen mezar buluntularının niteliği bu alanın bir halk mezarlığı olarak kullanıldığını göstermektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

CAMİHÖYÜK KAZI ÇALIŞMALARI VE MİMARİ KALINTILARI

Bayramhacı HES Barajı su toplama havzası içerisinde kalacak olan **(Harita: 2)** Camihöyük, 90 x 100 genişliğinde, 15-20 metre yüksekliğinde küçük boyutlu bir höyük yerleşmesidir.⁸ Nevşehir-Kayseri il sınırında, Kızılırmak Nehri'nin yatağını kuzeye doğru genişlettiği seki içerisinde ve nehrin hemen kuzeyinde, holosen dönem terası üzerinde yer alan höyüğün tepe noktasının deniz seviyesi yüksekliği 981,50 metredir. Höyüğün üzerinde yer aldığı konglomera teras doğu-batı yönlü olup, kültür dolgusunun kalınlığı batıda 15 metre, doğuda ise 20 metreye kadar ulaşmaktadır.

Camihöyük'te kazı çalışmalarının başlatılmasından önce detaylı yüzey araştırmaları gerçekleştirilmiştir. Topografik plan ve kazı grid sisteminin hazırlanması aşamasında Kızılırmak ve onu besleyen yan kollar tarafından belirlenen mevcut topografik yapı içerisinde bulunabilecek tüm arkeolojik yerleşim alanları değerlendirilmiştir.

Eski topografik haritalarda Hamamönü Mevkii olarak adlandırılan ve yöre halkı tarafından eski bir cami kalıntısının bulunduğu belirtilen alanda ise yer yer mimari elemanlara rastlanmıştır. Yüzey araştırmaları neticesinde Camihöyük arkeolojik yerleşim alanının sadece höyük ile sınırlı olmadığı, höyüğün kuzeyindeki geniş teras alanının özellikle Helenistik ve Roma dönemlerinde iskân gördüğü anlaşılmıştır. Bu çerçevede kazı yapılması öngörülen alanlar, *“Höyük Yerleşim Alanı- Su Tünel Yapısı”* kazı alanı, muhtemel cami ve hamam kalıntılarının da içerisinde yer aldığı *“Kuzey Teras Alanı ve Cami Yapısı”* ve bu yerleşimin mezarlığı olan *“Nekropol Alanı”* olmak üzere üç ana sektöre ayrılmıştır. Üç farklı yerleşim alanında ortaya çıkarılan mimari kalıntılar, kendi stratigrafik durumu içerisinde ayrı ayrı ele alınmıştır.

⁸ Bu bölümde sunulan bilgilerin büyük çoğunluğu Camihöyük 2009 ve 2010 yılı kurtarma kazılarının yayınlanmamış raporlarından (Şenyurt v.d., 2009; Şenyurt v.d., 2010) alınmıştır.

2.1. HÖYÜK YERLEŞİM ALANI KAZI ÇALIŞMALARI

90 x 100 x 15 metre boyutlarındaki höyük, Kızılırmak Nehri'nin kuzey sekisi üzerinde ve höyüğün tepe noktasının deniz seviyesi yüksekliği 981,50 metredir. Camihöyük kurtarma kazılarının en fazla yoğunlaştığı alan olan höyük kazı alanında 981 metre ile 965 metre arasında, üç ana kültür tabakası tespit edilmiştir. Höyüğün en üst tabakası Helenistik ve Roma Dönemleri tabakaları ile başlamaktadır. Höyüğün tamamında yayılım gösteren birinci tabaka (Helenistik ve Roma) tektonik hareketlere bağlı çökmeler ve yakın dönem kaçak kazı çukurlarının tahribatına uğramıştır.

Birinci tabakada, mimari yapılara temel kazandırmak ve geniş alanlar oluşturmak için teraslamalar yapılmıştır. Bu teraslamalarda dolgu malzemesi olarak bölgenin jeolojik yapısına uygun olarak ana kayadan koparılmış tuf karakterli kayalar, nehir çakılları ve konglomera parçaları kullanılmıştır. Höyükte farklı dönemlerde mimari düzenlemeler için alan kazanmaya yönelik yapıldığı anlaşılan teraslamalar nedeniyle bu açmalarda homojen bir kültür dolgusuna ulaşılamamıştır. Dolgu içerisinde ele geçen erken döneme tarihlenen seramik parçaları, teraslama sırasında höyük kültür dolgusunun da kullanılmış olduğuna işaret etmektedir. Bu durum sadece 1. tabaka için değil 2. tabaka (Demir Çağı) için de geçerlidir. Mimari kontekstler içerisinde ele geçen karışık haldeki farklı dönemlere ait seramik parçaları, özellikle tarihlendirme açısından sorun teşkil etmektedir. Ancak mimari tekniklerdeki farklılıklar, tespit edilebilen tabanlar, baskın seramik formları ve dönemsel özellik arz eden küçük buluntular yardımıyla tabakaların ayrılması mümkün olmaktadır. Höyükteki 3. tabaka, Erken Tunç Çağı'nın sonlarına tarihlenen özellikle Alışar III seramiğinin de ağırlıklı olarak ele geçtiği son tabakadır. Demir Çağı ve Helenistik ve Roma Dönemleri tabakaların tahribatına uğramış olan bu tabaka çanak çömlek buluntuları açısından en zengin olanıdır. Helenistik ve Roma Dönemleri seramik parçaları ile birlikte bulunan Orta ve Geç Demir Çağı seramikleri karışık kontekstlerde ele geçmiş, çoğunlukla

nehir çakılı, marn ve jipslerden oluşan karışık dolgu malzemesi ile birlikte bulunmuştur.

Höyük kazı alanında toplam 45 adet 5 x 5 metrelik açmalarda kazı çalışmaları yürütülmüştür. Höyüğün güney ve özellikle batı yamacında yüzeyde yer yer görülen konglomera tabakalarının varlığı yerleşimin daha çok doğu yamacında gelişmiş olabileceğine işaret ettiğinden öncelikle tepe kısmından doğu ve kuzey yamacın aşağı uzanan açmalarda kazılar yapılmıştır. Karelaj sistemi de göz önüne alınarak **(Harita: 3)** çalışmalar özellikle doğu-batı aksında birbirini takip eden açmalarda yoğunlaştırılmıştır. Bu açmalarda açığa çıkarılan yapıların devamının takip edilmesi amacıyla hattın kuzeyinde ve güneyinde kalan alanlarda yine 5 x 5 metre boyutlarında toplam 29 açmada kazılar yürütülmüştür.

2.1.1. Höyük Yerleşim Alanı Mimari Kalıntıları

Camihöyük arkeolojik yerleşim alanının höyük kısmında yürütülen çalışmalarda tepe kısmına yayılan Helenistik ve Roma Dönemleri yapısının üzerine oturduğu kültür dolgusunun ortaya çıkarılması neticesinde buradaki yapının, Camihöyük 1. Kültür katının en dikkat çekici mimari kalıntısı olduğu görülmüştür **(Resim: 1)**. Bu yapının höyüğün tepe kısmına düz bir alan elde edildikten sonra inşa edildiği anlaşılmıştır.

Yaklaşık 450 m²'lik bir alana yayılan yapının korunan kısımları dört farklı mekân ve basamaklı bir oturma alanından oluşmaktadır. Yapının doğu kısmı ise höyükte gerçekleşen çökme sonucunda tamamen tahrip olmuştur. Doğu-batı eksenli dikdörtgen planlı yapının korunan kısmının boyutları 28 x 15 metredir. Çoğunlukla temel seviyesinde korunmuş olan yapının taş temellerinin genişliği 1,20 metre ile 1,40 metre arasında değişmektedir. Temel duvarlarının içe ve dışa gelen kısımlarında daha iri boyutlu taşlar kullanılmış, bu taşların arası ise küçük boyutlu taşlar ve toprak ile doldurulmuştur. Temellerin üst yapısı ile ilişkili en önemli veri sadece yapının

koridorunun batı duvarından elde edilebilmiştir. Bu kısımda duvarların üst kısımlarının özellikle dış yüzeyleri düzeltilmiş kesme bloklarla yükseltildiği tespit edilmiştir. Yapı, merkezinde yer alan L biçimli bir koridor tarafından iki bölüme ayrılmaktadır. Bu koridorun güneybatısında, merdivenle inildiği düşünülen ve tabanı diğer yapılara göre daha alt seviyede yer alan “A Mekânı” bulunmaktadır. A mekânının en iyi korunan kısmı 3,5 metre uzunluğunda ve genişliği 1,20 metreye ulaşan doğu duvarıdır. A mekânının iri boyutlu iki sıra blok taşlardan örülmüş kuzey duvarının içe bakan kısmındaki duvar sırasının daha sonraki dönemlerde söküldüğü anlaşılmıştır.

Mekân içerisinden çok sayıda boyalı duvar sıvası parçaları ele geçmiştir. Mekânın kuzeydoğu köşesinde izlenebilen tahribatin de aynı şekilde yapıldığı anlaşılmaktadır. Çok az bir kısmı korunan batı duvarı, doğu duvarı ile aynı mimari özellikleri göstermektedir. Harçlı taban sadece kuzeybatı ve güneydoğu köşelerinde korunmuştur. 977,90 - 977,70 santimetre arasında değişen kot seviyelerindeki taban, batıdan doğuya doğru hafif eğimlidir. Çatı örgüsü hakkında net bir yorum yapmak mümkün olmamakla birlikte, mekânın orta kısmındaki sadece batı tarafında çok küçük bir kısmı korunabilmiş yüzeyleri sıvalı kesme taşlardan yapılmış podyum biçimli yükseltinin sütun altlığı olarak kullanılmış olabileceği düşünülebilir. Bu podyumun hemen batısındaki, tabanı tahrip eden düzgün yuvarlak hatlı kırık olasılıkla bu podyumdan devrilen sütun nedeniyle oluşmuştur. Mekân içerisinde çok sayıda dağınık fresk parçaları ele geçmiştir. Yapının A Mekânı daha çok nehre bakan konumu ile öne çıkmaktadır.

Yapının merkezinde yer alan L biçimli koridor “B Mekânı” olarak adlandırılmıştır. Genişliği yaklaşık 2,90 metre olan koridorun batı kanadının uzunluğu yaklaşık 12,5 metre, kuzey kanadının korunan uzunluğu ise yaklaşık 7 metredir. Koridoru güneyden ve doğudan sınırlayan duvarlar tahrip olmuştur. Yapının ve koridorun tüm doğu kanadının çökmeye bağlı olarak tahrip olması sebebiyle, bu kesimde olması muhtemel girişe dair düzenlemeler tespit edilememiştir.

Batı koridorunun güney kesiminde izlenebilen mekânın tabanı A Mekânının tabanı ile aynı özelliklerde olup diğer tabana göre 95 cm daha yüksektir. Koridor içerisinde, çok sayıda duvar sıvası parçası ele geçmiştir. Üzerinde kalın çizgisel motiflerin yanı sıra henüz ne olduğu tam olarak anlaşılamayan bir tasvirin bulunduğu sıva parçalarıdır. Bu alanda ele geçen çatı ve taşıyıcı kolonlara ait mimari elemanlar ve sıvaların aynı alanda toplanmış olması yapının tahribatıyla ilgili olmalıdır.

Yapının merkezinde bulunan dikdörtgen planlı mekânı “C Mekânı” D Mekânından ayıran duvar temel seviyesinde korunmuş olup 1,2 metre genişliğinde ve 9,5 metre uzunluğundadır. Duvarda yaklaşık 90 cm aralıklarla tekrarlanan boşlukların ahşap dikmelerle ilişkili olduğu düşünülebilir. Mekânının en önemli özelliği kuzeybatı köşesinde yer alan ocaktır.

Kerpiç bloklarla düzenlenmiş ocak ve etrafında yoğun küllü alanlar tespit edilmiştir. Yaklaşık 1,4 x 0,7 metre boyutlarındaki bu ocağın, gerek boyutları açısından gerekse yapısal özellikleri açısından kapalı bir mekândan ziyade, açık avlu niteliğindeki bir alanda bulunduğu düşünülebilir. Bu nedenle C Mekânının üzeri açık bir avlu olduğu ve yapıda gerçekleştirilen günlük faaliyetlerde öne çıkan bir kullanım alanı olduğu tahmin edilebilir.

Avlunun güneyindeki “D Mekânı” olarak adlandırdığımız bölüme muhtemelen C Mekânından giriş sağlanmaktaydı. Genişliği yaklaşık 3,80 metre, korunan uzunluğu 9,60 metre boyutlarındaki mekânın üst seviyelerinde, kuzeybatı köşesi çok sayıda mimari parça ele geçmiştir. Açık avlu alanı ile bağlantılı bir kullanım işlevi olması gereken mekânın üzerinin kapalı olduğu düşünülmektedir.

Camihöyük 2010 yılı çalışmalarında, Helenistik-Roma Dönemleri yapısında yer alan ana mekân duvarları, daha alt tabakalarla olan ilişkilerinin anlaşılması amacıyla korunmuştur. Ancak, C ve D mekânlarının bulunduğu BS-BT/ 25-26 açmalarında yürütülen çalışmalar sonucunda alt tabaka duvarlarının belirginleşmeye başlamasıyla birlikte söz konusu duvarlar

kaldırılmıştır. Bu çalışma sonrasında C ve D mekân duvarlarının alt tabakasında tespit edilen duvar kalıntılarının mimari bir bütünlük sağlamadığı görülmüştür.

Helenistik-Roma Dönemleri yapısının mimari açıdan en dikkat çekici unsurunu yapının kuzeybatı köşesindeki “*E Mekânı*” (**Resim: 2**) oluşturmaktadır. Yaklaşık 4,5 x 5 metre boyutlarındaki mekân 6 sıra basamakla düzenlenmiş bir oturma alanı görünümündedir. 40 cm genişliğinde ve yaklaşık 3 metre uzunluğundaki basamakları üç taraftan duvarlarla sınırlandırılmıştır. E Mekânı L biçimli koridorun kuzey kanadına bakmaktadır (**Çizim: 1, 2**).

Tarihleme açısından Camihöyük küçük buluntuları içerisindeki en önemli buluntulardan biri olan özellikle höyükteki Helenistik-Roma dönemi yapısının tarihlendirilmesi açısından önem taşıyan gümüş sikke yapının koridor kısmında taban üzerinde ele geçmiştir. Sikke Kapadokya Kralı X. Ariarathes dönemine ait olup MÖ 42-36 arasına tarihlenmektedir. Sikkenin tarihinden anlaşıldığı üzere, bu yapının Geç Helenistik-Erken Roma Dönemleri’nde kesin olarak kullanılmış olduğudur.

Höyüğün kuzey eteğindeki bu açmalarda tespit edilebilen diğer mimari unsur, bu kesiminden başlayarak kuzey eteğe aşağı inen merdivenlerdir (**Resim: 3**). Söz konusu merdivenlerin dik bir eğime sahip olan höyüğe iniş çıkışı kolaylaştırmak ve yapıya ulaşımı sağlamak amacıyla yapıldığı düşünülmektedir. Özellikle kuzey yerleşim terasında ortaya çıkarılan Helenistik ve Roma Dönemleri’nde kullanıldığını düşündüğümüz mimari kalıntılar, bu merdiven yapısının söz konusu dönem içerisinde kullanılmış olduğunu göstermektedir.

Höyüğün kuzeybatı ve batı eteği ile üst kısmında üç adet büyük çaplı kaçak kazı çukuru yer almaktadır. Söz konusu çukurlardan üst kısımda yer alan kaçak kazı çukuru yaklaşık 8,5 metre derinliğinde olup, çukurun dip kısmında da kültür dolgusunun devam ettiği anlaşılmıştır. Diğer yandan, batı ve kuzeybatı etekleri üzerinde, galeri şeklinde höyüğün merkezine doğru

açılmış olan kaçak kazı çukurları ise tabakalanmaya ait önemli ipuçları vermiştir. Kaçak kazı çukurlarının iç kısımlarında yapılan temizlik çalışmaları neticesinde bu alanlarda kültür dolgusunun kalınlığının 2-3 metreyi geçmediği tespit edilmiştir. Bu tespitin doğrulanması amacıyla höyüğün batı yamacı üzerinde BP 20-21-22 açmalarında gerçekleştirilen kazı çalışmaları sonucunda burada, temel seviyesinde korunmuş küçük bir Geç Roma yapısı açığa çıkarılmıştır. Bu yapının düzgün bir satha oturtulması ve yapının batı-kuzeybatı yönüne doğru genişleyen kanatlarına temel kazandırmak amacıyla bu kesimde de yoğun bir teraslama yapıldığı anlaşılmıştır. Doğal kayaçların ve nehir çakıllarının yoğun bir şekilde kullanıldığı bu dolgu, yaklaşık 2 metrelik bir kalınlığa sahiptir. Dolgunun kaldırılmasından sonra yer yer konglomera tabanlı bir ana kayaya ulaşılmıştır.

Höyüğün batı ve kuzeybatısında kültür dolgusunun çok derin olmadığı anlaşılmıştır. Höyüğün genel topografik durumu ve tabakalanması açısından kültür tabakalarının en iyi izlenebildiği doğu terası step trench kazıları neticesinde Roma ve Helenistik dönemler, Geç ve Orta Demir Çağı, Orta Tunç Çağı başları-Erken Tunç Çağı sonlarına tarihlenen üç farklı kültür tabakası tespit edilmiştir.

2.2. SU TÜNELİ YAPI KOMPLEKSİ KAZI ÇALIŞMALARI

Höyük kazı alanı çalışmalarının en dikkat çekici sonuçlarından biri de, step-trench açmalarının sonucunda, bir kısmı ortaya çıkarılan tüneldir BM 30 plan karesinden başlayan ve BS 37 plan karesinde son bulan Su ve Tünel Yapısı, höyüğün güneydoğu eteğinden, kuzey yönünde bir yay çizerek höyüğün tepe noktasına doğru ulaşmaktadır. Bu yapının ortalama genişliği 2 metre, yüksekliği 1.60 metre olduğu görülmüştür. Söz konusu tünelin olasılıkla Helenistik ve Roma dönemleri içerisinde yapıldığı ve höyüğün tepe kısmındaki büyük yapı ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

2.2.1. Su Tüneli Yapı Kompleksi Mimari Kalıntıları

Üç farklı bölüme ayırarak inceleyeceğimiz Su Tüneli Kompleksinin “*Başlangıç Bölümü*”, BM 32 plan karesinde yer alan tabanının basamaklı bir düzenlemeye **(Resim: 5)** sahip olduğu görülmüştür. İnce kireçtaşı bloklardan oluşan basamak düzenlemesi yer yer kesintiye uğramakla birlikte Su Tünel Yapısı tabanının tamamında gözlenmiştir **(Resim: 4)**. Su ve Tünel Yapısı’nın başlangıç kısmında yer alan seramikler heterojen (Erken Tunç Çağı-Helenistik Dönem) bir yapı göstermektedir.

İkinci bölümü oluşturan “*Ana Kavis Noktası ile Kemerli Bitiş Kısmı*” arasındaki bölüm BN 35, BO 35-36, BP 36, BR 36 plan karelerinde yer almaktadır. Bu bölümde de yine kireçtaşından yapılmış basamakların yer yer devam ettiği görülmüştür. Ana Kavis Noktası ile Kemerli Bitiş Kısmı arasındaki bölüm buluntu açısından en zengin bölüm olarak tanımlanabilir. Buradaki seramik buluntuları da heterojen bir yapı (Erken Tunç Çağı-Helenistik Dönem) göstermektedir.

Camihöyük Su Tüneli Kompleksi’nin son bölümünü oluşturan “*Kemerli Kısım*” BS 36-37 ve BT 37 plan karelerini kapsamaktadır. Dört adet kemerden oluşan bu kısmın, ilk kemer yapısının kuzey bölümünde yer alan ikinci kemer yapısının sağa doğru daraldığı tespit edilmiştir. Üçüncü ve dördüncü kemerlerde çalışma olmamakla birlikte, güneydeki son kemerin ağzının büyük taş bloklarla kapatıldığı görülmüştür **(Resim: 6)**. Kemerli yapının iri boyutlu devşirme mimari blokların kullanıldığı ve bir sarnıca bağlandığı anlaşılmıştır. Dikdörtgen planlı bir tabana oturan sarnıç iki bölmeden oluşmaktadır. Bölmeler kemerli bir tavan yapısı ile örtülmüş olup, taban kısmında kemerli bir taşıyıcı sistemle birbirlerine bağlanmıştır. Oldukça iri kireç taşı bloklar ile volkanik kökenli kayaların kullanıldığı yapının iç genişliği 2,53 metre, uzunluğu 3,19 metre ve kemerlerin tepe noktasında yüksekliği 1,65 metredir. Sarnıç yapısının tabanında suyun dışarı sızmasının engellemek amacıyla herhangi bir yalıtım düzenlemesi yapılmadığı

gözlenmiş olup, sarnıcın doğrudan üzerine oturduğu kalın şist tabakasının bu amaçla kullanıldığı anlaşılmıştır.

2.3. KUZEY TERAS ALANI KAZI ÇALIŞMALARI

Camihöyük kurtarma kazısı çalışmalarının yoğunlaştığı bir diğer alan Kuzey Terası Alanı üzerindeki Helenistik-Roma Dönemleri yerleşimidir. Yürütülen kazı çalışmalarında Helenistik-Roma Dönemleri'ne tarihlenen 2 evreli mimari kalıntılar açığa çıkarılmıştır (**Çizim: 3**). Burada yürütülen kazı çalışmalarında Helenistik-Roma Dönemleri yerleşimi dışında, terasın doğu kesiminde küçük bir cami kalıntısı da açığa çıkarılmıştır.

2.3.1. Kuzey Teras Alanı Mimari Kalıntıları

Teras alanı kazı çalışmalarının yürütüldüğü diğer bir alan, höyüğün kuzeybatısındaki “Kuzey Teras Alanı” üzerinde yürütülmüştür. Kuzey Teras Alanı kazı çalışmaları sonucunda Helenistik-Roma Dönemleri'ne tarihlenen konutlar açığa çıkarılmıştır (**Resim: 7**). Taş temelli, dikdörtgen planlı yapılardan oluşan yerleşimin en az 2 evreye sahip olduğu tespit edilmiştir. Kalınlığı 1-1,20 metre arasında değişen kuru duvar tekniğinde örülmüş taş duvarlı yapıların üst kısımlarına dair herhangi bir veriye ulaşamamıştır.

Güneybatı-kuzeydoğu ekseninde birbirine yaslanan kalın taş temelli yapılar, ara duvarlarla dikdörtgen planlı odalara ayrılmıştır. Temel seviyesinde korunmuş olan duvarların ortalama genişlikleri 0,8-0,9 metre arasındadır. Duvarlar kuru duvar tekniğinde inşa edilmiş olup iri boyutlu taşların araları daha küçük boyutta taş ve toprak ile doldurulmuştur. İri ve yassı sal taşlarından yapılmış taban, yapının bazı kısımlarında korunmuştur. Ortalama 35-45 cm yüksekliğinde korunan duvarların üst kısmı muhtemelen kerpiçle yükseltilmiştir. Çok sayıda Helenistik-Roma Dönemleri seramiğinin ele geçtiği yapılarda; ayrıca yapıların içlerinde günlük kullanım ve depolama

faaliyetlerini gösteren, iri küpler, tandır ve ocak kalıntıları, öğütme taşları ve değirmen taşları açığa çıkarılmıştır. Ocak ve tandırın yakınlarında çok sayıda hayvan kemiği ele geçmiştir.

Genel plan özellikleri açısından değerlendirildiğinde, iki farklı mimari bütünlüğün varlığı anlaşılmaktadır. Buradaki açmalardan geçen güneybatı-kuzeydoğu yönlü yaklaşık 25 metre uzunluğundaki duvar bu iki bütünlüğün aksını oluşturmaktadır. Bu duvarın güneyinde kalan kısımda açılan açmalarda en az üç farklı mekân tespit edilmiştir. Bu mekânlardan ilki, yapının güneybatı köşesindeki bölümdür. Ana duvarın güney-kuzey yönlü bir başka duvarla birleştiği bu kesimde, yerleşimin ikinci yapı katına ait duvarları da açığa çıkarılmıştır. Çok az bir kısmı korunan ikinci yapı katı duvarları da aynı teknik özelliklerde olup, birinci yapı katının duvarları tarafından tahrip edilmiştir.

Bu bölümde BB-14 açmasında ana aks duvarı ile aynı doğrultuda uzanan ve “*A Mekânı*” olarak adlandırdığımız odayı güneyden sınırlayan bir duvar açığa çıkarılmıştır. Mekânın bu duvarı, doğu duvarı ile birleşmektedir. 10 x 5 metre boyutlarındaki dikdörtgen planlı A Mekânının kuzeydoğu köşesinde 0,60 metre çapında birinci evreye ait bir tandır yer almaktadır.

A Mekânının doğusundaki 2,5 x 5 metre boyutlarındaki diğer oda “*B Mekânı*” (**Resim: 8**) olarak adlandırılmıştır. Mekânın kuzey duvarının önünde iki adet tümlenebilir depo küpü tespit edilmiştir. Bu küpler dışında mekân içerisinde çok sayıda iri depo küpü parçası açığa çıkarılmıştır.

B Mekânının doğusunda bulunan “*C Mekânı*”nın çok küçük bir kısmı açığa çıkarılabilmektedir. Mekânın kuzeybatı köşesinde çapı 1,30 metreye ulaşan bir tandır açığa çıkarılmış olup bu mekân içerisinden de çok sayıda iri depo küp parçaları ele geçmiştir.

Ana aks duvarının kuzeyinde iki mekân daha yer almaktadır. “*D Mekânı*”nın kuzeybatı köşesinde, taş kaplama bir taban ve bu tabanın altında içerisinde bir pişirme kabının da bulunduğu ocak olduğu görülmüştür. Orta

boy yassı taşlardan yapılmış tabanın birinci yapı katına ait olduğu düşünülmektedir. Mekânın doğu köşesindeki duvar daha zayıf karakterli olup önünde kireç harçlı tabanın küçük bir kısmı tespit edilebilmiştir.

D mekânın güneybatısında bulunan “E Mekânı”nda hem birinci evre hem de ikinci evre duvarları izlenebilmektedir. Yer yer taş kaplama tabanların izlenebildiği mekân içerisinde güney duvarına bitişik 0,7 metre çapında bir tandır ve tabana açılan bir çukur içerisine yerleştirilmiş iri bir depo küpü ile kapağı in-situ olarak tespit edilmiştir (**Resim: 9**).

Yapının kuzeyinde, açığa çıkarılan mimari kalıntıların yapı ile olan bağlantısı henüz tam olarak anlaşılamamıştır. Kuzeydoğu-güneybatı yönlü ve kuzey-güney yönlü birinci evre duvarları, güneybatı-kuzeydoğu yönlü ikinci evre duvarlarının üzerine gelmektedir. Açmada 0,90 metre çapında bir tandır, bir çöp çukuru ve terasın en erken evresine tarihlediğimiz içi sıvalı bir silo çukuru açığa çıkarılmıştır.

Kuzey teras alanı yerleşiminin batısında gerçekleştirilen kazı çalışmalarında dikdörtgen planlı bir mekânın kuzey, batı ve doğu duvarları ile mekânın doğu duvarının dış kısmına bitişik durumda kısmen korunmuş taş kaplama taban açığa çıkarılmıştır. Mekânın kuzeybatı köşesinde çıkarılan 0,8 metre çapındaki tandır, mekânın iç düzenlemesine yönelik tek ipucudur. Buranın güneydoğu kesiminde köşe yapan yine birinci evreye ait duvar kalıntıları tespit edilmiş ve kuzeydoğusunda ise güney ve kuzey kesitlerde kalan duvarlar ve bunların ortasında doğu-batı yönlü uzanarak kuzey kesite doğru yönelen bir duvar açığa çıkarılmıştır.

2.4. CAMİ YAPISI VE ÇEVRESİ KAZI ÇALIŞMALARI

Kazı çalışmalarından önce yapılan yüzey araştırmalarında höyüğün 100 metre kuzeydoğusundaki tarlada yaklaşık 15 x 20 metrelik bir çukur ve etrafına yayılan bazı mimari elemanlar tespit edilmiştir. Toplam 325 m²'lik bir

alanda son kullanım evresinde camiye dönüştürüldüğü anlaşılan dikdörtgen planlı bir yapı açığa çıkarılmıştır. Yapı 2 metre derinliğinde olup dikdörtgen biçimli bir çukur içerisine oturtulmuştur. Yan duvarlar tek sıra kesme blok taşların çukurun kenarlarını kaplayacak şekilde oturtulması ile oluşturulmuştur. Son derece zayıf, yoğun kireç katkılı dikdörtgen bloklar volkanik kökenli yumuşak kayalardan kesilerek elde edilmiştir. İlk kullanım evresindeki fonksiyonu konusunda net bir yorum yapılamasa da, plan özellikleri ve çevrede bulunan su kaynakları yapının bir havuz olarak kullanılmış olabileceğini göstermektedir.

2.4.1. Cami Yapısı ve Çevresi Mimari Kalıntıları

Cami alanı kazı planlamasına alınan bu alanda son kullanım evresinde camiye dönüştürüldüğü anlaşılan 2 evreli, dikdörtgen planlı bir yapı açığa çıkarılmıştır. 2 metre derinliğinde dikdörtgen biçimli bir çukur içerisine oturtulmuş yapının, yan duvarları tek sıra kesme blok taşların çukurun kenarlarını kaplayacak şekilde oturtulması ile oluşturulmuştur. İlk kullanım evresindeki fonksiyonu konusunda net bir yorum yapılamasa da, plan özellikleri ve çevrede bulunan su kaynakları yapının bir havuz olarak kullanılmış olabileceğini göstermektedir. Yapının son kullanım evresinde cami (**Resim: 10**) olarak kullanıldığı yönündeki en güçlü mimari kanıt güney duvarında bulunan mihrap biçimli niştir. Oldukça eğreti bir şekilde, duvar taşlarının oyulması ile oluşturulmuş mihrap kısmının yakınlarında kavuk biçiminde şekillendirilmiş, mihrabın yanlarına dikilmiş olması muhtemel bir mimari elaman da ele geçmiştir. Caminin tabanında ve duvar bloklarının aralarında bulunan ahşap kalıntıları ise yapının iç düzenlemesinin ahşap ağırlıklı olduğuna ve yakın zamana kadar kullanımda olduğuna işaret etmektedir. Herhangi bir giriş ya da kapı olabilecek bir düzenlemenin de olmaması, yapıya ahşap bir merdiven aracılığıyla üst kesimden girilmiş olabileceğini göstermektedir. Arkeolojik bulgular dışında sözü edilmesi gereken bir diğer husus ise, yöre halkı tarafından yapının 1970’li yıllara kadar

camii olarak kullanıldığı şeklindeki sözlü ifadelerdir. Yapının yakın dönemde camii olarak kullanılmış olması sebebiyle de höyük ve yerleşim alanı “Camihöyük” şeklinde 1: 25.000’lik haritalara geçmiş olmalıdır.

Camii yapısının, güneybatısında yapıya bitişik şekilde inşa edilmiş bir diğer yapı grubu 2. Evreye ait olan, içerisinde duvarları ve tabanı kille sıvanmış basamaklı bir küvetin de yer aldığı, temel seviyesinde korunmuş mimari kalıntılardan oluşmaktadır. Düzensiz planlı bu yapı, ikinci evreye ait dikdörtgen planlı ve harç tabanlı bir diğer yapıyı tahrip etmiştir. İkinci evre yapısı ve küveti arasındaki duvarın bu evrede tamamen tahrip edildiği tespit edilmiştir. İkinci evrenin en dikkat çekici yapısı bu küvet düzenlemesidir. Üç basamakla inilen, yaklaşık 1 x 2 metre boyutlarındaki küvetin içi tamamen sıvalıdır.

2.5. NEKROPOL ALANI KAZI ÇALIŞMALARI

Camihöyük kurtarma kazısı çalışmalarının son aşaması, höyüğün yaklaşık 200 metre kuzeybatısındaki konglomera seki üzerinde yer alan nekropol alanında gerçekleştirilmiştir. Asıl yerleşim alanından uzak bir kesimde yer almasına rağmen, yüzey araştırmalarında toplanan çanak çömlek parçaları ve yoğun obsidyen parçalarının varlığı bu alanda da çalışmaların yürütülmesini zorunlu kılmıştır. Burada yürütülen kazılar sonucunda bu alanın mezarlık alanı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Mezarlardan ele geçen farklı dönemlere tarihlenen buluntular, farklı mezar tipleri ve gömü uygulamaları mezarlık alanının MÖ 2. yüzyıl - MS 4. yüzyıllar arasında kullanım gördüğünü göstermektedir. Gömü biçimleri ve mezar tipleri açısından Camihöyük mezarlarının yakın benzerine Gordion Roma Dönemi mezarlığında rastlamak mümkündür.⁹

⁹ Goldman, 2001: 9-20.

2.5.1. Nekropol Alanı Mezar Mimarisi

2009 ve 2010 yılı çalışmaları sonucunda toplam 35 adet mezarın 34 tanesinin Helenistik-Roma Dönemleri'ne tarihlendiği görülmüştür. 2009 yılında taş sanduka, kerpiç sanduka, çömlek mezar, basit toprak mezar tipilerine rastlanmıştır. 2010 yılı çalışmaları sonucunda ise, basit toprak mezar, taş sanduka mezar, kireç taşı mezar, kerpiç sanduka mezar, taş ve kerpicin birlikte kullanıldığı mezar pişmiş toprak lahit içerisine gmnn konulduğu mezar ve çömlek mezar tiplerine rastlanmıştır. Bunun yanı sıra çift gmnn gerçekleştiği mezar tipine de rastlanmıştır. Mezarların bazılarında P.t Unguentariumlar, bronz sikkeler, minyatür mlek, P.t. testi bulunmuştur **(Resim: 11-15).**

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

CAMİHÖYÜK HELENİSTİK VE ROMA DÖNEMLERİ SERAMİĞİ

Aşağıdaki çalışmamızda, Nevşehir-Camihöyük'te 2009 ve 2010 yıllarında gerçekleştirilen sistemli kazılar neticesinde ortaya çıkarılan Helenistik ve Roma dönemlerine ait seramikler değerlendirilmiştir. Bu seramikler, Höyük Yerleşim Alanı'ndan, höyükte yer alan Su Tüneli Yapı Kompleksi'nden, Teras Yerleşim Alanı'ndan ve Nekropol Alanı'ndan elde edilen seramiklerdir.

Camihöyük'teki seramik grupları içerisinde taklit olarak üretilmiş sayıca en fazla olan grup "*Efes Gri Seramikleri*"dir. Buna karşın, sayılı miktarda "*Kızılırmak Havzası Kapları*" ya da "*Galat Seramiği*" olarak adlandırılan seramik grubu mevcuttur. Helenistik Dönem'den itibaren yaygın olarak kullanılan "*Doğu Sigillata A Grubu Seramiği*" ve yine sayılı miktarda "*Pontus Sigillatası A ve B Grubu Seramiği*" yer almaktadır. Yerel üretim olduğunu düşündüğümüz mutfak kaplarına ait seramik parçaları, ayrı bir başlık altında incelenmiş olan "*Günlük Kullanım Kapları*"dır. Ticari amaçlı kullanılan amphoralara ait "*Kulp parçaları*", "*Kandiller*" ve "*Unguentariumlar*" mevcuttur.

3.1. CAMİHÖYÜK SERAMİK GRUPLARI

3.1.1. Kızılırmak Havzası Seramikleri (Galat Seramiği)

Kızılırmak Havzası deyimiyle, nehrin Orta Anadolu'da (Kapadokya-Galatya) yaptığı kavisin iç ve buna yakın dış bölümüyle, Yeşilirmak ile arasında kalan ve Karadeniz'e kadar uzanan bölge kastedilmektedir.¹⁰

Kızılırmak yayı içerisinde yaygın olarak görülen bir grup seramik gösterdiği homojen özelliklerle Helenistik Dönem bölgesel seramik üretimine

¹⁰ Zoroğlu, 1979: 345, Dipnot 4.

örnek olarak önemli bir grubu oluşturur.¹¹ Kızılırmak Havzası Kapları'yla ilgili olarak, araştırmalarda bulunan Şevket Dönmez, yaptığı çalışmalarda bu seramik grubunun Frig ve Pontus Seramiği özelliği gösterdiğini savunmaktadır.¹² Zoroğlu ise, bu seramiklerin, "Galat Seramiği" olarak değerlendirilmesi gerektiğini ve yapmış olduğu doktora çalışmasında bu kap grubunun bazı kap biçimlerinin ve metal kapların taklitleriyle ortaya çıktığını ileri sürmüştür.¹³ Böylece Kızılırmak Havzası'na özgü yerli bir seramik sanatının meydana çıktığını kanıtlayarak bu grubu "Kızılırmak Havzası Kapları"¹⁴ olarak değerlendirmiştir. Bu görüş hala geçerliliğini korumaktadır. Amasya Müzesi'nden iki çanağı inceleyen Dönmez, bu grubu "Kızılırmak Kavsi Helenistik Çağ Yerel Boya Bezekli Çanak Çömlek" adı altında araştırma sonuçlarını sunmuştur. Bu çömlek grubunun yayılım alanı göz önüne alındığında ise, Kırşehir (Hacı Bektaş Höyük ve Kırşehir Höyük), Çorum (Boğazköy, Alaca Höyük, Eskiyaar), Yozgat (Alişar Höyük, Büyüknefesköy/ Tavium ve Çengeltepe), Tokat (Maşat Höyük) ve Amasya (Müze örnekleri) ile Samsun (Kara Samsun/Amisos) illerini kapsayan oldukça geniş bir coğrafi alan karşımıza çıkmaktadır. Orta Demir Çağı'ndan beri üretim yapan ve yukarıda adı geçen yerleşmelerin çanak-çömlek atölyelerinin imalatlarını kesintisiz olarak sürdürmüş olduklarına da işaret etmektedir.¹⁵

"Kızılırmak Havzası Kapları" ile Orta Anadolu'nun Kızılırmak kavsi içinde kalan kısmı ile kuzeyde Kızılırmak-Yeşilirmak arasında kalan bölgede MÖ 3. yüzyılın başlarından Augustus Dönemi sonuna kadar geçen zaman dilimi içinde üretilen yerli seramik grubu kastedilmektedir.¹⁶ Bu seramik grubu, bazı yerel ve geleneksel özellikleri yanında, çağdaşı diğer ekollerinin biçim ve süs etkilerini yansıttığı gibi, aynı zamanda kendi içinde gelişimini izleyebildiğimiz bazı biçim ve süsler de yaratmıştır.¹⁷

¹¹ Duman 2010: 64.

¹² Dönmez, 2001: 94.

¹³ Zoroğlu, 1978: Yayınlanmamış Doktora Tezi.

¹⁴ Zoroğlu, 1986b: 459; Zoroğlu 1997: 15-25.

¹⁵ Dönmez, 2001: 94.

¹⁶ Zoroğlu, 1986b: 459.

¹⁷ Zoroğlu, 1986b: 459.

Kurt Bittel'in ifadesine göre, Boğazköy'de yapılan kazılar sonucu çıkan çanak çömlek parçaları üzerinde karakteristik özellikler mevcuttu; ama buna rağmen bu bulguların anlatımı tatmin edici değildi ve Maier'in makalesinde Kızılırmak Havzası'nda bulunan yeni merkezlerin ortaya koyduğu malzeme, sorunlara daha geniş açıdan bakma olanağı sağlamıştır.¹⁸

Bu seramik grubuna Galat Seramiği denilmemesinin sebebi, Galatlar ile bağlantısının tam olarak tespit edilmemiş olmasıdır. Bununla birlikte, konumuzun Galatlarla ilgili kısmında sadece yerleştikleri bölge ve tarihsel tutarlılık açısından değerlendirme yapabiliriz.¹⁹

“Kızılırmak Havzası Seramikleri” başlığı altında incelediğimiz bu grubun seramikleri içerisinde, tarihleme yapmamızı kolaylaştıracak ve diğer merkezlerdeki benzerleriyle karşılaştırdığımız biçimler değerlendirmeye alınmıştır.

3.1.1.1. Kızılırmak Havzası Seramik Grubu Örnekleri

3.1.1.1.1. Yatay Boyalı Seramikler

Boğazköy Müzesi'ndeki, Eskiypar'daki ve Alişar'daki²⁰ benzerlerine istinaden, geniş ve alçak bir çanağa ait olduğunu düşündüğümüz, kırmızımsı kahverengi seramik parçası, iç kısımda oval, dış kısımda yumuşak bir dönüşün olduğu gövde görüntüsü sergilemektedir. (**Levha 1: 1**).

İki yatay boyalı diğer seramik parçaları, kırmızımsı kahverengi, koyu kırmızımsı gri ve beyaz boyalı yarım yuvarlak biçimli karın özelliği göstermektedir. Bu seramik parçalarının benzerlerine Eskiypar'da

¹⁸ Zoroğlu, 1976: 345.

¹⁹ Zoroğlu, 1986b: 459.

²⁰ Zoroğlu, 1976: 350, Res. 3-4, Çiz. 3.

rastlanmıştır.²¹ Bununla birlikte, bu kap biçiminin, Zoroğlu'na göre, yüksek kaideli krater, kantharos gibi bilinen kap biçimleriyle ilgisi olması gerekir.²²

Amasya-Merzifon yakınında yer alan Demircitepe I²³ Alacapınar II²⁴de rastlanan örnekler ise, daha çok boyama özellikleri bakımından Camihöyük'teki örneklerle benzerlik taşımaktadır (**Levha 1: 2, 3**). Gövdeye ait olan yatay boyalı seramik parçaları, kırmızı ve kırmızımsı gri renkte bantlarla bezenmiştir. Gri-siyah renklerden oluşan geniş bantlar ise, yine Havza'nın geleneksel olarak kullandığı renklerden olduğunu söyleyebiliriz (**Levha 1: 7**).

3.1.1.1.2. Sarmaşık-Dal Motifli Seramikler

Sarmaşık motifi, Helenistik Çağ kapkacaklarında çok görülen bitki süslerinden biridir.²⁵ "Batı Yamacı" kapları denilen tipler yanında, İtalya'da Gnathia, Mısır'da Hadra kaplarında, sarmaşık ana süs motiflerinden biri olarak görülmektedir.²⁶ Havza'da sarmaşık motifi, özellikle krater, amphora gibi kaplar üzerinde görülmektedir.²⁷ Sarmaşık dal motifinin işleniş tarzında bazı stil farklılıklarının olduğunu belirten araştırmacılar vardır.²⁸ Sarmaşık yaprağı motiflerinin erken dönemde daha çok açık renk zeminli kompozisyonlar içinde yer almış olmasının yanı sıra, dikey olarak düzenlenmiş bir kompozisyon kurgusu içinde betimlenmiş olduklarına işaret etmektedirler.²⁹ Buna karşılık, Helenistik Çağ sarmaşık yaprağı motifleri, kompozisyon anlayışı bakımından daha çok yatay bezeme düzenlemesi ile dikkati çekerler.³⁰ Sarmaşık yaprağının daha dolgun olarak betimlenmiş

²¹ Zoroğlu, 1976: 210, Res. 2, Çiz. 2.

²² Zoroğlu 1976: 348.

²³ Özsait, Özsait, 2003: P. 323-342, Fig. 3, 6, Pl. III-2.

²⁴ Özsait, Özsait 2003: P. 323-342, Pl. V-4.

²⁵ Zoroğlu, 1976: 352.

²⁶ Zoroğlu, 1976: 352.

²⁷ Zoroğlu, 1976: 353.

²⁸ Zoroğlu, 1976: 351-354.

²⁹ Dönmez, 2001: 93.

³⁰ Dönmez, 2001: 93.

olması ve seramik parçası üzerindeki bezemenin yatay olarak yapılmış olmasından dolayı Geç Helenistik Dönem içerisinde değerlendirmeye aldığımız sarmaşık dal motifli gövde parçalarının benzerlerine; Amasya Müzesi,³¹ Boğazköy,³² Hacı Bektaş Höyük³³ ve Topaklı'da³⁴ rastlanmıştır. Akarca'ya göre;³⁵ bu keramiğin en kesif (yoğun) bulunduğu yer Kara Samsun'dur. Bu seramiklerin yayıldığı alan şimdilik, Pontus, Kapadokya ve Güney (Güneybatı Kafkas) Rusya'dır.³⁶ Kirli beyaz astar üzerine koyu kahverengi ile dalları topçuklarla biten ağaç benzeri bir motiften çıktığı görülen sarmaşık yaprağı ile bezenmiştir. Kirli beyaz üzerinde yer alan dal-sarmaşık yaprağı motifi kahverengi ile çerçevelendirilmiştir (**Levha 1: 4, 5**).

3.1.1.1.3. Kırmızı-Beyaz-Kahverengi Boyalı Seramik

Kızılırmak Havzası'nda kullanılmış olan boya geleneğini taşıyan kulp parçasının boyamasında kırmızı, beyaz ve kahverengi renkler kullanılmıştır. Kırmızı ve beyaz boya ile metoplar oluşturulmuş ve aralarına soluk kırmızı şeritler atılmıştır. Kullanılan bu renkler; beyaz, kırmızımsı, kahverengi Kızılırmak Havzası'nda MÖ Bin yılının ortalarından itibaren görülmeye başlar ve değişik tonlardaki kullanımı Helenistik Dönem boyunca sürer.³⁷ Zoroğlu, bu kaplar üzerinde görülen enli kuşakların da Havza'nın geleneksel motiflerinden olduğunu belirtmektedir.³⁸

Camihöyük'te bulunan gövde parçalarının dış yüzeyleri kırmızı, kırmızımsı gri ve beyaz boya ile belirli aralıklar verilerek yatay çizgi ve farklı aralıklarda kuşaklardan oluşmaktadır. Kabin iç yüzeyi ve hamur rengi iyi arıtılmış soluk kırmızı hamurlu, sarımsı kırmızıdır. Bu gurubun seramik

³¹ Dönmez, 2001: Fig. 2-3, Çiz. 2-3)

³² Akurgal, 1955: Taf.34, 34/b.

³³ Balkan, Sümer, 1970: Res.2-3.

³⁴ Polacco, 1976: Fig. 11.

³⁵ Akarca, 1956: 145.

³⁶ Akarca, 1956: 145.

³⁷ Zoroğlu, 1986b: 464.

³⁸ Zoroğlu, 1986b: 464.

parçalarının, iç ve dış yüzeyinde herhangi bir astar bulunmamaktadır. Hamur renkleri kırmızıdır. İyi pişirilmiştir ve çok az miktarda kireç katkıdır **(Resim: 16)**.

3.1.2. Gri Hamurlu Seramikler

Tüm Akdeniz Havzası'nda uzun bir süre kullanılan mal grubu olan gri hamurlu kaplar, fırın içerisindeki havanın azaltılmasıyla hamurun gri, astarın siyah ya da koyu gri renge dönüşmesiyle elde edilir.

Rotroff,³⁹ gri hamurlu seramiklerin Erken Helenistik Dönem örnekleri için metalik bir görünüme sahiptir diye bildirmektedir. Bu mal grubunun MÖ 3.-2. yüzyıldan, Erken İmparatorluk Dönemi'ne kadar kullanım gördüğünü söyleyen araştırmacılar vardır.⁴⁰ Waagé,⁴¹ ve Anderson⁴² Erken Roma İmparatorluk Dönemi'ne kadar, kullanılan gri hamurlu siyah astarlı kapların üretim yeri olarak Batı Anadolu'yu öngörmektedir. Mitsopoulos-Leon, Geç Helenistik Dönem ve Erken Roma Çağı'nın karakteristik seramik gruplarından biri olan gri seramiklerin Batı Anadolu merkezlerinden kaynaklandığı düşünmekte ve genel olarak MÖ 50 - MS 50 tarihleri arasına vermektedir.⁴³ Fakat yoğun olarak kullanım alanına sahip bu kapların dağıldığı coğrafya içerisinde Efes,⁴⁴ Priene,⁴⁵ Troya,⁴⁶ Labraunda,⁴⁷ Antandros,⁴⁸ Edremit (Adramytteion),⁴⁹ Antakya,⁵⁰ Yüceören,⁵¹ Samarya,⁵²

³⁹ Rotroff, Oliver, 2003: 31.

⁴⁰ Mitsopoulos-Leon, 1991: 78.

⁴¹ Waage, 1948: 59.

⁴² Anderson, 1954: 167.

⁴³ Mitsopoulos-Leon, 1991: 78.

⁴⁴ Mitsopoulos-Leon, 1991: 78-85.

⁴⁵ Zahn, 1904: 398-399.

⁴⁶ Tekkök-Bıçken, 1996: 8; Berlin 1999: 86-87.

⁴⁷ Hellström, 1965: 44-45.

⁴⁸ Polat, Polat, 2006: 92.

⁴⁹ Çoruhlu, 2006: 232.

⁵⁰ Waage, 1948: 59-60.

⁵¹ Şenyurt v.d., 2006: Fig. 159, 48; Fig. 160, 54.

⁵² Kenyon v.d., 1957: 256.

Tel Anafa,⁵³ Naukratis,⁵⁴ Chios,⁵⁵ Atina,⁵⁶ Korint,⁵⁷ Pydna,⁵⁸ Paphos'u⁵⁹ saymak mümkündür. Gri hamurlu, gri/siyah astarlı seramikler, sadece Batı Anadolu ile sınırlı olmayıp; Anadolu'nun güneyinde yer alan bölgelerde ve Orta Anadolu'da gerek yerel üretim olarak, gerekse ithal örnekler olarak çok geniş bir coğrafyada görülmüştür.

Bu örnekler, “form olarak Doğu Sigillatları B, Campana C ve İmparatorluk Dönemi kırmızı astarlıları”⁶⁰ ile benzerlik göstermektedir. Genel itibarı ile MÖ 2. yüzyıldan başlayarak MÖ 1. yüzyılın ilk yarısına kadar tarihlendirilebilir.⁶¹ Augustus-Tiberius Dönemi kontekstlerinden çıkan gri hamurlu seramiklerin özelliği ise; tondosunda daire şeklinde rulet bezeme bulunmasıdır.⁶²

3.1.2.1. Gri Hamurlu Seramik Grubu Örnekleri

3.1.2.1.1. Yatık Ağız Kenarlı Tabaklar

Zoroğlu'nun, kenarı dışa uzantılı tabaklar olarak adlandırdığı bu tabakların, Helenistik Dönem'in siyah glazürlü tabakları içinde tipik bir form olarak ortaya çıktığını belirtmektedir.⁶³ **(Levha 2: 8-12).**

Kenarı dışa uzantılı tabaklara ait olduğunu düşündüğümüz kaide tipleri için; Mitsopoulos-Leon, zeminden gövdeye bağlandığı yerde kanal bulunan ya da basit halka ayakları olan yuvarlak görünümlü kaideler biçiminde ifade

⁵³ Slane, 1997: 364-371.

⁵⁴ Berlin, 1998: 28-29.

⁵⁵ Anderson, 1954: 166-167.

⁵⁶ Rotroff, 1997: 232-233.

⁵⁷ Edwards, 1975: 30, 33, 36-37, 23, 40, 44, 50, 66, 90-91, 172, 176-177, 180, 183; Grazia ve Williams, 1977: 57.

⁵⁸ Hammond, 1984: 31.

⁵⁹ Hayes, 1991: 8-11.

⁶⁰ Wright, Jones, 1980: 168.

⁶¹ Mitsopoulos-Leon, 1991: 78.

⁶² Mitsopoulos-Leon, 1991: 78.

⁶³ Zoroğlu, 1986a: 76, Çizim 2.

etmektedir.⁶⁴ Benzeri kaide parçaları, muhtemelen paralel zamana denk gelen Samarya'daki Otsigillata Form 1 örnekleridir.⁶⁵ **(Levha 3: 13-18).**

3.1.2.1.2. Dik Kenarlı Servis Tabakları

Mitsopoulos-Leon, bu tabaklar için; dudak kenarı basit üçgen formu görünümünde ve Augustus Dönemi katları arasında çok sayıda bulunduğunu belirtmektedir.⁶⁶ **(Levha 4, 5: 19-27).** Siyah astarlı, gri hamurlu, dik kenarlı servis tabaklarının, “form olarak Doğu Sigillataları B, Campana C ve İmparatorluk Dönemi kırmızı astarlıları”⁶⁷ ile yoğun benzerlik taşıması nedeniyle, bunların İmparatorluk Dönemi kırmızı astarlıların prototipi olduğunu belirten araştırmacılar mevcuttur.

3.1.2.1.3. Çanak Kaideleri

Mitsopoulos-Leon'un, tondo kısmında daire şeklinde çentik ve yivin olduğu çanak kaide parçalarının Efes'teki benzerleri hakkındaki yorumu, “bir kısmının kahverengi, mikalı ve metalik bir ışıltıya sahip olduğu, bir kısmının ise astarı kuru, gri, kırmızımsı kahverengi ya da kahverengimsi gri, üzeri benekle kaplanmış olduğu” yönündedir.⁶⁸ **(Levha 5: 28, 29).** Pratik ve çok yönlü bu çanak MÖ 4. yüzyıl kökenlidir ve daha sonra tüm Helenistik Dönem merkezlerinde ve diğer tüm merkezlerde yerel üretim olarak kullanılmıştır; fakat Attika'nın MÖ Erken 3. yüzyılda ithalat merkezi olduğu unutulmamalıdır.⁶⁹ Atina, Doğu Samarya ve Tarsus'ta bulunmuş olan

⁶⁴ Mitsopoulos-Leon, 1991: 79, Tafel 99: F43, F46, Tafel 103: F58.

⁶⁵ Kenyon v.d., 301, Abb. 73.

⁶⁶ Mitsopoulos-Leon, 1991: 79, Tafel 94: F2- F13.

⁶⁷ Wright, Jones, 1980: 168.

⁶⁸ Mitsopoulos-Leon, 1991: 20, Tafel 5: A16, A19, A20.

⁶⁹ Mitsopoulos-Leon, 1991: 18

örnekler de, MÖ Erken 3. yüzyıla; bunlardan sadece Bergama'daki örnekler MÖ 3. yüzyıl sonuna tarihlendirilmektedir.⁷⁰

Bölgede, Erken Helenistik Dönem özelliği gösteren gri hamurlu seramik parçalarının kullanılmış olduğu görülmüştür. Bazı merkezlerdeki Augustus-Tiberius tabakalarından çıkarılan gri hamurlu seramik örneklerinin taşıdığı özelliklerle, bölgede bulunan seramik parçalarının biçim, astar ve bezeme bakımından benzeştiği görülmüştür. Bu nedenle, gri hamurlu seramiklerin bölgede, Erken Helenistik Dönem'den, MÖ 1. yüzyıla kadar kullanıldığını söylemek mümkün olmaktadır.

Camihöyük malzemelerinin gri hamur ve siyah ya da koyu gri astarlı olanlarının, bazılarının dış yüzeyinde, kahverengimsi koyu gri arasında değişen alacalı halde lekelerin bulunduğu seramik parçaları mevcuttur. Ele geçen malzemenin büyük çoğunluğunun hamuru grinin açık ya da koyu tonlarında, bazılarının ise, kahverengi-gri renkte olduğu tespit edilmiştir. Hamur içerisinde çok az miktarda kireç ve mika parçacıkları bulunmaktadır. Astar bakımından, içlerinden bazıları parlak ve kaygan bir yüzeye, bazıları ise mat siyah ya da gri bir görünüme sahiptir. Bazı örneklerde pişirimden kaynaklı kahverenginin tonlarında alacalanma mevcuttur. Hamurları mika katkılıdır ve az miktarda kireç barındırmaktadır (**Resim: 17**).

3.1.3. Doğu Sigillata A Grubu Seramikleri

Helenistik Dönem'den MS 4. yüzyıla kadar kullanılan ve “*sigillata*” olarak adlandırılan mal grubu, Avrupa'da olduğu gibi Anadolu'da da birçok kentte üretilmiştir.⁷¹ Bergama, yaygınlaşmanın başladığı ilk merkezlerden birisidir.⁷² Doğu Akdeniz'de, Helenistik Dönem'in biraz daha geç evrelerinde “*Doğu Sigillata A*” grubu olarak adlandırılan, kırmızı astarlı seramikler moda olmuştur. Orijinal örneklerin pazarda rağbet görmesi nedeniyle yerel

⁷⁰ Mitsopoulos-Leon, 1991: 18

⁷¹ Korkmaz, 2003: 1.

⁷² Tekocak, 2006: 23.

üreticiler harekete geçmiştir ve DSA grubu seramiğinin taklitleri üretilmeye başlanmıştır. Erken Helenistik Dönem'den Erken Roma Dönemi'ne kadar itinalı bir işçilikle üretimi yapılan bu kapların, Geç Roma Dönemi'nden itibaren fabrikasyona dönüşmesi ile ilk dönemlerdeki itinasını kaybetmeye başlamıştır.⁷³ Bu seramik ilkin “*Bergama Çanak Çömleği*” olarak adlandırılmış; ancak Antakya ve Samarya kazıları sonucunda, bunların Suriye üretimi oldukları anlaşılmıştır.⁷⁴

Bazı araştırmacılar DSA Grubu seramiklerinin sınıflandırılmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirmişlerdir. Günümüze kadar yayınlanmış en önemli çalışma Waage,⁷⁵ tarafından oluşturulmuş Antakya buluntularıdır. Kenrick, bu kaplarla ilgili en son donanımlı ve kapsamlı bir çalışmanın Hayes tarafından hazırlanmış olduğunu ve Hayes'in bu konudaki çalışmasının pek çok kazı raporu bağlamında geniş bir yelpazedeki DSA örnekleri ve resimleri ile birlikte sunduğunu söylemektedir.⁷⁶ Tekocak, Doğu Sigillata A tabak ve kâseleri, Atina Agorası'nda ele geçmiş olup, Thompson'un yaptığı sınıflamada “Grup E” eserlerini oluşturmakta olduğunu söylemektedir.⁷⁷ Bunlar, MÖ 100 yılının biraz öncesine ya da sonrasına tarihlendirilebilmektedir ve bu çanak-çömlekler Augustus öncesi Akdeniz'de oldukça yaygındır.⁷⁸ Bu çanak-çömlekler, parlak kahverengi-kırmızı astara sahip olup, MÖ 5 - 4. yüzyıl Attika astarına rakip olabilecek kalitede idiler.⁷⁹ Bergama'da üretilen söz konusu seramikleri Schäfer⁸⁰ MÖ 2. yüzyılın ortalarına tarihlemiştir.

Genel olarak; “DSA seramik grubunun hamuru; kili sarı, sert ve tanecikli veya açık turuncu, ince iyi elenmiş katkılı veya tozsudur (10 YR/8-3, 8-4 ile 7,5 YR/7-6, 8-6 arasında değişir). Astarı demir katkılı olup rengi

⁷³ Korkmaz, 2003: 1.

⁷⁴ Tekocak, 2006: 23.

⁷⁵ Waagé, 1948: 1-60.

⁷⁶ Kenrick, 1985: 223.

⁷⁷ Tekocak, 2006: 23.

⁷⁸ Tekocak, 2006: 23.

⁷⁹ Tekocak, 2006: 23.

⁸⁰ Schäfer, 1968: 81.

turuncumsu kırmızı ile kahverengimsi kırmızı arasındadır. Kalite olarak Arretina seramiklerine benzeyen ince astar tabakası parlak ve koyu kırmızı renktedir (2.5 YR/4-6, 4-8) ve genellikle de sarımsı bir hamuru vardır; bu özellik MÖ 1. yüzyılda yaygındır. Açık devetüyü (7.5 YR/7-6) hamurlu, sert ve ince katkılı, kırmızı-kahverengi astarlı (yaklaşık 2.5 YR/7-6) örnekler Geç Helenistik Dönem'dendir".⁸¹ İmparatorluk Dönemi örnekleri ise; parlak, canlı kırmızı astarlı ve tozsuz açık turuncu hamurludur.⁸²

3.1.3.1. Doğu Sigillata A Grubu Seramik Örnekleri

3.1.3.1.1. Balık Tabakları

Aşağı sarkık dudaklı, ince kenarlı ve dışa geniş eğimli kaideye sahip tabaklardır. Dudağın aşağıya doğru sarkan kısmının bazı örneklerde yumuşak bir içbükey profil yaparak ağız kenarına bağlandığı ve dudak kısmının çok fazla olmadığı görülmektedir. Bazı parçalarda ise, ağız kısmı oldukça keskin bir şekilde gövdeye bağlandığı ve aşağıya doğru sarktığı görülmektedir (**Levha 6: 30-34**). Kaide formunda, tondonun iç yüzünde fazla olan yağın birikeceği bir çukurluk mevcuttur (**Levha 6: 35**). "Balık Tabağı (Fish Plate)" olarak adlandırılan form Hayes'in,⁸³ Form 1'i adı altında geçmektedir. Halka şekilli yüksek kaideli ve siyah astar Erken Helenistik Dönem özelliğidir.⁸⁴ Helenistik Dönem'in bu siyah astarlı tabaklarını, DSA'ların form repertuarının içinde de görmekteyiz.⁸⁵ Helenistik Dönem'de Kuzey Afrika'dan Mezopotamya'ya kadar çok geniş bir alana yayılmakla birlikte üretim merkezlerine göre değişen çeşitli formlara sahiptirler.⁸⁶ Erken örneklerdeki yuvarlak kenarlı kalın dudak kısmı yerini daha düz ve genişleyen

⁸¹ Tekocak, 2006: 35.

⁸² Hayes, 1985: 9-10.

⁸³ Hayes, 1985: Tav. I. 1-2.

⁸⁴ Tekkök-Biçken, 1996: 22.

⁸⁵ Yıldız, 2006: 82, Kat. No. 1-7.

⁸⁶ Cornell, 1980: 144; Rotroff 1997: 147.

bir yapıya bırakır.⁸⁷ Helenistik Dönem'in ortalarından itibaren dudak kısmının yana ve aşağı sarkan kısmı gittikçe artmıştır ve Geç Helenistik Dönem'de kenar kısmının uzamasında ve aşağı doğru sarkmasında en üst seviyeye ulaşıldığı görülmüştür.⁸⁸ Hayes, bu tabakları MÖ 100 civarına tarihlendirmiştir.⁸⁹ Waagé ise, Antakya buluntuları için, Geç Helenistik Dönem'de çok kısa bir süre varlıklarını sürdürdüğünü bildirmiştir.⁹⁰ Slane,⁹¹ Tel Anafa buluntuları için bu iki tarihllemeye paralel bir tarihleme vermiştir. Oldukça geniş bir coğrafyada yayılım gösteren bu grubun tabaklarının diğer merkezlerdeki benzerleri Efes,⁹² Laodikeia,⁹³ Troia,⁹⁴ Tarsus,⁹⁵ Gözlükule,⁹⁶ Salamis,⁹⁷ Paphos,⁹⁸ Samarya,⁹⁹ Hama,¹⁰⁰ Atina'dır.¹⁰¹ Hayes,¹⁰² sarkık kenarlı bu formun Paphos'taki örneklerini MÖ 2. yüzyılın çeşitli safhalarına tarihlendirir. Kenyon,¹⁰³ Samarya örneklerini Geç Helenistik Dönem'e; Diederichs,¹⁰⁴ ise Salamis'te bulunan bu formu, genel olarak MÖ 2. yüzyıla tarihlendirmiştir. Laodikeia'da bulunan sarkık kenarlı derin tabakları, aynı alanda bulunan içe dönük kenarlı kâseler ve diğer merkezlerde bulunan benzerleri de göz önüne alınarak, MÖ 2. yüzyılın geç safhalarına tarihlendirmek mümkündür.¹⁰⁵ Goldman, Gözlükule'deki örnekleri Geç Helenistik Dönem'e tarihlendirmektedir.¹⁰⁶

⁸⁷ Tekkök-Biçken, 1996: 22.

⁸⁸ Jones vd., 1950: 156.

⁸⁹ Hayes, 13-14; Hayes, 1991: 132.

⁹⁰ Waagé, 1948: 11.

⁹¹ Slane, 1997: 283.

⁹² Mitsopoulos-Leon, 1991: 24, Taf. 12-13.

⁹³ Duman, 2010: Lev. XIII, B5-B9.

⁹⁴ Tekkök-Biçken, 2000: Pl. 1, 16, 17, 19, 1, 22.

⁹⁵ Jones v.d., 1950: 156, Nos.27-38, Fig. 178. 27, Fig. 179. 32, 34, 36-41, A-G.

⁹⁶ Goldman, 1950: Fig. 178, 23A-B.

⁹⁷ Diederichs, 1980: 28, Pl. 9. 87.

⁹⁸ Hayes, 1991: 27, Fig. XV. 1-9, F.ig. 1. 5, Fig. XV. 1-6, Fig. IV. 1, AA. 1, A Λ. 3-4, Fig. XLII. 46, Fig. XLIV. 8, Fig. LVI. 10-11.

⁹⁹ Kenyon v.d., 1957: 220, Fig. 37.9-13.

¹⁰⁰ Christensen v.d., 1971: 9,13, Fig. 4.40-43, Fig. 55.

¹⁰¹ Rotroff, 2006: 115, Fig. 302-304.

¹⁰² Hayes, 1991: Fig. IV. AA. 1, Fig. LVI. 10-11, Fig. XLII. 46, Fig. XLIV. 8, Fig. XLVIII. 49.

¹⁰³ Kenyon vd., 1957: Fig. 37.7, Fig. 43. 5-6.

¹⁰⁴ Diederichs, 1980: 28, Pl. 9. 87.

¹⁰⁵ Duman, 2010: 70, Lev. XII. B2, B3, B4.

¹⁰⁶ Goldman, 1950: 212.

Tarihleme yapmamıza olanak sağlayan dudak görünümü ve gösterdiği stil gelişimi açısından Camihöyük örneklerinden ilk iki parçasını Helenistik Dönem'in ortalarına; diğer parçaları ise Geç Helenistik Dönem'e vermek mümkün olmaktadır. “*Balık tabağı*” grubu kırmızı astarlıdır. Soluk kırmızı hamurlu ve gri özlüdür. Kaide parçasında, dairesel çukurun içinde belli bir genişlik boş bırakıldıktan sonra pembemsi kahverengi ile sınırlandırılmış firnis bant görülmektedir. Tondosuna uygulanan balık ve deniz canlılarının çizilmesiyle bu ismi alan balık tabaklarının elimizde bulunan örneklerinde böyle bir uygulamanın olmadığı görülmüştür.

3.1.3.1.2. Dudak Üstü Oluklu Çanaklar

Dudak üstünün iç kısmı kapalı kapların kapak oturma düzlemleri gibi oluklu olarak düzenlenmiş çanakların, gövde kısımları konik olarak kaideye doğru inmektedir (**Levha 7, 8: 36-46**). Bunlar, basit firnisli olarak düzenlenmiştir.

Attika ve Korinth gibi Yunanistan merkezlerinde MÖ 3. yüzyılın üçüncü çeyreğinden itibaren yaygınlaşmıştır.¹⁰⁷ Anadolu'da ise Helenistik Dönem'de Bergama'da bu tür çanaklara Batı Yamacı Stili'ndeki yapımlar arasında rastlanmıştır.¹⁰⁸ Asklepion ve altarda bulunan, iç yüzü Batı Yamacı Stili'nde bezenmiş konik gövdeli, dudak kenarı oluklu çanakların en erken örnekleri, MÖ 3. yüzyıl sonu, 2. yüzyıl başlarına tarihlendirilmiştir.¹⁰⁹ Bergama etkili olarak değerlendirilen Samos örnekleri MÖ 3. yüzyıla aittir.¹¹⁰ Batı Yamacı Stili'nde bezenmiş Dor örnekleri ise MÖ 3. yüzyılın ortalarına tarihlendirilmiştir.¹¹¹ Hayes¹¹² Paphos örneklerini, MÖ 2. yüzyıl kontektlerinden gelmesi nedeniyle, MÖ 2. yüzyıla tarihlendirmiştir.

¹⁰⁷ Thomson, 1934: 350, Res. 31, C12, D28; Edwards, 1975: 91, Lev. 17, 40, 55.

¹⁰⁸ Özdemir, 2005: 110.

¹⁰⁹ Behr, 1988: 145-146, Res. 12, No. 49-51.

¹¹⁰ Isler ve Kalpaxis, 1978: Lev. 57, Res. 9, 281.

¹¹¹ Rosenthal-Heginbottom, 1995: Res. 9. 5: 5-10.

¹¹² Hayes, 1991: Pl.III, 10.

Kilisetepe’de çok az sayıda bulunan bu grup seramikleri MÖ 3. yüzyıl sonu, MÖ Erken 2. yüzyıla verilmiştir.¹¹³ Tarsus-Gözlü Kule’deki örnekler, Jones tarafından MÖ 3. yüzyıl sonu, 2. yüzyılın başlarına tarihlendirilir.¹¹⁴ Nagidos’ta ise, MÖ 3. yüzyılın sonu 2. yüzyılın başlarına tarihlendirilen tabakalarda bulunmuştur ve Bergama üretimlerine benzeyen bu çanakların, yapısal özellikleri bakımından Yukarı Ova’nın dudak kenarı oluklu çanaklarıyla ortak özelliklere sahip olduğu görülmüştür.¹¹⁵

Camihöyük’te, Geç Helenistik, Erken Roma tabakalarından yoğun olarak gelen dudak üstü oluklu çanakların, içi ve dışı kırmızı astarlı (2.5 YR/ 5-8), hamurları da kırmızı ve oldukça temiz görünümlüdür. Killeri gözle görülmeyecek şekilde, çok ince tanecikli mineraller barındırmaktadır. Astarları çoğunun mat bir görünüme sahiptir. Bazı seramik parçalarında pişirme esnasında oluşan lekeler mevcuttur.

3.1.3.1.3. Dudak Kenarı Dışa Uzantılı Çanaklar

Ağız kısmı dışa uzantılı, hafif dış bükey karınlı ve alt yüzeyi genellikle düz, kendinden kaideli görünüme sahip kaplardır. Bazı parçaların alt yüzeyi halka diplidir. Ağız çapları yaklaşık olarak 15 cm ila 26 cm arasında, derinlikleri ise yine yaklaşık olarak 4 ila 6.5-7 cm civarındadır (**Levha 9: 47-50**). Bu çanakların formları, Hayes’in¹¹⁶ Form 58 tipi çanakları ve Kenyon’un Form 7 grubu çanaklarına benzemektedir.¹¹⁷ Ayrıca Schlichtmann, “T 23 olarak adlandırdığı bu formu ağız kısmı dışa doğru çekik, düz ya da tonozlu taban plakalı, yassı çanak” diye tanımlamıştır.¹¹⁸ Bu form, MÖ 1. yüzyılın 2. yarısından, MS 2. yüzyılın sonuna kadar görülmüştür ve en yoğun olarak görüldüğü tarih MS 1. yüzyılın ortasından, MS 2. yüzyıla kadardır.¹¹⁹

¹¹³ Postgate ve Baker, 1995: Res. 8, 13.

¹¹⁴ Jones v.d., 1950: Res. 183, 130-132.

¹¹⁵ Körsulu, 2006: 36-38, 112, 113, Lev. 57-58; Durukan ve Körsulu, 2007: 166-167, 198, No. 57-58.

¹¹⁶ Hayes, 1985: Tav. VII-11.

¹¹⁷ Kenyon v.d., 1957: 310, Fig. 77. 8-11.

¹¹⁸ Meyer-Schlichtmann, 1988: 145.

¹¹⁹ Meyer-Schlichtmann, 1988: 145.

Asklepion'da,¹²⁰ milattan öncesine ait, bulunan parçalar detaylandırılmamıştır; fakat MS 1. yüzyılın birinci yarısından sonra bulunan parçalar daha iyi detaylandırılmıştır. Çandarlı'da çok sayıda ele geçen T 23 formu, Tiberius ve Cladius döneminin tipik formudur; MS 1. ve 2. yüzyıl boyunca varlığına devam etmiştir.¹²¹ Samarya'da görülen benzerleri MS 1. yüzyıla tarihlendirilmekle birlikte bunlar, Tarsus, Antakya ve Stobi bölgelerindeki buluntularla özdeşdir.¹²²

Erken Roma mimarisinin bulunduğu tabaklardan elde edilen “Dudak Kenarı Dışa Uzantılı” seramik grubunun astarı genellikle kırmızı renktedir. Bu seramiklerin hamurları soluk kırmızı renkte olup, katkı maddesi içermemektedir. Ancak, kahverengi astar uygulaması yapılmış olan kaplar da bulunmaktadır. Bu kapların hamurları astarlarına uygun olarak devetüyü ya da kahverenginin değişik tonlarında olabilmektedir. Bunların yanı sıra bazı parçalarda kahverengimsi siyah lekeler ve daldırma tekniğinden kaynaklanan akıntı ve çömlekçinin parmak izleri olabileceğini düşündüğümüz izler mevcuttur. Bu grubun malzemelerinin hamuru elenmiş toz halinde, sert ve iyi pişirilmiştir.

3.1.3.1.4. Servis Tabakları

Kenar kısımları kalın, bazı örneklerde hafif dışa eğimli, bazı örneklerde düz, bazı örneklerde ise içe doğru çok hafif bir kavis yaptığı görülmüştür. Kenar kısımları kısa olup, tondo kısımları oldukça geniştir. Ağız çapları yaklaşık olarak 39 cm ile 60 cm arasında değişmektedir (**Levha 10: 51-55**).

Kenarı hafifçe yukarı kalkık, kimi örneklerde biraz içe dönük, sığ gövdeli ve çeşitli yüksekliklerde geniş halka kaidelidir.¹²³ Form 1 olarak geçen tabaklar, DSA'ların ortaya çıkışından, yani yaklaşık olarak MÖ 2. yüzyıl

¹²⁰ Meyer-Schlichtmann, 1988: 145.

¹²¹ Meyer-Schlichtmann, 1988: 145.

¹²² Meyer-Schlichtmann, 1988: 145, Taf. 18: 298-299.

¹²³ Tekocak, 2006: 36

ortalarından itibaren yaygın olarak kullanılan tabak formlarından biridir ve hemen hemen MS 1. yüzyıl sonlarına kadar da görülürler.¹²⁴ Form 1'in benzerlerine birçok bölgede rastlanmaktadır. Kenyon, Samarya buluntularına göre Form 1'i MÖ 1. yüzyıl ile MS 1. yüzyıl arasına tarihlemiştir.¹²⁵ Zoroğlu, Lapp'in, bu formu MÖ. 75'ten MS. 1. yüzyıl başlarına kadar olan dönemde imal edildiklerini belirttiğini ve devamında, Tarsus ve Antakya'da ise Helenistik "Pergamen" kapları içinde bu formun bol miktarda bulunduğunu yazmaktadır; Samsat parçaları için de MS. 1. yüzyılın ilk yarısını öngörmektedir.¹²⁶ Kenrick,¹²⁷ Berenice buluntularının tarihi için genel olarak "Erken Roma tabakalarında yaygındır" diye bildirmiştir. Kenrick, daha derin ve daha ince duvarlı örnekler, genellikle daha erken gibi görünüyor, kalın ve düz olanlar ise, düz kare kesilmiş kenarlıdır ve daha keskin bir dönüşü sahiptir ve kaide dış kenar içbükey bir görüntü seriler" şeklinde ifade etmektedir.¹²⁸

Camihöyük'te bulunan bu grubun benzerlerine Anadolu'nun batısında, Akdeniz Havzası'nda ve Anadolu dışında birçok merkezde rastlanmıştır. Bu merkezlerden bazıları; Laodikeia,¹²⁹ Sardes,¹³⁰ Efes,¹³¹ Knidos,¹³² Tarsus,¹³³ Atina,¹³⁴ Paphos¹³⁵ tur. Duman,¹³⁶ "Laodikeia örneklerinin Efes'ten ithal edildiğini ve bu nedenle MÖ 1. yüzyılda kullanıldığını" söylemektedir. Rotroff,¹³⁷ "Sardes'te bulunan parçayı MÖ 1. yüzyıl ile MS 1. yüzyılın ikinci çeyreğine" tarihlemektedir. Meriç,¹³⁸ "Efes'te bulunan benzer tabaklara ait

¹²⁴ Cornell, 1980: 57.

¹²⁵ Kenyon vd., 1957: 309.

¹²⁶ Zoroğlu, 1986a: 76

¹²⁷ Kenrick, 1985: 223.

¹²⁸ Kenrick, 1985: 225, Fig.40, B313.

¹²⁹ Duman, 2010: Lev. XXI, D14, D15, D16, D17, D18, D21, D22.

¹³⁰ Rotroff ve Oliver, 2003: Pl. 16,88.

¹³¹ Mitsopoulos-Leon, 1991: Taf. 94, F2-7; Zabehlicky-Scheffenecker, 2003: Taf. 11, 1-2; Meriç, 2002: Taf. 11, K97-103; Rogl, 2004: K1-K6.

¹³² Doksanaltı, 2006: K66a, Çiz. 174.

¹³³ Jones v.d., 1950: Fig. 196, 556.

¹³⁴ Rotroff, 1997: Fig. 95, 1574-1575.

¹³⁵ Hayes, 1991: Fig. XIII, 11-12.

¹³⁶ Duman, 2010: 85.

¹³⁷ Rotroff ve Oliver, 2003: 233.

¹³⁸ Meriç, 2002: 80.

formları Augustus Dönemi'ne" tarihlendirmektedir. Jones,¹³⁹ Tarsus'ta bulunan benzer servis tabağını "*Samian ware*" grubu altında ele almıştır. Rotroff,¹⁴⁰ "Atina örneklerini, MÖ 1. yüzyılın ikinci yarısına" tarihlendirdiğini bildirmektedir. Hayes,¹⁴¹ "Paphos'ta bulunan örneklerin killeri ile geç DSB tabaklarının killerin aynı olduğunu" ifade ederek, bu tipteki servis tabaklarını MÖ 1.-MS 1. yüzyıla tarihlendirmektedir.

Aralarında ithal örneğin de bulunduğu **(Resim: 18)** Camihöyük örneklerini ise, Erken Roma tabakalarından elde edilmesi itibariyle, MÖ 1. yüzyıl sonu ile MS 1. yüzyıl başları arasına tarihlendirmekteyiz. İthal olan servis tabağının astarı, koyu kırmızı, hamuru kırmızı renkte olup gözeneksiz ve iyi elenmiştir. Tondosunda rulet bezeme mevcuttur. İç ve dış yüzeyleri pürüzsüzdür. Astar bu pürüzsüz yüzeye uygulanmıştır. Astarında dökülmeler mevcuttur. İç ve dış yüzeyi astarlama sonrası perdahlandığından, parlak, ışığı yansıtan bir görünüme sahiptir. Astarı demir katkılı olup, oldukça ince bir şekilde kabın yüzeyine uygulanmıştır. Oldukça orijinal astar ve boyama özelliklerine sahip bu grubun parçalarının astarları; çok koyu gri (10 YR/3-1), kahverengimsi sarı (10 YR/6-6), hafif sarımsı kahverengi (10 YR/6-4), kırmızı (10 R/4-6) arasında değişmektedir. Bazı seramik örnekleri rezerv alanlar bırakılarak astarlanmıştır. Bu astarlamada kırçillı olarak şeritler halinde bantlar mevcuttur. İç ve dış yüzeyleri çok mikalı ve bazısının hamurunda pişiriminden kaynaklı alacalanmalar görülmektedir. Sıkı gözenekli ve çok az kireç ya da bitkisel katkılı olanlar vardır.

3.1.3.1.5. Kenarı Dışa Uzantılı Tabaklar¹⁴²

Kabın oturduğu dudağın kenarında küçük bir çıkıntı yaptıktan sonra yumuşak geçişle gövdeye bağlanmaktadır **(Levha 11: 56, 57)**. Kenar uzantısının asıl gövdeye bağlandığı yerde çöküntü şeklinde bir profilendirme

¹³⁹ Jones, v.d., 1950: 253.

¹⁴⁰ Rotroff, 1997: 35.

¹⁴¹ Hayes, 1991: 8.

¹⁴² Zoroğlu, 1986a: 76.

yapılmıştır.¹⁴³ Kenyon'un Samarya'da yaptığı sınıflandırma içerisinde Form 1'e dâhil olmaktadır.¹⁴⁴ Helenistik Dönem'in siyah glazürlü tabakları içinde tipik bir form olarak ortaya çıkan bu türün kırmızı astarlı örnekleri de siyah astarlıların bir devamı olarak görülmektedir.¹⁴⁵ Zoroğlu, Hama'da bulunan sağlam bir tabak için, bu formun özellikleri hakkında bize bilgi vermektedir.¹⁴⁶ Ayrıca Samsat'ta bulunan Doğu sigillatalarını araştırdığı çalışmasında, Kenyon'un bu formu Samarya'da Roma 1 tabakasında olduğunu ve ilk miladi yıllar öncesi ve sonrası yıllara tarihlendirdiğini, Lapp'in ise MÖ 75-30 yıllarına tarihlendirdiğini bildirmektedir.¹⁴⁷ Samsat'ta bulunan parçaların ise, henüz çalışmaların tamamlanmadığından; ancak Samsat'taki parçaların da Samarya ve Hama'daki benzerlerinden farklı bir tarihten olmadıklarını; Hama ve Samarya'dakilerle paralel bir tarih verdiğini bildirilmiştir.¹⁴⁸

Doğu menşeli sigillatalardan esinlenilerek taklit edilmiş olan Camihöyük örnekleri Erken Roma Dönemi tabakalarından gelmiştir. "Kenarı Dışa Uzantılı Tabaklar", kırmızı astarlı, çok soluk kahverengi astarlı, grimsi koyu kahverengi, kırmızımsı koyu kahverengi, kırmızımsı sarı, kırmızımsı koyu gri renklerden oluşan astar özelliklerine sahiptir. Bazı seramik parçalarının pişiriminde alacalanmalar mevcut olup; kırmızımsı gri hafif sarımsı kahverengi, sarımsı kırmızı ya da kırmızımsı sarı renkli hamuru olanlar vardır. Bunun dışında; mikalı, tozsuz, sıkı gözenekli, bazısı çok az miktarda bitkisel katkı, bazısı da çok az miktarda kireç barındıran hamur özelliklerine sahiptir. Bazısının yüzeyinde daldırma izleri mevcuttur. Orijinal örneklerinden farklı olarak astarları daha mat ve kalitesiz bir görünüm sergilemektedir.

¹⁴³ Zoroğlu, 1986a: 77.

¹⁴⁴ Kenyon v.d., 292 vd., 312, Fig. 66, 73.

¹⁴⁵ Zoroğlu, 1986a: 76. Ayrıca Helenistik Dönem'e ait örnekler için bkz. Thompson, *Hesperia* III, 1934: Fig. 116 (D1).

¹⁴⁶ Zoroğlu, 1986a: 76-77.

¹⁴⁷ Zoroğlu, 1986a: 77.

¹⁴⁸ Zoroğlu, 1986a: 77.

3.1.3.1.6. Dışa Açık Ağız Kenarlı Tabak

Ağız kenarı hafif dışa çekik, gövdeye geçişte keskin köşeli bir profile sahiptir (**Levha 11: 58**). Kenyon, Samarya'da benzer örneği Form 11 içerisinde ele alır ve "dışa çekik ağızlı küçük tabak"¹⁴⁹ olarak tanımlamaktadır. Alçak halka kaideli bu tabak sadece kaide görüntüsü ile Form 11'den farklıdır. Bu durumu da taklit olarak yapılmış olmasına bağlamak mümkündür. Kenyon bu formu, MÖ 30'a; yani Augustus Dönemi'ne tarihlemektedir.¹⁵⁰ Waagé, Antakya'daki benzer örneği ise, Geç Helenistik Bergama kapları içerisinde incelemiş ve MÖ 2. yüzyılın ortası ile MÖ 1. yüzyılın sonuna tarihlendirmiştir.¹⁵¹ Camihöyük'te bütün olarak bulunan bu tabak Erken Roma tabakalarından gelmiştir.

3.1.3.1.7. Derin Servis Tabağı

Bu formun kenarı içte ve dışta kalınlaştırılmıştır. Dudak kısmı içte çıkıntı yaptıktan sonra gövdeye geçişte yay şeklinde bir görüntü oluşturur (**Levha 11: 59**). Benzer formda örnekler Efes¹⁵² ve Paphos'ta¹⁵³ ele geçmiştir. Rogl, Efes örneklerini MÖ 1. yüzyılın ortasına tarihlendirirken; Paphos'ta bulunan parçaların Arretine Sigillatalarıyla paralellik gösterdiğini belirterek MS Erken 1. yüzyıla tarihlendirir.¹⁵⁴

3.1.3.1.8. Diken Dekorasyonlu Seramik Parçası

Orta Anadolu'ya Karadeniz üzerinden ithal edildiğini düşündüğümüz fincan gövde parçası olan, ince cidarlı diken dekorasyonlu seramik parçası zarif görüntüsü ile masa servisi kapları arasında fincan olarak kullanılmış

¹⁴⁹ Kenyon v.d., 1957: 329.

¹⁵⁰ Kenyon vd., 1957: 310, Fig. 79, 5.

¹⁵¹ Waagé, 1948: 23, Lev. LIII, Fig. 116p.

¹⁵² Rogl, 2004: Taf. 2, K12; Zabehlicky-Scheffenecker 1996: Taf. II. 5.

¹⁵³ Hayes, 1991: Fig. XXVII-9, Fig. XXVIII.

¹⁵⁴ Rogl, 2004: 214.

olabileceğini söylemek mümkündür (**Levha 11: 60**). Hayes,¹⁵⁵ bu grubun, iki kulplu bardak şekillerinin önemli ölçüde değişebileceğini belirtmektedir. Knidos,¹⁵⁶ buluntuları arasında, İtalyan kökenli, “*thorn ware*” grubundan bir seramik parçası; Kuzeydoğu Anadolu’da,¹⁵⁷ bulunan ve MÖ 1. yüzyılın sonu, MS 1. yüzyılın başlarına tarihlenen bir seramik parçası; Tarsus’ta¹⁵⁸ MS Erken 1. yüzyıla tarihlenen bir başka örnek mevcuttur. Tarsus’ta ve Laodikeia’da¹⁵⁹ bulunan örnek üzerinde kabartma şeklinde yapılmış yaprak betimlemesi thorn ware kapları üzerinde birçok merkezde yaygın olarak karşımıza çıkar.¹⁶⁰ İnce duvarlı seramik grubuna dâhil edilen, “*İnce duvarlı diken dekorasyonlu mal*”lar, İtalyan tarzı olarak ortaya çıkmıştır.¹⁶¹ Hayes,¹⁶² bunlardan “*alışılmadık bir tür ve diken eşyalı bardak*” olarak bahsetmektedir. Bazik tip İtalya atölyelerinin her yerindeki repertuarda görülmektedir.¹⁶³ Aynı zamanda, İtalyan tarzı malların, Erken İmparatorluğa ait zamanlarda, Küçük Asya’daki varlığı, iki bölge arasında fikir alış verişinin aktif olarak gerçekleştiğini düşünmemize yardımcı olur.¹⁶⁴ Kenrick,¹⁶⁵ Sidi Khrebish’te çıkan diken dekorasyonlu, oval bardak parçasının tarihi için Tiberius Dönemi’ni vermektedir ve buna kanıt olarak; ilk kez Geç Cumhuriyet tabakalarında geniş ölçüde ve popüler olarak Tiberius Dönemi’nde bu malzemenin dağınık halde çıktığını göstermektedir.¹⁶⁶ Cistov ve Domzalski bu seramik türünün Pontus alanında çok iyi bilindiğini bildirmektedir.¹⁶⁷ Benzeri kaplar, Akdeniz’e bile yayılmıştır; örneğin, Paphos’ta¹⁶⁸, Makedonya’daki antik kent Stobi’de¹⁶⁹ ve Samothrace (Semendirek

¹⁵⁵ Hayes, 2008: 99.

¹⁵⁶ Kögler ve Mandel, 2004: 88, Abb. 13.

¹⁵⁷ Sagano v.d., 1993: 79, Fig. 5, 8.

¹⁵⁸ Jones vd., 1950: 189-190.

¹⁵⁹ Duman, 2010: 176, Lev. LXXI, KI, K6.

¹⁶⁰ Hellström, 1965: 37, Pl. 15, 288; Mitsopoulos-Leon, 1991: Taf. 181, K2; Tekkök-Biçken, 2003: Fig. 2, 35; Sagano v.d., 1993: Fig. 5-8; Slane, 1997: Pl. 29, FW479.

¹⁶¹ Tekkök-Biçken, 1995: 187, Fig. 1, 19-20.

¹⁶² Hayes, 2008: 99, Fig. 48, Fig. 48, 1537.

¹⁶³ Hayes, 2008: 99.

¹⁶⁴ Tekkök-Biçken, 1995: 187.

¹⁶⁵ Kenrick, 1985: 309.

¹⁶⁶ Kenrick, 1985: 308, Fig. 58, B446.

¹⁶⁷ Cistov ve Domizalski, 2001: 116-121, Fig. 21, 9, Pl. XXIV, 6.

¹⁶⁸ Hayes, 1991: Fig. XXII, 17.

¹⁶⁹ Anderson-Stojanovic, 1992: Pl. 26, 218-222.

Adası)'nin nekropol alanında¹⁷⁰ görülmüştür. MS 1. yüzyılda bahsi geçen bu kaplar için uygun olan grup, İtalyan usulü ince duvarlı kaplardır.

Diken dekorasyonlu seramik parçasının kili, oldukça sıkı-sert ve gevrek bir yapıya sahiptir. Kilinin bünyesinde, çok küçük tanecikli kireç barındırmaktadır. Yüksek ateşe maruz kalması, sert ve kırılgan aynı zamanda metalimsi görünmesine yol açmıştır. Astarı kahverengi, hamuru oldukça temiz, hafif kırmızımsı kahverengi hamurludur. Hamurun içine bakıldığında ele geçen örneğin seyrek olarak mika katkılı olduğunu söylemek mümkündür. Temiz hamur yapısına sahip bu örnek İtali örneklerde olduğu gibidir. Bu yönüyle Erken Roma tabakalarından ele geçen ve Karadeniz üzerinden gelmiş olan Batı ithal grubu seramiği olduğu düşünülebilir.

3.1.3.1.9. Ağız Kenarı Dışa Açık Çanaklar

Görüntü olarak bu çanakların, ağız kenarları dışa açık ve dış kısmında kalınlaştırılmış olduğu, omuzdan gövdeye geçişin köşeli bir profile sağlandığı görülmektedir (**Levha 12: 61, 62**). Jones,¹⁷¹ benzeri formdaki örnekleri MS 1-2. yüzyıla; Waage,¹⁷² Roma Pergamon kapları içerisinde ele aldığı bu formu, MS 2. yüzyıla tarihlendirmiştir. Mitchell,¹⁷³ Roma Dönemi kapları içerisinde değerlendirmiştir. Camihöyük örnekleri ise, MS 1-2. yüzyıl arasına tarihlendirilmektedir. İnce bir astar ile şekillendirilmiş ve karakterize edilmiştir. Parlak kırmızı astarlı, alacalı kırmızımsı iyi kalitede hamurdan, tozumsu ve sıkı gözeneklidirler.

¹⁷⁰ Dusenbery, 1998, 803-807, S153-3; XS-199; S218-F-3; S233-1.

¹⁷¹ Jones, 1992: 93, Fig. 22-23.

¹⁷² Waage, 1937: 83, Pl. 81: 39.

¹⁷³ Mitchell, 1980: Fig. 41: 540.

3.1.3.1.10. Konik Gövdeli Çanaklar

Dudak kenarı aşağı sarkık, konik gövdeli bir özelliğe sahiptir (**Levha 12: 63, 64**). Waage, Roma Bergama kronolojisi kapsamında değerlendirdiği bu çanaklardan; dışa açık ağız kenarlı ve düz taban ya da ayaksız çanaklar şeklinde bahsetmektedir.¹⁷⁴ Antoninus Pius ve Marcus Aurelius ve Commodus'un sikkelerinin geldiği kontekstlerden sonrasına tarihlendirilmiştir (MS 180-192).¹⁷⁵ Camihöyük'te yüzeye yakın elde edilen bu parçalar için, MS 2. yüzyılı öngörmek mümkündür. Hamur ve astar rengi sarımsı kırmızı renkte olup, hamuru temiz görünümlü ve az miktarda mikalıdır.

3.1.3.1.11. Krater Ağız Kenarı Parçası

Dışa dönük ağızlı ve üçgen dudaklı ithal krater parçasından, Camihöyük'te sadece bir tane ağız kenarı parçası bulunmuştur (**Levha 12: 65**). Dudağın içinde içbükey sonrasında dirsek görünümlü geniş bir dışbükey göze çarpmaktadır. Kenarın dıştan gövdeye bağlanması için dönüş yaptığı yerde küçük bir oluk göze çarpmaktadır. Ağız çapı 19 cm olan bizdeki örneğin benzerlerine Laodikeia'da,¹⁷⁶ Sidi Khrebis'te (Benghazi),¹⁷⁷ Atina'da,¹⁷⁸ rastlamaktayız. Duman,¹⁷⁹ Laodikeia'da bulunan örnek için, İtalyan sigillatoları arasındaki formlarla benzerliği göz önüne alarak MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirmiştir. Kenrick,¹⁸⁰ üzerinde Dionysos ve Saytros kabartmalar olan krater örneği için İtalyan sigillatolarının en erken örneği olduğunu bildirmektedir. Hayes,¹⁸¹ Atlante II adlı eserinde Form 26 olarak adlandırdığı bu formun kronolojisi ile ilgili doğrudan bir kanıt yoktur;

¹⁷⁴ Waage, 1948: 40.

¹⁷⁵ Waage, 1948: 41.

¹⁷⁶ Duman, 2010: Lev. XLVIII, J37. Form olarak elimizdeki örnekle aynı olmasına karşın; Laodikeia'daki kurşun sırlıdır.

¹⁷⁷ Kenrick, 1985: 194, B249.

¹⁷⁸ Hayes, 2008: Fig. 28, 887.

¹⁷⁹ Duman, 2010: 165.

¹⁸⁰ Kenrick, 1985: 185.

¹⁸¹ Hayes, 1985: 26.

fakat bu formun kısa ömürlü olduğunu belirterek, Korinth'de Tiberian Dönemi bağlamında bulunduğunu, formun tamamı için ise, MS 20-30 tarih aralığını bildirmektedir.

Bazı örneklerde kabartmalı olan ve gövde kısmında mitolojik sahneler yer alan krater parçaları mevcuttur. Roma Dönemi tabakasından gelmesi itibariyle, elimizde bulunan örneği, MS 1. yüzyılın ilk yarısına tarihlemekteyiz **(Resim: 19)**.

3.1.4. Pontus Sigillatası

Karadeniz Bölgesi ile bağlantıları güçlü olan Orta Anadolu'da bulunan Camihöyük'te, sayıca fazla miktarda olmasa da; Pontus Sigillatası olarak adlandırılan seramikler bulunmuştur. Bu seramik gurubunun ilk form sınıflandırması Hayes tarafından yapılmıştır.¹⁸² Hayes, Pontic Sigillata olarak sınıflandırdığı bu grubun seramiklerinin Kuzey Pontus Bölgesi içinde hâkim olan çanak-çömlek grubu olduğunu ve Doğu Akdeniz'de dahi, küçük miktarda bulunduğunu belirtmektedir.¹⁸³ Zhuravlev, "Hayes'in, Pontus Sigillataları ile ilgili 50 ana formun tanımlamasını gerçekleştirmiş olduğundan ve bu formları bölgenin dikkate değer formları olarak sunmuş olduğundan" bahsetmektedir.¹⁸⁴ Kuzey Karadeniz Bölgesi'nin farklı şehirlerinden yola çıkarak, bu çanak-çömleği PSA, PSB ve PSC olarak tayin etmek mümkündür.¹⁸⁵

3.1.4.1. Pontus Sigillatası A Grubu Seramiği

*"Pontus Sigillata A Grubu"*nun kapları, Kuzey Karadeniz şehirlerinde yaygındır ve genellikle açık kahverengi veya kırmızımsı kahverengi

¹⁸² Hayes, 1985: 92-96, Pl. XXII-XXIII

¹⁸³ Hayes, 1985: 92-96.

¹⁸⁴ Zhuravlev, 2008: 150.

¹⁸⁵ Zhuravlev, 2008: 150.

tonlarında kilden yapılmışlardır. Bazen hamurlarında mika ile karşılaşmak mümkündür. Astarları açık kırmızıdan portakal rengine ve kırmızımsı kahverengiye kadar uzanır. Bu grubun formları ile ilgili önemli bir ayrıntı ise, kaide kısımlarının hiçbirinin astarlarının olmamasıdır. Birçok kapta, astar çizgileri kabın alt kısmında görülen kayma çizgileri halindedir. Bu seramik grubu oldukça geniş bir zaman dilimini kapsamaktadır. MS 1. yüzyılın 2. yarısından, 2. yüzyılın 1. yarısına kadar görülmüştür; fakat formlardan birkaç tanesi MS 3. yüzyılda da halen var olmasına rağmen Hayes, çalışmalarında ana formlar üzerinde durmuştur.¹⁸⁶

3.1.4.1.1. Çanak ve Kaide

Ağız kenarı parçasının ağız kısmı içe dönüktür (**Levha 13: 66**). Aynı çanağa ait olan kaide parçası ise yüksek halka kaidelidir (**Levha 13: 67**). Çanağın formu kesik bir koni şeklinde yarı küreseldir ve kaide parçası halka şeklindedir. Kaidenin tondo kısmında daire şeklinde rulet bezeme mevcuttur. Bu tip süs MS 1. yüzyılda daha tipiktir; fakat MS 2. yüzyılın 3. çeyreğinde hala vardır.¹⁸⁷ MS 1. yüzyılın sonunda bu tip çanakların kaideleri daha derin ve kapların hacminde artış olduğu söylenmektedir.¹⁸⁸ MS 2. yüzyılın başlarından itibaren, nispeten yüksek halka ayaklar, dikey ağızlı ve alçak gövdeli iken; ağız kısmının daha içbükey olduğu görülmektedir.¹⁸⁹ Zhuravlev, ağız kısmında gerçekleşen bu değişimin kronolojik bir gösterge olmasından ziyade, çömlekçi tarafından uygulanan keyfi bir değişiklik olduğunu belirtmektedir; aynı zamanda, ayak yüksekliğinin azaldığını, kapların duvarlarının kalınlaştığını; fakat kırmızılı astarlı görünümünün MS 2. yüzyılın sonuna kadar aynı kaldığını bildirmektedir.¹⁹⁰ O döneme ait bazı kapların

¹⁸⁶ Zhuravlev, 2008: 150.

¹⁸⁷ Zhuravlev, 2008: 151, Fig. 1: 7-12.

¹⁸⁸ Zhuravlev, 2008: 151.

¹⁸⁹ Zhuravlev, 2008: 151.

¹⁹⁰ Zhuravlev, 2008: 151.

parlak, kaygan ve düz bir tabaka ile kaplı olan kapların yüzeylerinin MS 2. yüzyıldan itibaren kayganlık kalitelerinin bozulduğunu bildirmektedir.¹⁹¹

Hayes, Pontus Sigillataları Form 4 olarak adlandırdığı bu çanak formu için, “Karadeniz kentlerinde sık sık ortaya çıkan parlak kırmızı eşyanın Kıbrıs Sigillata tabak-çanağının benzeri, oldukça metalik, vernik gibi parlak, kili arıtılmış, pürüzsüz ve dağılmadan temiz kırılır” şeklinde bildirmektedir.¹⁹² Çanak formunun ağız kenarı parçası; parlak kırmızı astarlıdır ve astarı yoğun demir katkılı olup; parlak, vernik görünümlü, kalın bir tabaka oluşturacak şekilde kabın yüzeyine tatbik edilmiştir. Hamuru, kırmızıdır. Kili sert ve iyi elenmiştir. Kaide parçasının astarı ve hamuru kırmızıdır. Hamuru mika katkılı, temiz ve sıkidır. Her iki ithal seramik parçası da çok iyi pişirilmiştir. Yüzeylerinde herhangi bir daldırma veya fırça izine rastlanmamıştır. Muntazam şekilde astarlanmış seramik parçaları hamur, astar ve geldikleri tabakalara bakıldığında MS 1. yüzyıl sonuna tarihlendirilmektedir.

3.1.4.2. Pontus Sigillatası B Grubu Seramiği

“*Pontus Sigillata B grubu*”nın kapları, Pontic Sigillata A ile karşılaştırıldığında; kronolojik olarak hem daha sonraki bir tarihe denk gelmektedir; hem de bu gruba ait kap formu sayıca daha azdır ve çok az bir kısmının formu PSA ile benzerlik göstermektedir.¹⁹³ “Bu grubun kaplarının kileri, yapım esnasındaki astarlama nedeniyle kırmızımsı kahverengidir. Astar renkleri hamur renklerine yakındır. Astarları kırmızımsı kahverenginden, portakalımsı kırmızıya yakındır ve kapların iç kesimlerinde metalik bir parlama göze çarpmaktadır. Kapların bazı bölümlerinde koyu yama yapılmış gibi gölgeler vardır. Astar kabın tüm yüzeyine uygulanmıştır ve PSB kapları, PSA grubu kaplarına göre motif bakımından oldukça

¹⁹¹ Zhuravlev, 2008: 151.

¹⁹² Hayes, 1973: 457, Pl. 88- 168.

¹⁹³ Zhuravlev 2008: 155.

zengindir. Pompeipolis'te bu gruba ait az miktarda parça bulunmuştur. PSB grubuna ait formlara, Güneybatı Kırım'da bol miktarda rastlanmaktadır."¹⁹⁴

3.1.4.2.1. Tabaklar

PSB grubu kapları içerisinde değerlendirilen ve astar rengi hamur rengi ile yoğun benzerlik gösteren kırmızımsı kahverengi tabak parçalarının, kısa, düz bir ağız yapısı ve kaideye doğru konik bir gövde görünümü vardır **(Levha 13: 68-70)**. Karadeniz Bölgesi'ndeki birçok yerleşimde görülmektedir. Genel olarak, MS 2. yüzyılın 2. yarısına veya ortalarına tarihlendirilir.¹⁹⁵ Pompeipolis'te (Kastamonu) benzer tabak parçalarına rastlanmıştır.¹⁹⁶

3.1.5. Camihöyük Günlük Kullanım Kapları

Antik çağda kullanılmış olan mutfak kapları, günümüzdekilere de bakıldığı zaman, farklı bölgelerde üretilmiş olsalar dahi aynı amaca hizmet ettikleri için birbirleriyle benzerlik göstermektedir. Bu durum özellikle daha çok kullanılan örneklerde (güveç/tencere, çömlek gibi) öne çıkmaktadır. Dolayısıyla bunların üretimleri uzun bir zaman diliminde üstelik de çok fazla değişikliğe uğramaksızın devam etmiştir.

Bu seramik türünden edinilen bilgiler sayesinde araştırılan yerleşim yeri veya bölge hakkında kap tiplerinin, pişirme, depolama, mutfak, nakliye, büyük ölçekli servis kapları, çeşitliliğine göre kullanım alanı ile bu ürünlerin yerel veya bölgesel dağılımı hakkında bilgiler elde etmek mümkündür.¹⁹⁷ Ticaret alanında kullanılan amphoralara ait parçalar da kaba seramik grubu örnekleri arasında yer almakta ve bölgeler arası ticaretin rotası hakkında bilgi

¹⁹⁴ Zhuravlev 2008: Fig. 8: 3-4.

¹⁹⁵ Zhuravlev 2008: 155.

¹⁹⁶ Zhuravlev 2008: Fig. 8: 4.

¹⁹⁷ Berlin, 1997: 1.

vermektedir.¹⁹⁸ Bu rota doğrultusunda bulunan yerleşimlerde ihtiyaçların, amphora tipleri göz önüne alınarak tahmin edilmesi mümkündür.¹⁹⁹

Tüm yerleşim yerlerinde görülen çok yaygın olan mutfak kaplarının, Camihöyük örnekleri kendi ihtiyaçlarını karşılayacak kadar üretilmiş olan yerli seramiklerden oluşmaktadır. Kazı alanında sayıca en fazla bulunmuş olan malzeme grubudur.

Tarihleme açısından çalışmamızda kolaylık sağlayacak seramik grupları tercih edilmiştir ve benzerleriyle karşılaştırılarak tanıtılmıştır. Bunlar özellikle güveçler ve çömlekler olarak belirlenmiştir. Güveç ve çömleklerin yanı sıra çok sayıda tabak, omurgalı çanaklar, leğenler, testiler, amphoralar ve depolama kapları ele geçmiştir (**Resim: 20**).

3.1.5.1. Tabaklar

Camihöyük günlük kullanım kapları arasında Williams'ın²⁰⁰ düz, basit ağız kenarlı, dışa eğik konik gövdeli olarak tanımladığı tabaklar yer almaktadır. Benzer örnekteki tabaklar için bkz.²⁰¹ Elimizdeki örneklerin ağız çapları 24 santim ile 42 santim arasında değişmektedir (**Levha 14: 71-73**).

3.1.5.2. Omurgalı Çanaklar

Özellikle omurgalı olarak adlandırdığımız bu çanaklardan çok sayıda ele geçmiştir. Dışta katlı kenarlı çanak tipi olarak da tanımlanabilir (**Levha 15: 74-77**). Çoğunlukla sadece ağız ve gövde kısımları ile ele geçen seramik parçalarının kaide formları bilinmemektedir. Sadece halka kaideli oldukları doğrultusunda bir yorumda bulunmaktayız. Ağız çapları 24 santim ile 33

¹⁹⁸ Korkmaz, 2003: 39.

¹⁹⁹ MacMullen, 1970: 333-341.

²⁰⁰ Williams, 1989: 29, Fig. 10.153; 11.155.

²⁰¹ Reynalds, 2004: 31.

santim arasındadır. Benzerleri II. Konstantin (MS 357-361) ve Heraklius Dönemi (MS 610-641) sikkelerinin bulunduğu kontekstlerden ele geçmiştir.²⁰² Camihöyük'teki örnekler ise yüzeye yakın yerden 1. kültür tabakasından gelmiştir.

3.1.5.3. Güveçler ve Güveç Kapakları

Güveçler, yemek pişirmede kullanılan kap formlarından birisidir ve az sulu yemeklerin pişirilmesine veya bol yağda kızartma yapmaya uygun biçimde üretilmişlerdir.²⁰³

Günlük kullanım seramiği olarak üretildikleri için biçimleri geçen yüzyıllar içinde pek fazla değişime uğramamıştır; bu nedenle, bu ve benzeri kapları kısa zaman dilimlerine tarihleyebilmek pek mümkün değildir.²⁰⁴ Aynı şekilde üretim yerlerinin tespiti de, çok iyi tanınan formlar harici kolay olmamaktadır.²⁰⁵ Amyx, bu kapların kapaklı olduğunu ve buna bağlı olarak da saklama kabı olarak kullanılmış olduğunu söylemektedir.²⁰⁶ Kullanıma bağlı olarak geniş veya dar ağızlı olup tencerelere/çömleklere oranla daha sığ gövdeli, karşılıklı çift kulplu, kapaklı kaplardır.²⁰⁷ Gövde duvar kalınlığı yukarıdan aşağıya doğru inildikçe inceler; bunun sebebi ise direkt ısıyla temas eden gövde alt bölümünün sıcaklığı daha fazla oranda pişirilecek yemeğe geçmesini sağlamaktır.²⁰⁸

Camihöyük'te bulunan örnekleri dışı uzantılı kalın ağız kenarlıdır **(Levha 16, 17: 80-85)**. Aralarında dudağın hemen altından itibaren başlayan dikey şerit kulplara sahip olan güveç seramik parçaları mevcuttur. Dudaktan gövdeye geçişte içbükey girinti yapan bu form “Ege Tipi Güveçler” olarak

²⁰² Hayes, 1972: 408, Fig. 92: 1.

²⁰³ Tekocak, 2006: 75.

²⁰⁴ Tekocak, 2006: 75.

²⁰⁵ Tekocak, 2006: 75.

²⁰⁶ Amyx, 1958: 169-310.

²⁰⁷ Tekocak, 2006: 76.

²⁰⁸ Tekocak, 2006: 76.

adlandırılmaktadır. Bu tip İmparatorluğun ilk üç yüzyılı boyunca tüm Doğu Akdeniz’de yoğun olarak kullanılmıştır. Bu kapların bir üretim yerinden daha fazla üretim yerine sahip olduğu ve yerel üretimlerin olduğu şüphe götürmez.²⁰⁹ Williams bu tipin Filistin orijinli olduğunu söyler ve MS 1-3. yüzyıllar arasına verir.²¹⁰ Hayes ise Knossos ve Paphos’ta bulunan bu tipin benzerlerini “MS 2. yüzyıl Ege Tipi” olarak tanımlamıştır.²¹¹ Bu tipin orijini Doğu Akdeniz olsa bile literatürde “Ege Tipi” olarak bilinen güveçler ile benzerlik gösterdiği aşîkârdır.”²¹²

Camihöyük örneklerinin ağız çapları 15 ile 40 santim arasında değişmektedir. Benzerlerine Bergama Akropolis’te,²¹³ Lyrbe-Seleukeia’da ve Sivas²¹⁴ yüzey araştırmalarında rastlanmıştır. Benzerlerine verilen tarihlemeye göre bu örnek MS 1. yüzyıla verilmektedir.²¹⁵

3.1.5.4. Çömlekler

Dışa uzantılı ağız kenarı, dudağı dışta kalınlaştırılmıştır (**Levha 18: 86-90**). Dudaktan gövdeye geçiş içe doğru keskin ya da yumuşak bir kavis yaparak oluşturulmuştur. Ağız çapları yaklaşık olarak 10 santim ile 35 santim arasında değişmektedir.

Yemek pişirme kabı olarak kullanılan ya da içinde sıvı veya katı besinler saklanan pişmiş toprak kaplara halk arasında “çömlek” adı verilir.²¹⁶ Genel anlamda gövde genişlikleri ile gövde yükseklikleri birbirine yaklaşık olarak eşit, ağız çapı gövde çapının yarısına yakın olan boyunsuz ya da boyunlu kaplara arkeolojik yayınlarda da aynı ad verilmektedir.²¹⁷ Güveçlere

²⁰⁹ Williams, 1989: 62-63.

²¹⁰ Williams, 1989: 61.

²¹¹ Hayes, 1977: 99, 108, Fig. 7, No. 8; Hayes, 1983: Fig. 7, No.81-91.

²¹² Tekocak, 2006: 77.

²¹³ Raeck, 1988: 34, 43, 58 Lev. 18, No. 54-55.

²¹⁴ Korkmaz, 2003: Lev. 1, Tip KA, Kat. No. 11.

²¹⁵ Korkmaz, 2003: 43.

²¹⁶ Ökse, 1999: 60.

²¹⁷ Ökse, 1999: 60.

oranla daha yüksek ve derin, küresel gövdeli olup ağızları daha dar tutulmuş kapaklı kaplardır.²¹⁸

“Oldukça sevilen bir form olup tüm Doğu ve Batı Akdeniz boyunca kullanım görmüştür ve formun çıkış yeri olarak Batı Anadolu gösterilmektedir. Bunun en büyük nedeni de, güveçler başlığı altında bahsettiğimiz Hayes’in “Ege Tipi Güveçler” olarak adlandırdığı tiplere olan benzerliğidir. “Anamur’daki benzeri MS 3. yüzyıla, Atina Agorası’ndaki benzeri MS 3. yüzyılın ortalarına, Berenice’deki (Tip 2b) benzeri MS 4. yüzyıla, Foça’daki benzerleri de MS 3. yüzyıla tarihlendirilir. Benzer örnekler Tarsus-Gözlü Kule’de, Hama’da, Samarya’da, Antakya’da ve Tavium’da bulunmuştur”.²¹⁹

3.1.5.4.1. Küresel Gövdeli Çömlekler

Ağız kenarları dışa çekik bu çömlekleri küresel gövdeli çömlekler olarak tanımlamak mümkündür (**Levha 19: 91-93**). Ağız çapları 9 santim ile yaklaşık olarak 23 santim arasındadır. Benzerleri Perge²²⁰ ve Tarsus’ta²²¹ bulunmuştur. Perge örnekleri MS 3.-4. yüzyıla tarihlendirilmiştir.²²² Tarsus buluntuları için Perge’den daha erken bir tarih verilir ve Erken İmparatorluk Dönemi’ne tarihlendirilir.²²³ Bu formun Güney Anadolu bölgesinin doğu kesiminde bulunan merkezlerden gelme bir tip olduğu düşünülmektedir.²²⁴

3.1.5.4.2. Oval (Torba) Gövdeli Çömlekler

Dışa uzantılı ağız kenarlı, yayvan omuzlu, aşağı doru genişleyen torba gövdeli ve omuz kısmında yer alan yiv ile karakterize edilir (**Levha 20: 94-**

²¹⁸ Tekocak, 2006: 71.

²¹⁹ Tekocak, 2006: 71.

²²⁰ Atik, 1995: 189, No. PW. 433.

²²¹ Jones, 1950: 198, Fig. 201, No. 713.

²²² Atik, 1995: 189.

²²³ Jones, 1950: 198.

²²⁴ Kormaz, 2003: 45.

99). Çok hafif dışa meyillendirilmiş ağız kenarı ile torba gövdeli bir görüntüye sahiptir. Bu tip çömlekten Camihöyük'te çok sayıda ele geçmiştir. Benzerlerine Tarsus-Gözlü Kule²²⁵ ve Samarya'da²²⁶ rastlanmıştır. Elimizdeki örneklerin ağız çapları 9-15 santim arasındadır. Kelenderis'te,²²⁷ Perge²²⁸ ve Foça'da²²⁹ benzer formlara rastlanmıştır. Kelenderis örneğinin dirseğinde çentik dizisi bulunmaktadır.²³⁰ Perge'deki örnek yuvarlatılmış kenarlı olup şişkin yivli gövdeli, çift kulplu güveç olarak adlandırılmış ve MS 4-7. yüzyıl gibi geniş bir zaman aralığına tarihlendirilir.²³¹ Foça'daki örnek ise Erken Roma Dönemi'ne tarihlendirilir.²³²

3.1.5.5. Depolama Kapları

Teras yerleşim alanında çok sayıda ele geçen bu grubun seramikleri bu yerleşimin tarımsal nitelikli bir yerleşim olduğuyla ilgili bizlere fikir vermektedir. Bu kaplar genellikle depolama amacıyla tahıl, meyve gibi kuru gıda maddelerini korumak üzere bölgede kabaca üretilmişlerdir (**Levha 21-24: 100-108**). 2. kültür dolgusundan ele geçmiş örneklerdir (**Resim: 21**).

Tüm olarak ele geçen, dışa çekik, dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı, boyunsuz küp bulunmuştur (**Levha 21: 100**). Gövde üzerinde yedi sıra düz, bir sıra dalgalı kabartma bant bezemeli vardır. 2. Kültür dolgusunda bulunan ve omuz üzerinde kabartma bant parmak baskı bezemeli olan depo küpü kırmızımsı devetüyü yüzeyli ve kaba hamurludur.

Omuz üzeri kalın kabartma bant bezemeli olanların (**Levha 22: 101, 102**) yanı sıra omuz kısmına kil aplike edilmiş küpler de mevcuttur. Dışa

²²⁵ Goldman, 1950: Fig. 205.

²²⁶ Kenyon v.d., 1957:231, Fig. 42.

²²⁷ Tekocak, 2006: Lev. 37, 219-221.

²²⁸ Fırat, 1999: 73, Kat.682, Lev.150.

²²⁹ Aydemir, 1995: 98, Lev. XIX, Çiz.8.

²³⁰ Tekocak, 2006: 75, Lev. 37, 220.

²³¹ Fırat, 1999: 73.

²³² Aydemir, 1995: 98.

kalınlaştırılmış ağız kenarlı küp ve dışa çekik dışa çekik, köşeli kenarlı küp ağız-kenar parçaları bulunmuştur (**Levha 23, 24: 105-108**).

Bu gurubun kapları ateşe dayanıklı olduğu kadar hem ısıyı en iyi şekilde iletecek yapıda hem de sızdırmayı önleyecek hamur yapısına sahip olmak zorundadır. Hamurlarının ısıya ve kırılmaya dayanıklı olarak üretildiklerinden katkı maddeleri gözle görülecek düzeydedir ve taşıyıcı, kum, kireç, kuvars ve seramik tozu katkılıdır. Bu kapların yüzey işlemlerine fazla özen gösterilmemiştir.

Çok seyrek ve çok küçük boyutta kireç ve kum katkılı, gözeneksiz ve çok sıkı hamur dokulu, kaliteli kilin iyi yoğrulup fırınlanmasından elde edilmiş iyi fırınlanmış hamura sahiptirler. Hamur renkleri açık kırmızı (2.5 YR/7-6), kırmızı kahverengi (5 YR/5-4), kırmızımsı sarı'dır (5 YR/6-6 ve 5 YR/7-6). Bunun yanı sıra yüksek ısıda fırınlamadan kaynaklanan mavimsi gri renk almış olanlar; sık ve iri boyutta mika, kuvars, kireç ve kum katkılı, yoğun gözenekli ve gevşek hamur dokulu, kalitesiz kilin kötü yoğrulmasından elde edilmiş olanlar mevcuttur.

Kuvars tanelerinin farklı boyutlarda ve homojen dağılım göstermeyen hamurun, kil yatağından alındığı gibi, çok az işlenerek kullanıldığını göstermektedir. Kalsit mineral parçaları kilin doğal rengini etkileyerek, hamurun renginin açılmasına sebep olmuştur. İri karbonat ve iri kuvars (kum) parçaları gözle görülebilmektedir. Uzunlamasına ve yatay gözenekler hamurun çarkta çekildiğini göstermektedir. Nispeten büyük boyutlu ve fazla miktarda köşeli kuvars yanında kalsit, kuvarsit parçacıkları da vardır. İri taneli mineraller hamurun gözenekli yapıda olmasına sebep olmaktadır. Kalsit minerali hamurun açık renkli olmasını sağlamıştır. Kesitlerde gözle görülür boyutta kalsit mineralleri mevcuttur.

3.1.6. Ticari Amphoralar

“MÖ 2. Binin başlarından itibaren, Suriye, Filistin, Lübnan, Kıbrıs, Yunanistan, Girit ve Mısır’ın yer aldığı Doğu Akdeniz ticaretinin gelişmesiyle, ticari tür uzun mesafe taşıma kaplarının yoğun olarak kullanılması ve bu amaca uygun bir formun geliştirilmesi ihtiyacı doğmuştur. Genellikle, deniz ticaretinde kullanılan konik ve yumurta formu, çift kulplu ticari amphoraların MÖ 1600–1500 yıllarında Doğu Akdeniz’de önemli bir güce sahip olan Kenanlılar tarafından üretildiği kabul edilmektedir. Aynı yüzyıllarda, bu kalın gövdeli bezemesiz amphoralara, kuzey Lübnan ve Suriye kıyılarında rastlanır. Benzer şekilli örnekler ise, Filistin’de karşımıza çıkarken, kilin yapısına bağlı olarak değişik tipler oluşmuştur. Kenan Amphoraları; Geç Bronz Çağında, deniz ticaretinin artmasıyla, yuvarlak gövdeli ve gövde merkezinden iki kulplu formdan gelişmiştir. Amphora; form olarak içinde bozulabilecek maddeleri bulunduran ve bir kişinin tek başına taşıyabileceği boyutlarda, yeterli hacimde bir testi olmasından ötürü, bu bölgenin dışında geniş bir alana yayılmıştır. Filistin bölgesinin dışında, batıya da yayılan bu amphoraların örnekleri Mısır, Miken, Atina, Kıta Yunanistan, Güney Girit’te; Knossos ve Thera’da bulunmuştur. Ayrıca Anadolu kıyılarında Kaş-Uluburun batığı kazısında çok miktarda Kenan amphorası ele geçmiştir. Doğu ve Batı arasındaki ticareti belgeleyen bu amphoraların içinde “Menengeç reçinesi” taşımakta olduğu anlaşılmıştır. Doğu Akdeniz kıyılarında amphoralarla şarap, zeytinyağı, bal ve günlük (tütsü otu) taşındığı bilinmektedir.”²³³

Ticari amphoralar sade görünümlü, ağızları bir tıkaçla kapatılabilecek kadar dar, taşımaya uygun, simetrik ya da düşey kulplu ve içindekini boşaltmak için üçüncü bir kulp olarak kullanılabilecek sivri dipli ya da tutamaklı testilerdir.²³⁴

Antik dönem ticaretinin arkeolojik kanıtları olan amphoralar, bulundukları merkezlerin ekonomik durumu hakkında ayrıntılı bilgi sahibi

²³³ Doğer, 1991: 9.

²³⁴ Alpözen v.d., 1995: 13.

olmamızın yanı sıra, son yıllarda gerçekleştirilen tipolojik çalışmalarla, kazılarda tarihleyici kriterler olarak kullanılmaya başlanmıştır.²³⁵ Bunun sebebi, genellikle kapların dibine basılan ve "çömlekçi damgaları" olarak bilinen mühür ya da isimlerdir. Baskı tekniği veya kalıpla yapılmış olan bir nevi çömlekçi imzalarıdır. Camihöyük'te de buna benzer örnekler mevcuttur.

3.1.6.1. Ticari Amphora Kulpları

Helenistik ve Roma dönemleri yerleşiminin tarihlenmesine yönelik en güçlü kanıtlardan olan mühür baskılı bir amphora kulpu bunun en güzel örneğidir. Amphoraların kulpları üzerine mühür basılması oldukça sık rastlanan bir durum olup, mühür baskılar üzerinde bulunan isimler seramik üreticisini veya nakliyesi yapılan malın üreticisini göstermektedir. Zeytinyağı ve şarap gibi çeşitli ticari malların nakliyesinde kullanılan amphoraların üzerinde yer alan bu mühürlerden Camihöyük'te bulunan amphora kulpu mühür baskısında "AMYNTA" ismi ve çelenk motifi kulp parçası üzerinde, dikdörtgen içerisinde yer almaktadır (**Resim: 22-Levha 25: 109**). Bu ismin yanında bulunan çelenk motifinin Rhodos'lu bir seramik üreticisine ait olduğu ve MÖ 2. yüzyılın ilk çeyreğinde faaliyet gösterdiği bilinmektedir.²³⁶ Aynı üreticiye ait olan yazıtlı amphora kulpları Bergama²³⁷, Tarsus-Gözlü Kule,²³⁸ Atina²³⁹ gibi merkezlerden de bilinmektedir. Söz konusu amphora kulpu küçük bir kırsal yerleşim olan Camihöyük'ün Tarsus gibi deniz kıyısında bulunan yerleşimler üzerinden ticari faaliyetlere katılmış olabileceğini göstermektedir.

Diğer bir örnek üzerinde "NIKIA" yazılı mühürlü kulptur (**Levha 25: 110**). Bu muhtemelen "NIKIAS" olmalıdır. Rhodos'lu üretici Nikias, yaklaşık olarak MÖ 160-140 yılları arasında üretimde bulunuyor. "Rhodos

²³⁵ Şenol, 2003: 3.

²³⁶ Grace, 1985: 10.

²³⁷ Börker ve Brow, 1998: 43, Taf. 15: 390-398.

²³⁸ Goldman, 1950:141.

²³⁹ Rotroff, 1997: 469.

amphoralarının Doğu Akdeniz'deki yayılım alanları; Kıbrıs, Kition, Kourion, Nea Paphos, Palaipaphos, Salamis kentleri olarak belirtilirken, tipin Anadolu'daki yayılım alanları; Kuzeybatı Suriye, Tarsus, Antiokheia (Antakya) bölgeleridir. MÖ 1. yüzyıl ile MS 2. yüzyılın başı arasında kalan zamanda, Ege'den başlayıp Kuzey Afrika'ya, İtalya Yarımadası'na, Gallia'ya, Germania'ya ve Britannia'ya kadar birçok bölgeye ihraç edilen Geç Rhodos amphoraları, Batı Akdeniz'deki merkezlerde yapılan kazılarda MS 1. yüzyıla tarihlenen tabakalarda daha yoğun ele geçmiştir.²⁴⁰

Sonuncu mühür ise, bir Thasos amphorasına aittir. Mührün üst bölümünde Thasion kent etniği okunabiliyor. Sigma harfini "sigma lunar" yani "c" şeklinde yazmış, iota ve omega harfleri de siliktir. Ortadaki figür bir köpek motifi ya da bir tazı olabilir; fakat kaplan değildir. Bu figürün altında Khaireas isimli bir üreticinin ismi yazmaktadır. Tarihi MÖ 3. yüzyıl başlarıdır.²⁴¹ **(Resim: 22-Levha 25: 111)**. Thasos amphoraları Ege ve özellikle Karadeniz kıyılarındaki kentlere ihraç edilmişler ve sonradan Karadeniz kıyılarındaki bazı kentlerde üretilen yerli amphoralara esin kaynağı ve model olmuşlardır.²⁴² Conovici, Sinop'ta Thasos amphorasına rastlanıldığından bahsetmektedir.²⁴³

3.1.7. Kandiller

Helenistik Dönem kandilleri, yapım tekniklerine göre, çark yapımı ve kalıp yapımı olmak üzere iki gruba ayrılır.²⁴⁴ Alışılmış geleneğin devamı olarak önceleri çarkta yapılan kandiller MÖ 3. yüzyılın başlarında kalıbın kullanılmasıyla, bir süre her iki teknikte de üretimlerine devam etmiştir.²⁴⁵ MÖ

²⁴⁰ Baylan, 2008: 34.

²⁴¹ Garlan, 2000: 111, Fig. 74.

²⁴² Çaltı, 2008: 34.

²⁴³ Conovici, 1991: Fig.1: 23.

²⁴⁴ Gürler, 1994: 81.

²⁴⁵ Tuluk, 2003: 18.

3. yüzyıl ile 2. yüzyılın başında görülen kandiller, bundan bir asır önceki çarktan çıkma kandillerin devamı gibidir.²⁴⁶

3.1.7.1. Kandil Grubu Örnekleri

Camihöyük pişmiş toprak küçük buluntuları içerisinde en önemli grup kandillerdir. Ele geçen üç kandil de teras yerleşim alanında Helenistik ve Roma dönemleri yapılarının üst seviyelerinde ele geçmiştir. İlk kandil (**Levha 26: 112**) uzun volütü, yumru tutamağı ve diskusunun etrafındaki çizi bezemeleri ile tarihleme açısından önemlidir. Kandilin en yakın benzerleri Tarsus-Gözlükule'den bilinmekte olup²⁴⁷ MS 3-4. yüzyıllara tarihlenmektedir.²⁴⁸ Aynı kontekst içerisinde ele geçen ikinci kandil (**Levha 26: 113**) ise beş volütlü bir örnek olup aynı döneme tarihlenmektedir.

AS-15 açması içerisinde ele geçen üçüncü kandilin yarısı korunmuştur (**Levha 26: 114**). Diskusun etrafındaki haç motifli bezemenin yalnız iki kanadı korunabilmiştir. Hristiyanlık Dönemi'ne ait bu kandil MS 4. yüzyıla tarihlenmektedir.

3.2. NEKROPOL ALANI BULUNTULARI

Camihöyük nekropol alanında 2009 yılındaki çalışmalarında 17 adet, 2010 yılında gerçekleştirilen kazı çalışmaları sonucunda ise, açığa çıkarılan toplam 18 adet mezar, 2009 yılı kazı çalışmaları sonucunda elde edilen verileri destekleyici niteliktedir.

Camihöyük nekropol alanının Helenistik ve Roma Dönemleri boyunca uzun bir süre boyunca kullanımda kalmış olduğu mezarlarda gözlenen farklı ölü gömme uygulamalarından ve mezar buluntularından anlaşılabilmektedir.

²⁴⁶ Tezgör ve Sezer, 2003: 71.

²⁴⁷ Goldman, 1950: Fig. 106. 323 (Grup XIX-XXII).

²⁴⁸ Goldman, 1950: 97.

Ayrıca nekropol alanında mezarların arasında yer yer gözlenebilen ve daha erken dönemlere ait çanak-çömlek buluntuları veren küllü alanlar bu alanın kullanımının farklı amaçlarla da olsa daha erken dönemlere uzandığını göstermektedir.

Camihöyük mezarlarından ele geçen farklı dönemlere tarihlenen buluntular, farklı mezar tipleri ve gömü uygulamaları mezarlık alanının MÖ 2. yüzyıl - MS 4. yüzyıllar arasında kullanım gördüğünü göstermektedir.

3.2.1. Çömlek

M-9 mezarında ortaya çıkan böbrek kesitli, tek kulplu pişmiş toprak çömlek sağlam şekilde ele geçmiştir. Açık kahverengi çömlek astarlı ve perdahsızdır. MS 3. yüzyıl başlarına tarihlenmektedir. **(Resim: 23)**. M-35 nolu mezarda pişmiş toprak çömlek bulunmuştur **(Resim 23)**. **(Levha 27: 118)**.

3.2.2. Bardak

Buluntu bakımından zengin olan M-14 mezarında bulunan geniş ağızlı, dibe doğru sivrilmekte ve halka dip ile biten pişmiş toprak bardak bulunmuştur **(Resim: 23-Levha 27: 117)**.

3.2.3. Unguentariumlar

Unguentarium, Helenistik Dönem'in karakteristik formlarındandır.²⁴⁹ Genellikle mezarlarda ve kutsal alanlarda ele geçen unguentarium günlük kullanımın dışında dekoratif, sembolik ve dini amaç da taşır.²⁵⁰ Klasik

²⁴⁹ Thompson, 1934: 472.

²⁵⁰ Gürler, 1994: 63.

Dönem’de tüm Akdeniz dünyasında popüler olan ve mezar sunusu olarak kullanılan lekytosların yerine geçen gömü formları olduğu düşünülmektedir.²⁵¹

Unguentarium, uzun süre gözyaşı şişesi olarak da adlandırılmıştır.²⁵² Bunun yanında bazı yayınlarda görüleceği üzere, iç şekilli koku şişeleri olarak da karşımıza çıkmaktadır. Formun ortaya çıkışı, imalatı, ölçü ve şekilleri göz önüne alınacak olursa, kullanımları ve işlevleri hakkında şunları söylemek mümkündür. Kapalı form ve daralan ağız yapısına sahip formuyla, bu kaplara şarap, su gibi sıvı maddelerin konulabileceği gibi, yağ ve bal gibi yapışkan maddelerin koyulmuş olabileceği doğrultusunda yorumlayabiliriz. Bunun dışında parfüm ve krem gibi malzemeler de konulabiliyordu ve bunlar küçük, uzun saplı bir kasık yardımıyla çıkarılıyor, belki de boynundan kırılarak açılıyordu.²⁵³ Goldman’ın ifadesine göre bu formlar, en geç MÖ 4. yüzyıl içerisinde ortaya çıkar ve bu yüzyılın sonuna doğru yaygın olarak üretimine devam edilir.²⁵⁴

Atina Agorası’nda yapılan çalışmalarda bu kapların sadece mezarlarda değil, bu periyoda ait tabakalardaki evlerde de hemen hemen değişmez bir şekilde bulunduklarını ortaya koymuştur.²⁵⁵

Unguentariumların iki temel formunun, erken örnekleri gövde çok küresel ve klasik amphoriskoslar gibi küçük ayaklara sahiptir.²⁵⁶ Tarsus’ta Helenistik tabakalardan ele geçen erken örneklerle benzer form özelliğine sahiptirler.²⁵⁷ Yunanistan’da ele geçen geç örneklerdeki form, ince uzun bir görüntü sergilemektedir. MÖ 2. ve 3. yüzyıl boyunca bu kapların yükseklik oranında artış görülürken, karın çaplarında bir incelme söz konusudur.

²⁵¹ Anderson-Stojanovic, 1987: 106.

²⁵² Gürler, 1994: 6, Dipnot 3.

²⁵³ Anderson-Stojanovic, 1987: 115.

²⁵⁴ Goldman, 1950: 171.

²⁵⁵ Thompson, 1934: 472.

²⁵⁶ Anderson-Stojanovic, 1987, 106-108.

²⁵⁷ Goldman, 1950: 171.

Küresel gövdeden ince uzun gövde biçimine doğru bir gelişim söz konusudur.²⁵⁸

Camihöyük M-14, M-22 nolu **(Resim: 23, Levha 28, 30: 119-125)** ve M-34 nolu mezarlardan çıkan iç gövdeli unguentarium uzun ve dar boyunlu, basık şişkin gövde, küçük halka diplidir. MÖ 2-1. yüzyıla tarihlenmektedir.

²⁵⁸ Anderson-Stojanovic, 1987: 109.

SONUÇ

Bu çalışmada, Kızılırmak kavsi içerisinde yer alan Nevşehir-Camihöyük'te, 2009-2010 yıllarında gerçekleştirilen kurtarma kazılarında elde edilen Helenistik ve Roma dönemleri seramik örnekleri değerlendirilmiştir. Bu seramiklerin bölge dışında bulunan malzeme ile karşılaştırılması sonucunda, bölgenin ticari ve sosyal olarak içinde bulunduğu etkileşimin saptanması amaçlanmıştır. Seramikler dışında, bölgenin sunduğu diğer arkeolojik veriler de, ticari ve kültürel alışverişin bulunduğu muhtemel bölgelerin saptanması konusundaki yorumlarımızı güçlendirmiştir.

Bölgede, kendi ihtiyaçlarını karşılayacak kadar üretimi gerçekleştirilen yerel seramik parçalarının yanı sıra, ithal seramik parçalarının olduğu da belirlenmiştir. İthal örnekler arasında MÖ 2. yüzyılın sonlarından başlayarak MS 1. yüzyıla kadar kullanılmış olan formlar olduğu ortaya çıkmıştır. Bu seramiklerin, Karadeniz, Kuzey Suriye ve Güney Anadolu'daki merkezlere ait seramik buluntularıyla kil, astar ve tipolojik bakımdan benzerlik gösterdiği ve yerel üretimi oluşturan seramiklerin, bölgeye yerleşildiği zaman diliminden itibaren üretimi devam eden seramik grubu olduğu görülmüştür.

“Kızılırmak Havzası Kapları” seramik grubu olarak isimlendirilen Kızılırmak Havzası'na özgü, Galat Seramiği olarak da adlandırılan seramik grubunun, Kırşehir, Çorum, Yozgat, Tokat, Amasya ve Samsun illerini kapsayan geniş bir coğrafi alana yayıldığı görülmüştür. Orta Demir Çağı'ndan beri üretimi kesintisiz devam eden bu bölgelerde bulunan seramiklerle, Camihöyük'te ele geçen Kızılırmak Havzası Kapları seramik örneklerinin yakın benzerliğinin dikkat çekici olduğunu söylemek mümkün olmuştur. Geç Demir Çağı'nın karakteristik boya bezekli kaplarının devamı niteliğinde olan bu kap grubunun, diğer merkezlerdeki benzerleriyle karşılaştırılması neticesinde genel olarak bölgede, MÖ 3. ve MÖ 1. yüzyıllar arasında yaygın olarak kullanım gördüğü saptanmıştır.

Batı Anadolu'da ortaya çıkan Gri Hamurlu Seramikler'in Camihöyük'te yaklaşık olarak MÖ 3. yüzyıldan başlayarak, MÖ 1. yüzyılın ilk yarısına kadar

kullanılmış olduğu belirlenmiştir. Bu grubun seramik parçalarının çoğunu, Augustus Dönemi'ne tarihlenen servis tabaklarının oluşturduğu görülmüştür.

Avrupa'da, Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde ve güneyinde, Suriye'de Helenistik Dönem'den başlayarak moda haline dönüşmesi nedeniyle MS 4. yüzyıla kadar yoğun olarak kullanılan Doğu Sigillata A Grubu seramiklerinin, bölgede, Helenistik Dönem'in ortalarından başlayarak, MS 2. yüzyıla kadar kullanıldığı saptanmıştır. Aralarında ithal örneklerin de olduğu ve çoğunluğunu yerel üretimin oluşturduğu bu seramik grubu, Camihöyük'te, daha çok Geç Helenistik Dönem ve Erken Roma Dönemi'nde kullanılmıştır. Ayrıca, Camihöyük'te bulunan DSA Grubu seramik parçalarının, Kuzey Suriye ve Anadolu'nun güneyinde bulunan bazı merkezlerdeki seramiklerle, hamur, astar ve form olarak benzeştiği görülmüştür.

Karadeniz'den ithal edilen sayılı miktardaki Pontus Sigillatası A ve B Grubu seramiklerinin, genel itibarıyla MS 1. yüzyılın sonu ve MS 2. yüzyılın 2. yarısında kullanıldığı görülmüştür.

Camihöyük'te sayıca en fazla ele geçen seramik grubu, Günlük Kullanım Kapları'dır. Bu seramik grubu içerisinde tabaklar, çanaklar, pişirme amaçlı kullanılan çömlekler ile saklama ve taşıma amacıyla kullanılan küpler yer almaktadır. Belli formlar birbirinin tekrarı niteliğindedir ve kesin tarihlleme yapmamıza olanak sağlayan pek fazla veri sunmamaktadır. Bu seramik grubuyla ilgili ileride yapılacak kesit analizi çalışmasıyla daha fazla bilgi elde etmek mümkün olacaktır.

Bölgede, Helenistik Dönem'de, ticari amaçla kullanılmış olan ticari amphoralar ve bu amphoralara ait kulp parçaları, araştırmamızı tarihsel verilere dayandırma ve bölgenin ticari ilişkilerinin yorumlanması hususunda çalışmamıza katkı sağlayan önemli bir buluntu grubudur. Örneğin, MÖ 3. yüzyılda faaliyet gösteren Thasos kenti çömlekçisinin ürettiği amphoralar, Karadeniz ve Ege kıyılarındaki kentlerde yoğun olarak görüldüğü tespit edilmiştir. Bu amphoraların Orta Anadolu'ya, Karadeniz Bölgesi ile gerçekleştirilen ticaretin sonucunda gelmiş olabileceğini söylemek mümkündür.

Camihöyük'ün güneyi ile olan ilişkilerini anlamamıza, Rhodoslu seramik üreticilerine ait “Nikia” ve “Amynta” baskılı amphora kulpu parçaları yardımcı olmuştur. Rhodoslu çömlekçilerin ürettiği amphoralar daha çok Anadolu'nun güneyinde Tarsus, Antakya ve Kuzeybatı Suriye'de yaygın olarak bulunmuştur. Kuzey Anadolu ile olduğu kadar Güney Anadolu ile de bağlantıları güçlü olan Orta Anadolu'nun, coğrafi konumunun sağladığı avantajları o dönemde de yaşadığı görülmüştür. Yine benzerlerine Tarsus'ta rastlanılan MS 4. yüzyıla tarihlendirdiğimiz kandiller de, Orta Anadolu'nun güneyi ile olan ilişkilerini destekler niteliktedir.

Erken Tunç Çağı'ndan başlayarak MS 4. yüzyıla kadar iskân görmüş olan Camihöyük'ün özellikle Geç Helenistik ve Roma dönemlerinde yerleşimin sadece höyük alanı ile sınırlı olmayıp, yerleşimin kuzeyde kalan alana doğru yayıldığını, kısıtlı zaman dilimi içerisinde yürütülen kazı çalışmaları ortaya koymuştur.

Mimari kontekstler içerisinde gelen ve nekropol alanında bulunan Kapadokya Kralı X. Ariarathes Dönemi'ne (MÖ 42-36) tarihlendirilen ve Roma Kralı Elagabalus'a (MS 218-222) ait sikkeler bizlere kesin tarih veren buluntulardandır. Ağırlıklı olarak Helenistik ve Roma dönemlerinde kullanılan ve çeşitli gömü tiplerinin görüldüğü nekropol alanı, buranın yaklaşık olarak MÖ 2. yüzyıldan itibaren kullanıldığını göstermiştir. Höyük yerleşim alanı, teras yerleşim alanı ve nekropol alanı mimarisi ve buluntuları bölgenin belli dönemlerde terk edilmesi yerine daimi olarak yerleşime sahne olduğu konusundaki yorumlarımızı güçlendirmektedir.

Bu çalışma Antik Çağ dünyasının, Camihöyük gibi nispeten küçük bir yerleşimin bile Anadolu'nun bu iç kesimi ile ne kadar canlı, ticari ve kültürel ilişkilerde bulunduğunu gözler önüne sermektedir.

Gelecekte bölgede gerçekleştirilecek olan bu konudaki çalışmalar bölge ile ilgili bizlere, daha fazla bilgi sunulabileceğini açıkça göstermektedir.

KAYNAKÇA

- AŞKIDİL, Akarca, “Helenistik Çağda Yerli Pontus Keramiği”, **V. Türk Tarih Kongresi**, 1956, s.142-146.
- EKREM, Akurgal; **Phrygische Kunst**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1955.
- ALPÖZEN, Oğuz; ÖZDAŞ, A. Harun; BERKAYA, Bahadır; **Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Ticari Amphoraları-Eski Çağda Akdeniz Deniz Ticareti**, Bodrum, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Yayınları, 1995.
- AMYX, D. A.; “Attic Stelai, Vases and Other Containers”, **Hesperia** **27**, 1958, s.169-310.
- ANDERSON, J. K.; “Excavations on the Ridge of Kofina in Chios”, **BSA** **49**, s.129-187.
- ANDERSON-STOJANOVIĆ, Virginia R.; “The chronology and function of ceramic unguentaria”, **AJA** **91**, 1987, s.105-122.
- ATİK, Neşe; **Die Keramik aus den Südthermen von Perge**, Tübingen, Verlag Ernst Wasmuth, 1995.
- AYDEMİR, Ahmet; “Phokaia Erken Roma Dönemi Pişirme Kapları”, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İzmir, 1995.
- BALKAN, Kemal ve SÜMER, Osman; “1968 Yılı Hacı Bektaş Höyüğü (Suluca Karahöyük) Kazısı Önraporu”, **Türk Arkeoloji Dergisi** **XVIII-1**, 1970, s.37-49.
- BAYLAN, Saadet; “2006-2007 Tralleis Kazılarında Ele Geçen Amphoralar” Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Ana Bilim Dalı, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Aydın, 2008.
- BEHR, D.; “Neue Ergebnisse zur pergamenischen Westabhangkeramik”, **IstMitt** **38**, 1988, s.97-178.

BERLİN, Andrea M.; **The Plain Wares Tel Anafa II, The Hellenistic and Roman Pottery**, Ed. Sharon C. Hebert, Kesley Muscum Press, 1997.

BERLİN, Andrea M.; “Naukratis/Kom Hadid: A Ceramic Typology for Hellenistic Lower Egypty”, *Ancient Naukratis: Excavations at a Greek Emporium in Egypty. Part II: The Excavations at Kom Hadid* (Ed. Albert Leonard, Jr.) **ASOR 55**, 1998, s.26-163.

BERLİN, Andrea M.; “Studies in Hellenistic İlion : The Lower City. Stratified Assemblages and Chronology”, **Studia Troica 9**, 1999, s.73-157.

BÖRKER, Christoph; BUROW, Johannes; **Die Hellenistischen Amphorenstempel aus Pergamon**, Berlin, 1998.

CİSTOV, D. E.; DOMİZALZKI, K.; “Nymphaion – results of excavations in Sector N, 1994-1998,” **Archeologia 52**, Warsaw, 2001, s.97-136.

CHRİSTENSEN, Aristeia Papanicolaou ve JOHANSEN, C. F.; **Hama III: Fouilles et Recherches de la Fondation Carsberg 1931-1938, 2: The Greco-Roman Objects of Clay, the Coins and the Necropolis**, Eds. A.P. Chiristensen, R. Thomsen, G. Ploug, Copenhagen, 1971.

CONOVİCİ, Nicolae ve IRIMIA, Mihai; “Timbres Amphoriques et Autres Inscriptions Ceramiques” **DACIA XXXV**, Roumaine, 1991, s.139-175.

CORNELL, Leslie Artur; **Late Hellenistic and Early Roman Red-Slipped Pottery From Tell Anafa 1968-1973**, University of Missouri Colombia, 1980.

ÇATLI, Nedim; “Tarih Öncesinden Günümüze Zeytinyağı Saklama Kaplarının İncelenmesi ve Seramik Malzemededen Uygulanması”, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Çanakkale, 2008.

ÇORUHLU, Tülin; “2004 Yılı Ören (Adramytteion Antik Kenti) Kazı Çalışmaları”, **Kazı Sonuçları Toplantısı 27**, Cilt 1, 2006, s.229-238.

DİEDERİCHS, Catherine; **Salamine De Chypre IX, Ceramiques Hellenistique, Romaines Et Byzantines**, Paris, 1980.

- DOKSANALTI, Ertekin; “Knidos Kap-Krio Kazı Alanı”, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Konya, 2006.
- DOĞER, Ersin; **Antik Çağda Amphoralar**, Sergi Yayınevi, İzmir, 1991.
- DÖNMEZ, Şevket; “Amasya Müzesi’nden Boya Bezekli İki Çanak Işığında Kızılırmak Kavsi Geç Demir ve Helenistik Çağları Çanak-Çömleğine Yeni Bir Bakış”, **Tüba-Ar 4**, Ankara, 2001, s.89-99.
- DUMAN, Bahadır; “Laodikeia Helenistik ve Erken Roma Dönemi Seramiği”, *Doktora Tezi*, Konya, 2010.
- DUSENBERY, E. B.; **Samothrace, The Necropolis**, Catalogues of Objects by Categories, Princeton, 1998.
- EDWARDS, G. Roger; **Corinth VII. III, Corinthian Hellenistic Pottery**, American School of Classical Studies, New Jersey, 1975.
- FIRAT, N.; “Perge Konut Alanı Keramiği”, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, İstanbul, 1999.
- GARLAN, Yvon; **Amphores Et Timbres Amphoriques Grecs**, Paris, 2000.
- GOLDMAN, Hetty; **Excavations at Gözlü Kule, Tarsus Vol. I, The Hellenistic and Roman Pottery**, New Jersey, 1950.
- GOLDMAN, Andrew L.; “A Roman Town Cemetery at Gordion”, Turkey, **Expedition Vols. 1-50, 43:2**, 2001, s.9-20.
- GRACE, Virginia; “The Middle Stoa Dated by Amphora Stamps”, **Hesperia 54**, 1985, s.1-54.
- GRAZIA, C.de; WILLIAMS, C. K.; “Corinth 1976: Forum Southwest”, **Hesperia 46**, No.1, 1977, s.40-81.
- GÜLER, Binnur ; “Metropolis’in Helenistik Dönem Seramiği”, Ege Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir, 1994.

HAMMOND, N. G. L.; "The Battle of Pydna", **JHS 104**, 1984, s.31-47.

HAYES, John W.; "Early Roman Wares from the House of Dionysos Paphos"
RCRF 17/18, 1977, s.96-108.

HAYES, John W.; "The Villa Dionysos Excavations, Knossos", **BSA 78**, 1983,
s.97-169.

HAYES, John W.; **Atlante Delle Forme Ceramiche II: Ceramica Fine Romana
Nel Bacino Mediterraneo, Enciclopedia Dell'Arte Antica Classica e
Orientale**, Roma, 1985.

HAYES, John W.; **The Hellenistic and Roman Pottery, Paphos Vol. III**, Nicosia,
1991.

HAYES, John W.; **The Athenian Agora Vol. XXXII, Roman Pottery Fine-Ware
Imports**, N. Jersey, 2008.

HELLSTRÖM, Pontus; **Pottery of Classical and Latter Date, Terra Cotta Lamps
and Glass**, Labraunda II, Michigan University, 1965.

ISLER Hans P. ve KALPAXIS, Thanassis E.; **Das archaische Nordtor und seine
Umgebung im Heraion von Samos**, Samos IV, Bonn, 1978.

JONES, Frances Follin; COX, Doroty Hannah; GOLDMAN, Hetty; GRACE,
Virginia; RAUBITSCHKE, Antony E.; **The Pottery Excavations at Gözlü
Kule, Tarsus, Vol. I**, Ed. H. Goldman, Princeton, Rutgers University Press,
1950.

JONES, Frances Follin; **Roman Pottery, Excavations at Gözlü Kule. Tarsus I**,
Princeton, 1992.

KENRICK, Philip M.; **Excavations at Sidi Khrebish Benghazi (Berenice) Vol. III**,
Tripoli, 1985.

KENYON, Kathleen M.; CROWFOOT, John W.; ROWFOOT, G. M.; **The Objects
from Samaria. Samaria Sebaste, Reports of the Work of the Joint**

Expedition in 1931-1933 and of the British Expedition in 1935, London, 1957.

KORKMAZ, Zafer; “Sivas İli Helenistik-Roma Seramiği Işığında Yerleşim Şeması”, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara, 2003.

KÖGLER, Patricia ve MANDEL, Ursula; “Italische Einflüsse in der knidischen Keramik der frühen Kaiserzeit Early Italian Sigillata.” **The Chronological Framework and Trade Patterns**, Eds. Peter Talloen, Raymond Brulet and Marc Waelkens, Leuven, 2004, s.81-108.

KÖKSAL, Serhat ve GÖNCÜOĞLU, M. Cemal; “İdiş Dağı-Avanos Alanının Jeolojisi (Nevşehir, Orta Anadolu)”, *MTA Dergisi*, Sayı 119, 1997, s.73-87.

KÖRSULU, Hatice; “Nagidos Kazısı Helenistik Dönem Seramikleri”, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Mersin, 2006.

MACMULLEN, R.; “Market Days in the Roman Empire” *Phoenix* 24, 1970, s.333-341.

MERİÇ, Recep; **Spathellenistisch-römische Keramik und Kleinfunde aus einem Schachtbrunnen am Staatsmarkt in Ephesos**, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 2002.

MEYER-SCHLICHTMANN, Carsten; **Die Pergamenische Sigillata aus der Stadtgrabung von Pergamon**, Berlin, 1988.

MİTSOPOULOS-LEON, Veronica; **Die Basilika am Staatsmarkt in Ephesos, Kleinfunde 1, Keramik hellenistischer und römischer Zeit, Forschungen in Ephesos IX**, Schindler-Wien, 1991.

ÖKSE, Tuba; **Ön Asya Arkeolojisi Seramik Terimleri**, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 1999.

- ÖZDEMİR, H. F.; “Daskyleion ve Yeniköy Bayırı 1 Numaralı Tümülüsü Taş Kaplar”, Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, *Yayınlanmamış Lisans Tezi*, Erzurum, 2005.
- ÖZSAİT, Mehmet ve ÖZSAİT, Nesrin; “La Ceramique Dite “GALATE” Du Bassin Du Kızılırmak”, *Anatolia Antiqua XI*, Paris, 2003, s.223- 342.
- POLACCO, Luigi; “Topaklı 1974 Field Expedition Excavation”, *Türk Arkeoloji Dergisi XXIII-2*, Ankara, 1976, s.67-74.
- POLAT, Gürcan; POLAT, Yasemin; “Antandros 2003-2004 Yılı Kazıları”, *Kazi Sonuçları Toplantısı 27*, Cilt 2, 2006, s.89-104.
- POSTGATE, J. N. ve BAKER, H. D.; “Kilisetepe 1994”, *Anatolian Studies 65*, 1995, s.139-191.
- RAECK, W.; “Akropolis von Pergamon”, *Ist. Mitt. 38*, Tübingen, 1988, s.128-149.
- REYNOLDS, Paul; “Italian fine wares in first century AD Berytus: the assemblage from the Cistern Deposit BEY 006 12300/12237”, Early Italian Sigillata. The chronological framework and trade Patterns, *BABESCH Annual Papers on Classical Archaeology Supplement 10*, Leuven, 2004, s.117-131.
- ROBINSON, Henry S.; The Athenian Agora V,1, **Pottery of the Roman Period Cronology**, Princeton, N. Jersey, 1959.
- ROGL, Christine; “Zu dem Produktionsbeginn schwarzer Sigillata in Ephesos. Die Evidenz der Tetragonos-Agora”, *Öjh 73*, 2004, s.207-219.
- ROSENTHAL-HEGINBOTTOM, Renate; “Imported Hellenistic and Roman Pottery”, *Excavations at Dor, Final Raport: Area A and C. I A, Introduction and Stratigraphy; IB: The Finds, Qudem Reports 2*, Ed. E. Stern, Jerusalem, 1995, s.82-115.
- ROTROFF, Susan Irene; Hellenistic pottery, Athenian and Imported Wheelmade Table Ware and Related Material. *The Athenian Agora XXIX*, Princeton, New Jersey, 1997.

- ROTROFF, Susan Irene; OLİVER, Andrew; **The Hellenistic Pottery From Sardis: The Finds Through**, Harward University Press, 1994, London, 2003.
- ROTROFF, Susan Irene; **Hellenistic Pottery: The Plain Wares Agora Vol. XXXIII**, New Jersey, 2006.
- SAGANO, A. G.; PEMBERTON, E.; MCPHEE, I.; “Excavations at Büyüktepe Höyük, 1992: Third Preliminary Report”, *Anatolian Studies* **43**, 1993, s.69-83.
- SCHAFER, Jörg; **Hellenistische Keramik aus Pergamon**, Berlin, 1968.
- SLANE, Kathleen Wright; The Fine Wares Tel Anafa II, i: **The Hellenistic and Roman Pottery**, Ed. S. C. Herbert, Missouri, 1997.
- SÜR, Özdoğan; “Türkiye’nin, Özellikle İç Anadolu’nun Genç Volkanik Alanlarının Jeomorfolojisi”, *Doçentlik Tezi*, Dil ve Tarih-Coğrafya Fak. Yay. No: 223, Ankara, 1972.
- ŞENOL, Ahmet Kaan; **Marmaris Müzesi Ticari Amphoraları**, Ankara, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2003.
- ŞENYURT, Süleyman Yücel; AKÇAY, Atakan; KAMIŞ, Yalçın; **Yüceören- Doğu Kilikya’da Bir Helenistik-Roma Nekropolü**, 1. Bs., Ankara, Mert Basın Yayın San. Tic. Ltd. Şti., 2006.
- ŞENYURT, Süleyman Yücel; AKÇAY, Atakan; KAMIŞ, Yalçın; “Camihöyük Kurtarma Kazısı 2009 Kazı Raporu”.
- ŞENYURT, Süleyman Yücel; AKÇAY, Atakan; KAMIŞ, Yalçın; “Camihöyük Kurtarma Kazısı 2010 Kazı Raporu”.
- TEKKÖK-BİÇKEN, Billur; “Greek, Roman and Byzantine Pottery at Illion (Troia)”, *Studia Troica Band 5*, Verlag Philipp Von Zabern Mainz am Rhein, 1995, s.185-196.

- TEKKÖK-BİÇKEN, Billur; "The Hellenistic and Roman Pottery from Troia: the Second Century B.C. to the Sixth Century A.D.", *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, University of Missouri, Columbia, 1996.
- TEKOCAK, Mehmet; "Kelenderis Roma Çağı Seramiği", *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Konya, 2006.
- KASSAB TEZGÖR, Dominique ve SEZER, Tahsin; "La céramique fine de l'atelier A1 de Cnide". *Varia Anatolica XV*, 2003, s.38.
- THOMPSON, Homer A.; "Two Centuries of Hellenistic Pottery" *Hesperia 3/4*, 1934, s.311-476.
- TULUK, G. G.; "İonia Bölgesi'ndeki Helenistik Dönem'e ait Kandiller", *Varia Anatolica XV*, 2003.
- WAAGE, Frederick O.; "Hellenistic and Roman Tableware of Nort Syria", *Ceramics and Islamic Coins Antioch IV*, (Ed. Frederick O. Waage), Menasha, Wisconsin, 1948, s.1-60.
- WILLIAMS, Caroline; *Anemurium The Roman and Byzantine Pottery*, Wetteren, 1989.
- YILDIZ, Volkan; "Tarsus Cumhuriyet Alanı Kazısında Bulunan Doğu Sigillatları A Grubu Seramikleri", *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Konya, 2006.
- ZABEHLİCKY-SCHEFFENEGGER, Susanne; "Sentius and his commercial Connections", *Les Ceramiques en Anatolie XV*, Paris, 2003, s.117-119.
- ZAHN, Robert; "Tongeschirr", *Priene: Ergebnisse der Ausgrabungen und Untersuchungen in den Jahren 1895-1898*, (Ed. Theodor Wiegand and Hans Schrader), Berlin, 1904, s.394-468.
- ZHURAVLEV, Denis; "Early Roman Fine Ware from Pompeiopolis" Ludwig Maximilians Universität, Institut für Klassische Archäologie, *Untersuchungen zur Frühhömischen Keramik*, München, 2008, s.150-179.

ZOROĞLU, K. Levent; “Helenistik Çağ’da Kızılırmak Havzası Boyalı Yerli Seramiği”, Ankara Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 1978.

ZOROĞLU, K. Levent “Eskiyapar’da Bulunan Kızılırmak Havzası (Galat Denilen) Boyalı Seramikleri”, **VIII. Türk Tarih Kongresi**, I. Cilt, 1976, s.345-354, Lev. 209-214.

ZOROĞLU, K. Levent “Kızılırmak Havzası Kaplarının Biçim ve Süs Gelişimine Örnekler”, **IX. Türk Tarih Kongresi**, I. Cilt, Ankara, 1986b, s.459-472, Lev. 223-227.

ZOROĞLU, K. Levent “Zwei Zentralanatolische Tonskyphoi” **Anatolia** **VXII**, 1997, s.15-25.

EKLER

Ek 1: Katalog

CAMİHÖYÜK SERAMİK GRUPLARI					
Kızılırmak Havzası Seramikleri (Galat Seramiği)					
S.No	Açma No	Dış Renk	İç Renk	Hamur Rengi	Tanım
Lev.1 1	Tünel 83	10 YR 7/4	10 YR 8/4	10 YR 6/6	Form: Gövde parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Hamur, kireç, taşçık ve çok az miktarda mika katkılı, özsüz pişirim. Çark izleri mevcuttur. Bezeme: Dış yüzey kırmızımsı kahverengi (2.5YR 5/4), koyu kırmızımsı gri (2.5 YR 4/1) ve beyaz (5 Y 8/1) renkte yatay boyalı.
Lev.1 2	BR 24/7-6	5 YR 6/6	5 YR 6/6	5 YR 6/6	Form: Gövde parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Özlü pişirim, hamurunda kireç ve taşçık barındırmakta, içte çark izleri görünmektedir. Bezeme: Dış yüzey bant renkleri koyu kırmızı (10R/3-4), kırmızımsı gri (10R/2.5-1), beyaz (10R/8-1) canlı ve parlak.
Lev.1 3	BS 24/21-1	5 YR 5/6	5 YR 5/6	5 YR 6/6	Form: Gövde parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: İyi pişirim, içte çark izleri mevcut, dış yüzey mikalı ve kaygan, hamuru az miktarda kireç katkılıdır. Bezeme: Beyaz, çok koyu gri, kırmızı renkte boya .
Lev.1 4	AY 15/15-16	10 YR 8/2	10 YR 6/4	7.5 YR 6/6	Form: Gövde parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Dış yüzeyinde sarmaşık dal motifli gövde parçasının hamuru gözle görülecek düzeyde taşçık katkılıdır. Yüzeyi parlak görünümlüdür ve az miktarda mika barındırmaktadır. Bezeme: Kırmızımsı kahverengi (2.5 YR 4/4) ve siyah (5 YR 2.5/1) boya.

Lev.1 5	AY 15/15-17	10 YR 8/2	10 YR 6/4	7.5 YR 6/6	Form: Gövde parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Dış yüzeyinde sarmaşık dal motifli gövde parçasının hamuru gözle görülecek düzeyde taşçıklıdır. Yüzeyi parlak görünümlüdür ve az miktarda mika barındırmaktadır. Bezeme: Kırmızımsı kahverengi (2.5 YR 4/4) ve siyah (5 YR 2.5/1) boya.
Lev.1 6	Tünel 57	2.5 YR 4/6	5 YR 6/6	5 YR 6/6	Form: Kulp parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Çok miktarda taşçık, kireç ve bitkisel katkılı özlü pişirimlidir. Kaba hamurludur. Bezeme: Soluk kırmızı (2.5YR/4-2) ve beyaz boya (2.5YR/8-1).
Lev.1 7	Tünel 75	10 R 5/2	10 R 4/6	10 R 4/ 6	Form: Gövde parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Yoğun taşçık, kireç ve bitkisel katkılı, iç ve dış yüzey mika katkılıdır. Bezeme: Dış yüzeyinde kırmızımsı gri renkte yatay (10 R/6-1) boya.
Gri Hamurlu Seramik Grubu Örnekleri					
Lev.2 8	Tünel 86	7.5 YR 4/1	7.5 YR 4/1	7.5 YR 4/1	A. ç. : 22 cm. Form: Ağız kenarı parçası. Kenarı dışa uzantılı, yatık ağız kenarlı, çukur tabak. Hamur ve yüzey özellikleri: Kireç ve mika katkılı özlü pişirimdir. Kaygan bir yüzeye sahiptir.
Lev.2 9	Tünel 77	10 YR 4/1	10 YR 4/1	10 YR 4/2	A. ç. : 28 cm. Form: Ağız kenar parçası. Kenarı dışa uzantılı, yatık ağız kenarlı, çukur tabak. Hamur ve yüzey özellikleri: Kireç ve bitkisel katkılı, gözenekli hamur yapısına sahiptir ve parlak kaygan yüzey özelliğindedir.
Lev.2 10	Tünel 33	10 YR 2/1	10 YR 2/1	7.5 YR 4/1	A. ç. : 28 cm. Form: Ağız kenar parçası. Kenarı dışa uzantılı, yatık ağız kenarlı, çukur tabak. Hamur ve yüzey özellikleri: Hamuru kireçli ve mika katkılıdır. Parlak, kaygan siyah astarlıdır.
Lev.2 11	BO 36/1-5	10 YR 3/1	10 YR 3/1	10 YR 5/1	A. ç. : 34 cm. Form: Ağız kenar parçası. Kenarı dışa uzantılı, yatık ağız kenarlı, çukur tabak. Hamur ve yüzey özellikleri: Yoğun kireç, mika ve taşçık katkılı, gözenekli hamur yapılı, kireç taneleri gözle görülecek düzeydedir.
Lev.2 12	BM 25/6-5	10 YR 2/1	10 YR 2/1	10 YR 4/2	A. ç. : 31 cm. Form: Ağız kenar parçası. Kenarı dışa uzantılı, yatık ağız kenarlı, çukur tabak.

					Hamur ve yüzey özellikleri: Parlak, kaygan siyah astarlı, hamur yapısı kireç, taşçık ve mika katkılıdır.
Lev.3 13	BS 25/1- 8	10 YR 3/1	10 YR 3/1	10 YR 5/1	D. ç. : 12 cm. Form: Kaide parçası. Kenarı dışa uzantılı, yatık ağız kenarlı, çukur tabak kaidesi. Tondosunda dört sıra yiv vardır. Hamur ve yüzey özellikleri: Parlak, kaygan ve siyah astarlıdır, iyi pişirilmiştir.
Lev.3 14	BO 36/1- 6	10 YR 2/1	10 YR 2/1	10 YR 5/1	D. ç. : 18 cm. Form: Kaide parçası. Kenarı dışa uzantılı, yatık ağız kenarlı, çukur tabak kaidesi. Hamur ve yüzey özellikleri: Yüzeyi pürüzsüz, parlak ve kaygan siyah mikalı astarlıdır. Kireç ve taşçık katkılı, gözenekli hamur yapısına sahiptir.
Lev.3 15	BO 36/1- 9	2.5 Y 4/1	2.5 Y 4/1	2.5 Y 4/1	D. ç. : 16 cm. Form: Kaide parçası. Kenarı dışa uzantılı, yatık ağız kenarlı, çukur tabak kaidesi. Hamur ve yüzey özellikleri: Tondosunda yiv vardır. Mikalı, parlak yüzey dokusu, hamuru kireç, taşçık katkılı ve gözeneklidir.
Lev.3 16	Tünel 80	2.5 Y 3/1	2.5 Y 3/1	10 YR 3/2	D. ç. : 22 cm. Form: Kaide parçası. Kenarı dışa uzantılı, yatık ağız kenarlı, çukur tabak kaidesi. Hamur ve yüzey özellikleri: Tondoda dört sıra daire şeklinde rulet bezeme mevcuttur. Temiz tozsu, hamur yapısına sahiptir. Yüzeyi alacalı pişirimdir.
Lev.3 17	Tünel 47	2.5 Y 4/1	2.5 Y 4/1	10 YR 4/1	D. ç. : 21 cm. Form: Kaide parçası. Kenarı dışa uzantılı, yatık ağız kenarlı, çukur tabak kaidesi. Hamur ve yüzey özellikleri: Koyu gri astarlı, çok az kireç katkılı hamur yapısına sahiptir.
Lev.3 18	Tünel 48	2.5 Y 4/1	2.5 Y 4/1	2.5 Y 5/1	D. ç. : 16 cm. Form: Kaide parçası. Kenarı dışa uzantılı, yatık ağız kenarlı, çukur tabak kaidesi. Tondosunda daire yapacak şekilde rulet bezeme mevcuttur. Hamur ve yüzey özellikleri: İçi ve dış yüzeyi mikalıdır. Hamuru çok az miktarda kireç katkılıdır.
Lev.4 19	Tünel 58	2.5 Y 2.5/1	2.5 Y 2.5/1	2.5 Y 2.5/1	A. ç. : 47,7 cm. Form: Ağız kenarı parçası. Dudak kenarı basit üçgen formlu, içte gövdeye geçişte dik ağız kenarlı, düz gövdeli, geniş servis tabağı. Hamur ve yüzey özellikleri: Kaygan, parlak ve pürüzsüz bir yüzeye sahiptir. Hamuru gözenekli, az miktarda kireçli ve mikalıdır.

Lev.4 20	BM 35- 36/12-9	10 YR 2/1	10 YR 2/1	2.5 Y 4/1	A. ç. : 54 cm. Form: Ağız kenarı parçası. Dudak kenarı basit üçgen formlu, içte gövdeye geçişte kavisli, düz gövdeli, geniş servis tabağı. Hamur ve yüzey özellikleri: Yüzeyi parlak ve kaygan siyah astarlıdır. Hamuru kireç katkılıdır. İç yüzeyinde kahverengimsi alacalanma.
Lev.4 21	Tünel 41	2.5 Y 2.5/1	2.5 Y 2.5/1	2.5 Y 4/1	A. ç. : 42 cm. Form: Ağız kenarı parçası. Dudak kenarı basit üçgen formlu, içte gövdeye geçişte kavisli, düz gövdeli, geniş servis tabağı. Hamur ve yüzey özellikleri: Kaygan siyah astarlıdır. Pürüzsüz yüzeyli ve hamuru çok az miktarda kireç katkılıdır. İçte ve dışta çark izleri mevcuttur.
Lev.4 22	Tünel 76	2.5 Y 4/1	2.5 Y 4/1	2.5 Y 4/1	A. ç. : 54 cm. Form: Ağız kenarı parçası. Dudak kenarı basit üçgen formlu, içte gövdeye geçişte kavisli, düz gövdeli, geniş servis tabağı. Hamur ve yüzey özellikleri: Koyu gri astarlıdır. Kaliteli tozsuz hamura sahiptir. Çok az miktarda kireç katkılıdır.
Lev.4 23	Tünel 30	5 Y 2.5/1	5 Y 2.5/1	10 YR 4/2	A. ç. : 56,7 cm. Form: Ağız kenarı parçası. Dudak kenarı basit üçgen formlu, içte gövdeye geçişte dik ağız kenarlı, düz gövdeli, geniş servis tabağı. Hamur ve yüzey özellikleri: Parlak, kaygan siyah astarlıdır. Hamuru çok az miktarda kireç katkılıdır. İyi pişirimidir.
Lev.5 24	BO 36/1- 7	10 YR 2/1	10 YR 2/1	10 YR 4/1	A. ç. : 30 cm. Form: Ağız kenarı parçası. Dudak kenarı basit üçgen formlu, eğimli ağız kenarlı, yatay gövdeli çukur servis tabağı. Hamur ve yüzey özellikleri: Parlak, kaygan siyah astarlıdır. Hamuru çok az miktarda kireç katkılıdır.
Lev.5 25	Tünel 50	2.5 Y 4/1	2.5 Y 4/1	2.5 Y 2.5/1	A. ç. : 36,3 cm. Form: Ağız kenarı-kaide parçası. Tam form vermektedir. Dudak kenarı basit üçgen formlu, eğimli ağız kenarlı, yatay gövdeli çukur servis tabağı. Hamur ve yüzey özellikleri: Parlak koyu gri astarlıdır. Astarında dökülmeler mevcuttur. Hamuru toz halinde ve az miktarda kireç ve taşıyıcı katkılıdır.
Lev.5 26	Tünel 51	2.5 Y 2.5/1	2.5 Y 2.5/1	2.5 Y 5/1	A. ç. : 39 cm. Form: Ağız kenarı parçası. Dudak kenarı basit üçgen formlu, eğimli ağız kenarlı, yatay gövdeli çukur servis tabağı. Hamur ve yüzey özellikleri: Parlak siyah astarlıdır. Hamuru kaliteli ve az miktarda kireç katkılıdır.

Lev.5 27	BB 14/13-7	10 YR 2/1	10 YR 2/1	2.5 Y 4/1	A. ç. : 54,7 cm. Form: Ağız kenarı parçası. Dudak kenarı basit üçgen formu, eğimli ağız kenarlı, yatay gövdeli çukur servis tabağı. Hamur ve yüzey özellikleri: Gri hamurlu, parlak siyah astarlı seramik ağız kenarı parçası. Hamuru az miktarda mika ve kireç parçacıkları barındırmaktadır.
Lev.5 28	BA 15/4- 2	2.5 Y 4/1	2.5 Y 5/1	2.5 Y 5/1	A. ç. : 12 cm. Form: Çanak kaidesi parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Tondosunda rulet bezeme vardır. Hamuru kireç ve taşçık katkılıdır. İyi pişirilmiştir.
Lev.5 29	BR 24/23-9	10 YR 5/1	10 YR 5/1	10 YR 5/1	A. ç. : 6 cm. Form: Çanak kaidesi parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Tondosunda beş adet iç içe yiv vardır. İç ve dış yüzeyinde çark izleri mevcuttur. Hamuru iyi arıtılmış, tozsuz haldedir. Hamurunda herhangi bir kireç ve taşçık katkısına rastlanmamıştır.
DSA Grubu Seramik Örnekleri					
Lev.6 30	BR 24/23-6	2.5 YR 4/6	2.5 YR 4/6	2.5 YR 4/6	A. ç. : 26 cm. Form: Ağız kenarı parçası. Aşağı sarkık dudaklı, ince kenarlı ve dışa eğimli kaideye sahip çukur tabaklar. Hamur ve yüzey özellikleri: Hamuru toz halinde, iyi arıtılmıştır. İç ve dış yüzeyde mika parçacıkları gözlenmektedir. Kaliteli pişirilmiştir.
Lev.6 31	Tünel 27	2.5 Y 7/2	2.5 Y 7/2	7.5 YR 5/2	A. ç. : 22 cm. Form: Ağız kenarı parçası. Aşağı sarkık dudaklı, ince kenarlı ve dışa eğimli kaideye sahip çukur tabaklar. Hamur ve yüzey özellikleri: Hamuru gözenekli ve kireç katkılı, iyi pişirilmiştir. İçte ve dışta çark izleri mevcuttur.
Lev.6 32	Tünel 106	2.5 YR 5/6	2.5 YR 5/6	2.5 YR 4/6	A. ç. : 18 cm. Form: Ağız kenarı parçası. Aşağı sarkık dudaklı, ince kenarlı ve dışa eğimli kaideye sahip çukur tabaklar. Hamur ve yüzey özellikleri: İç ve dış yüzeyinde pişirimden kaynaklı alacalanmalar mevcuttur. Özlü pişirilmiştir.
Lev.6 33	BM 25/6-4	2.5 YR 6/4	2.5 YR 6/4	2.5 YR 5/6	A. ç. : 24 cm. Form: Ağız kenarı parçası. Aşağı sarkık dudaklı, ince kenarlı ve dışa eğimli kaideye sahip çukur tabaklar. Hamur ve yüzey özellikleri: İçi dışı ve hamuru mikalıdır. İç kısımda gövdede yiv vardır. Hamur yapısı çok az gözeneklidir.

Lev.6 34	Tünel 47	2.5 Y 4/1	2.5 Y 4/1	10 YR 4/1	A. ç. : 26 cm. Form: Ağız kenarı parçası. Aşağı sarkık dudaklı, ince kenarlı ve dışa eğimli kaideye sahip çukur tabaklar. Hamur ve yüzey özellikleri: İç, dış, hamur mika katkılıdır. Ayrıca hamurunda kireç ve taşçık vardır. Pürüzsüz yüzey yapısına sahiptir.
Lev.6 35	BR 24/7-14	7.5 YR 7/4	7.5 YR 7/4	5 YR 5/6	D. ç. : 6,4 cm. Form: Kaide parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Tondosunda çukur bir alan mevcut. Özlü pişirilmiştir. Bezeme: Daire şeklinde rulet bezeme (10 R/4-8).
Lev.7 36	BB 12/1-17	2.5 YR 4/6	2.5 YR 4/4	7.5 YR 5/4	A. ç. : 20 cm. Form: Ağız kenarı parçası. Dudak üstü oluklu, gövde kısımları kaideye doğru konik olarak daralan çanaklar. Hamur ve yüzey özellikleri: Yüzeyinde pişiriminden kaynaklı kararmalar mevcuttur. Çark izleri vardır. Kili çok az hava kabarcıklı, iyi arıtılmış ve tozsudur.
Lev.7 37	AU 15/1-1	10 R 5/8	10 R 5/8	2.5 YR 5/8	A. ç. : 20 cm. Form: Oluklu ağız kenarı çanak parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Kili kırmızı, tozsuz ve temizdir. Yüzeyi parlak kırmızı astarlıdır.
Lev.7 38	AV 16/5-3	10 R 5/8	2.5 YR 6/4	2.5 YR 5/8	A. ç. : 24 cm. Form: Oluklu ağız kenarı çanak parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Dış yüzeyi kırmızı, iç yüzeyi hafif kırmızimsı kahverengidir. Parçanın yüzeyinde çark izleri gözlenmektedir. Hamuru kalitelidir.
Lev.7 39	AU 15/1-2	2.5 YR 5/8	2.5 YR 5/6	2.5 YR 5/8	A. ç. : 28 cm. Form: Oluklu ağız kenarı çanak parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Dış yüzeyi ve iç yüzeyi kırmızı renktedir. Hamuru iyi kalitede ve tozsudur. Dış yüzeyinde daldırma izleri bulunmaktadır. Mika katkılıdır.
Lev.7 40	AK 42/2-1	2.5 YR 5/8	2.5 YR 5/8	2.5 YR 5/8	A. ç. : 27 cm. Form: Ağız kenarı parçası. Dudak üstü oluklu, gövde kısımları kaideye doğru konik olarak daralan çanaklar. Hamur ve yüzey özellikleri: Yüzeyinde çark izlerine benzer, sert bir cisimle düzeltilmiş gibi aralıklı izler gözlenmektedir. İç, dışı ve hamuru mika katkılıdır. Kili arıtılmış, toz halinde temiz görünümlüdür.
Lev.8 41	AZ 14/1-5	7.5 YR 5/4	7.5 YR 5/4	7.5 YR 5/4	A. ç. : 23,5 cm. Form: Ağız kenarı parçası. Dudak üstü oluklu, gövde kısımları kaideye doğru

					konik olarak daralan çanaklar. Hamur ve yüzey özellikleri: Yüzeyinde çark izlerine benzer, sert bir cisimle düzeltilmiş gibi aralıklı izler gözlenmektedir. İçi, dışı ve hamuru mika katkılıdır. Kili artırılmış, toz halinde temiz görünümlüdür.
Lev.8 42	AZ 14/1-2	2.5 YR 5/8	2.5 YR 5/6	2.5 YR 5/6	A. ç. : 26 cm. Form: Ağız kenarı parçası. Dudak üstü oluklu, gövde kısımları kaideye doğru konik olarak daralan çanaklar. Hamur ve yüzey özellikleri: Yüzeyinde çark izlerine benzer, sert bir cisimle düzeltilmiş gibi aralıklı izler gözlenmektedir. İçi, dışı ve hamuru mika katkılıdır. Kili artırılmış, toz halinde ve temizdir.
Lev.8 43	AS 15/5- 3	10 R 4/8	10 R 5/8	2.5 YR 6/8	A. ç. : 25 cm. Form: Ağız kenarı parçası. T 7-Dudak üstü oluklu, gövde kısımları kaideye doğru konik olarak daralan çanaklar. Hamur ve yüzey özellikleri: Yüzeyi ve hamuru çok az mika katkılı, iyi pişirilmiştir. Tozsu hamur yapısına sahiptir. Parlak kırmızı astarlıdır.
Lev.8 44	AU 15/2- 5	2.5 YR 5/6	2.5 YR 5/6	2.5 YR 6/8	A. ç. : 26 cm. Form: Ağız kenarı parçası. Dudak üstü oluklu, gövde kısımları kaideye doğru konik olarak daralan çanaklar. Hamur ve yüzey özellikleri: Hamuru ve pişirimi iyi kalitededir. Parlak kırmızı astarlıdır.
Lev.8 45	AL 42/1-1	5 YR 5/8	2.5 YR 6/8	2.5 YR 6/8	A. ç. : 26 cm. Form: Ağız kenarı parçası. Dudak üstü oluklu, gövde kısımları kaideye doğru konik olarak daralan çanaklar. Hamur ve yüzey özellikleri: Hamuru tozsudur. Pişirimi iyi kalitededir. Yüzeyi ve hamuru az miktarda mikalıdır.
Lev.8 46	BB 14/1- 13	5 YR 6/8	5 YR 6/8	5 YR 6/8	A. ç. : 30 cm. Form: Ağız kenarı parçası. Dudak üstü oluklu, gövde kısımları kaideye doğru konik olarak daralan çanaklar. Hamur ve yüzey özellikleri: Hamuru tozsudur. Pişirimi iyi kalitededir. Yüzeyi ve hamuru az miktarda mikalıdır.
Lev.9 47	BA 13/2- 1	2.5 YR 5/8	2.5 YR 5/8	2.5 YR 5/8	A. ç. : 18 cm. Form: Dışa çekik ağız kenarlı derin çanak. Tam form vermektedir. Hamur ve yüzey özellikleri: Yüzeyinde yatay izler vardır. Hamuru iyi kalitede ve mikalıdır.
Lev.9 48	BA 15/1- 2	2.5 YR 4/8	2.5 YR 4/8	2.5 YR 4/8	A. ç. : 18 cm. Form: Dışa çekik ağız kenarlı derin çanak.

					Tam form vermektedir. Dudak üstü oluklu, gövde kısımları kaideye doğru konik olarak daralan çanaklar. Hamur ve yüzey özellikleri: Kili toz halinde ve kalitelidir. İç kısmın bazı bölümlerinde yanık kahverengimsi yanık izleri mevcuttur. Yüzeyi ve hamuru mika katkılıdır.
Lev.9 49	AY 15/14-2	2.5 YR 5/8	2.5 YR 5/6	2.5 YR 5/6	A. ç. : 22 cm. Form: Dışa çekik ağız kenarlı derin çanak. Tam form veren bir parçadır. Hamur ve yüzey özellikleri: Düz diplidir. İç ve dış yüzeyinde çark izleri vardır.
Lev.9 50	AS 15/5- 8	10 R 5/8	10 R 5/8	2.5 YR 6/8	A. ç. : 28,5 cm. Form: Dışa çekik ağız kenarlı derin çanak. Tam form vermektedir. Dudak üstü oluklu, gövde kısımları kaideye doğru konik olarak daralan çanaklar. Hamur ve yüzey özellikleri: Dibinde yiv vardır. İç ve dış yüzeyinde çark izleri mevcuttur.
Lev.10 51	BR 24/22	10 R 4/8	10 R 4/8	7.5 YR 6/6	A. ç. : 61,5 cm. Form: Tüm tabak. Hamur ve yüzey özellikleri: Parlak, kaygan kırmızı astarlı ve yüzeyi çok az miktarda kireç katkılıdır. Tondosunda iki sıra yiv vardır. İyi pişirimidir.
Lev.10 52	BU 22/13-1	10 YR 6/4	10 YR 6/6	10 YR 6/4	A. ç. : 40 cm. Form: Tabak. Tam form vermektedir. Hamur ve yüzey özellikleri: İç ve dış yüzeyi çok mikalı, iç kısmın boyası kırçılı olarak yatay bantlar halindedir ve (10 YR/3-1) koyu gri ile kahverengimsi sarı renkle kombine edilmiştir.
Lev.10 53	BS 25/3-14	7.5 YR 6/6	5 YR 4/6	2.5 YR 4/8	A. ç. : 52 cm. Form: Tabak. Tam form vermektedir. Hamur ve yüzey özellikleri: İç yüzeyinde rezerv alanlar ve koyu gri bantlar (10 YR/3-1) kırçılı olarak kırmızı renk (7.5 YR/6-6) üzerine yatay bantlar halinde atılmıştır. Pişiriminden kaynaklı hamurunda grileşme görülmektedir.
Lev.10 54	BS 24/27-8	10 R 4/6	10 YR 4/8	5 YR 5/8	A. ç. : 52,5 cm. Form: Ağız kenarı parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: İyi pişirilmiştir. Sıkı gözenekli hamur yapısına sahiptir. Çok az miktarda kireç katkılı. İç ve dış astarlıdır.
Lev.10 55	BS 25/3-13	10 R 4/6	10 R 4/6	5 YR 5/8	A. ç. : 53 cm. Form: Tabak. Tam form vermektedir. Hamur ve yüzey özellikleri: Çok az miktarda kireç katkılı ve gözeneklidir. İyi pişirimidir, içini çekmiştir. İç ve dış astarlıdır.

Lev.11 56	BS 24/18-6	7.5 YR 6/6	2.5 YR 4/8	5 YR 5/6	A. ç. : 24 cm. Form: Ağız kenar parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: İç yüzeyinde kırmızı yatay bant (2.5 YR/4-8) yer almaktadır. Yoğun mika katkılı iç ve dış yüzey özlü pişirimidir.
Lev.11 57	Tünel 202	10 YR 4/2	10 YR 4/2	10 YR 4/2	A. ç. : 30 cm. Form: Ağız kenar parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Yüzeyi mikalı gözenekli, hamuru yoğun kireç katkılı iyi pişirimidir.
Lev.11 58	BU 22/8- 1	2.5 YR 5/6	2.5 YR 5/6	5 YR 5/8	A. ç. : 19,5 cm. Form: (Kenyon-Form 11) Tam form vermektedir. Hamur ve yüzey özellikleri: İç ve dış yüzey kaygan, mikalı ve gözeneklidir. Hamuru az miktarda mikalı, tozsuz ve temiz görünümlüdür.
Lev.11 59	AT 14/3-5	2.5 YR 5/6	5 YR 5/8	5 YR 5/8	A. ç. : 24 cm. Form: Servis tabağı parçası. Tam form vermektedir. Hamur ve yüzey özellikleri: İç kısmında çark izleri mevcuttur. Dış yüzeyinde sert bir cisimle düzeltilmiş gibi izler göze çarpmaktadır. Kili artırılmış, temiz ve toz halindedir. İyi pişirimidir.
Lev.11 60	BT 26/4-5	7.5 YR 4/2	5 YR 6/4	5 YR 6/4	Form: Diken dekorasyonlu gövde parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Hamuru toz halinde, kaliteli, sıkı dokuludur.
Lev.12 61	Tünel 2	2.5 YR 4/8	2.5 YR 3/1	2.5 YR 4/8	A. ç. : 18 cm. Form: Dışa açık ağız kenarlı çanak parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: İç ve dış yüzeyinin astarlanmasında alacalanmalar mevcuttur. Artırılmış hamur yapısına sahiptir. Az miktarda mikalıdır. İyi pişirimidir.
Lev.12 62	Tünel 7	10 R 4/8	10 R 4/8	2.5 YR 5/6	A. ç. : 16 cm. Form: Dışa açık ağız kenarlı çanak parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: İyi fırınlanmıştır. Hamuru kaliteli ve az miktarda mikalıdır.
Lev.12 63	Tünel 14	5 YR 5/8	5 YR 5/8	5 YR 5/6	A. ç. : 18 cm. Form: Dudak kenarı aşağı sarkık, konik gövdeli çanak parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Hamur ve astar rengi sarımsı kırmızı renktedir. Hamuru temiz görünümlü ve az miktarda mikalıdır.
Lev.12 64	Tünel 88	5 YR 5/8	5 YR 5/8	5 YR 5/6	A. ç. : 22,5 cm. Form: Dudak kenarı aşağı sarkık, konik gövdeli çanak parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Hamur ve astar rengi sarımsı kırmızı renktedir.

					Hamuru temiz görünümlü ve az miktarda mikalıdır.
Lev.12 65	BB 12/5- 9	2.5 YR 5/8	5 YR 5/8	7.5 YR 7/4	A. ç. : 19 cm. Form ve tip: İthal krater parçası, ağız kenarı parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Dış renk kırmızı, iç renk sarımsı kırmızı renktir. Hamuru çok kaliteli ve temizdir, katkısızdır. İç ve dış astarı parlaktır.
Pontus Sigillatısı Seramik Grubu Örnekleri					
Lev.13 66	BO 36/1-3	10 R 4/8	10 R 4/8	2.5 YR 5/6	A. ç. : 13 cm. Form: Ağız kenarı parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Yüzeyi parlak ve kaygan kırmızı astarlıdır. Kaliteli hamurludur ve hamuru mika katkılıdır. Çok iyi arıtılmıştır.
Lev.13 67	BM 25/6-3	2.5 YR 4/8	2.5 YR 4/8	2.5 YR 4/8	D. ç. : 5 cm. Form: Kaide parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Yüzeyi pürüzsüz, parlak ve kaygan kırmızı astarlıdır. Kaliteli hamurdur ve mika katkılıdır. Çok iyi arıtılmış, temiz hamurludur.
Lev.13 68	BU 23/1- 8	2.5 YR 4/8	5 YR 5/6	5 YR 5/8	A. ç. : 30 cm. Form: Ağız kenarı parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Yüzeyi düzgün ve kaygandır. İyi pişirilmiştir.
Lev.13 69	Tünel 19	2.5 YR 5/8	2.5 YR 5/8	5 YR 5/8	A. ç. : 36 cm. Form: Ağız kenarı parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: İç ve dış yüzeyi mikalı, hamuru çok az miktarda kireç katkılıdır. Yüzeyi kaygan astarlı, hamuru toz halindedir.
Lev.13 70	BU 23/1-4	2.5 YR 4/8	5 YR 5/6	5 YR 5/8	A. ç. : 57 cm. Form: Ağız kenarı parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Yüzeyinde pişirimden kaynaklı alacalanmalar mevcuttur. Sarımsı kırmızı ve soluk kahve renk dalgalanmaları görülmektedir.
Camihöyük Günlük Kullanım Kapları					
Lev.14 71	AJ 41- 44/6-5	5 YR 4/1	5 YR 4/1	5 YR 5/4	A. ç. : 24 cm. Form: Tabak ağız kenarı parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Gövde üzerinde yiv vardır. Kaba hamurludur. Alacalı pişirimdir. Astarsızdır.
Lev.14 72	BR 24/3- 9	5 YR 4/1	5 YR 4/1	5 YR 5/4	A. ç. : 30 cm. Form: Basit ağız kenarlı tabak ağız kenarı parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Yüzeyinde taşçık ve kireç gözlenmektedir. Astarsızdır.

Lev.14 73	BR 24/3- 1	5 YR 4/1	5 YR 4/1	5 YR 5/4	A. ç. : 42 cm. Form: Basit ağız kenarlı tabak ağız kenarı parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Kaba hamurludur. Hamuru yoğun miktarda kireç barındırmaktadır. Astarsızdır.
Lev.15 74	AK 42/2- 2	10 YR 3/1	10 YR 3/1	10 YR 2/1	A. ç. : 18 cm. Form: Omurgalı çanak ağız kenarı parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Yüzeyinde pişirime esnasında oluşan dalgalanmalar mevcuttur. Hamuru kireç katkılıdır. Astarsızdır.
Lev.15 75	AS 15/2- 5	7.5 YR 3/1	7.5 YR 4/3	7.5 YR 4/4	A. ç. : 24 cm. Form: Omurgalı çanak ağız kenarı parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Hamuru kireç katkılıdır. İç ve dış yüzeyi astarsızdır.
Lev.15 76	AU 15/2- 8	7.5 YR 3/1	7.5 YR 4/3	7.5 YR 4/4	A. ç. : 24 cm. Form: Omurgalı çanak ağız kenarı parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Hamuru kireç katkılıdır. İç ve dış yüzeyi astarsızdır.
Lev.15 77	AY 15/1- 8	10 YR 3/1	10 YR 3/1	10 YR 2/1	A. ç. : 32 cm. Form: Omurgalı çanak ağız kenarı parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Hamuru kireç katkılıdır. İç ve dış yüzeyinde astar uygulaması bulunmamaktadır.
Lev.16 78	BA 13/25-5	7.5 YR 4/1	7.5 YR 4/1	7.5 YR 4/2	Ç. : ? Form: Tutamaklı kapak seramik parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Hamuru yoğun miktarda kireç, taşçık ve mika katkılıdır. İyi pişirimidir.
Lev.16 79	AT 14/3- 14	7.5 YR 4/1	7.5 YR 4/1	7.5 YR 4/2	Ç. : ? Form: Tutamaklı kapak seramik parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Hamuru yoğun miktarda kireç, taşçık ve mika katkılıdır. İyi pişirimidir.
Lev.16 80	BA 13/25-1	7.5 YR 3/1	7.5 YR 4/3	7.5 YR 4/4	A. ç. : 11 cm. Form: Güveç ağız kenarı parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: İç-dış yüzeyi ve hamuru belirgin şekilde mika barındırmaktadır. Hamuru kireç ve bitkisel katkılıdır. Dış yüzeyi pişirme kabı olması sebebiyle siyahlaşmıştır.
Lev.16 81	AT 14/3-13	5 YR 4/1	5 YR 4/1	5 YR 5/4	A. ç. : 15 cm. Form: Kulplu güveç ağız kenar parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: İç ve dış yüzeyinde ateşe maruz kalması nedeniyle siyahlaşma vardır. Hamuru mikalıdır. Kireç ve az miktarda taşçık katkılıdır. Orta derece pişirimidir.

Lev.16 82	AZ 15/11-9	5 YR 4/1	5 YR 4/1	5 YR 5/4	A. ç. : 22 cm. Form: Güveç ağız kenar parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: İç ve dış yüzeyinde ateşe maruz kalması nedeniyle siyahlaşma vardır. Hamuru mikalıdır. Kireç ve az miktarda taşçık katkılıdır. Orta derece pişirimsidir.
Lev.17 83	AV 19/8- 2	5 YR 4/1	5 YR 4/1	5 YR 5/4	A. ç. : 22 cm. Form: Güveç ağız kenar parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: İç ve dış yüzeyinde ateşe maruz kalması nedeniyle siyahlaşma vardır. Hamuru mikalıdır. Kireç ve az miktarda taşçık katkılıdır. Orta derece pişirimsidir.
Lev.17 84	BU 22/8- 3	5 YR 4/1	5 YR 4/1	5 YR 5/4	A. ç. : 32,5 cm. Form: Kulplu güveç ağız kenar parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: İç ve dış yüzeyinde ateşe maruz kalması nedeniyle siyahlaşma vardır. Hamuru mikalıdır. Kireç ve az miktarda taşçık katkılıdır. Orta derece pişirimsidir.
Lev.17 85	AY 15/15-12	5 YR 4/1	5 YR 4/1	5 YR 5/4	A. ç. : 40 cm. Form: Kulplu güveç ağız kenar parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: İç ve dış yüzeyinde ateşe maruz kalması nedeniyle siyahlaşma vardır. Hamuru mikalıdır. Kireç ve az miktarda taşçık katkılıdır. Orta derece pişirimsidir.
Lev.18 86	BT 23/26-2	10 YR 6/3	7.5 YR 6/4	7.5 YR 4/3	A. ç. : 10 cm. Form: Çömlek ağız kenarı parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: İç ve dış yüzeyi çok yoğun miktarda, parçacıklar halinde mikalıdır. Hamurunda çok miktarda kireç ve mika barındırmaktadır.
Lev.18 87	BT 23/26-1	10 YR 6/3	7.5 YR 6/4	7.5 YR 4/3	A. ç. : 12 cm. Form: Çömlek ağız kenarı parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: İç ve dış yüzeyi çok yoğun miktarda, parçacıklar halinde mikalıdır. Hamuru özlü pişirim nedeniyle siyahî kahverengini almıştır. Hamurunda çok yoğun miktarda mika barındırmaktadır.
Lev.18 88	AT 14/3- 17	7.5 YR 6/3	7.5 YR 3/1	7.5 YR 2.5/1	A. ç. : 14 cm. Form: Çömlek ağız kenarı parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: İç-dış yüzeyi ve hamuru çok yoğun miktarda parçacıklar halinde mika katkılıdır. İç ve dış yüzeyinde bölgesel halde kireç tabakası mevcuttur. Hamuru kireç katkılıdır ve yanma sebebiyle kül şeklindedir.
Lev.18 89	BT 23/12-1	10 YR 6/2	10 YR 6/3	7.5 YR 4/4	A. ç. : 16 cm. Form: Çömlek ağız kenarı parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: İç ve dış yüzeyi az miktarda kireç ve mika

					içermektedir. Hamurunda çok miktarda taşçık, az miktarda kireç ve mika barındırmaktadır. Özlü pişirimdir.
Lev.18 90	AZ 16/5-7	7.5 YR 4/3	5 YR 4/4	5 YR 4/3	A. ç. : 15 cm. Form: Çömlek ağız kenarı parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Dış yüzeyinde yanmadan kaynaklı siyahlaşma görülmektedir. Aynı zamanda iç ve dış yüzeyinde az miktarda mika vardır. Hamuru yoğun miktarda kireç ve az miktarda mika barındırmaktadır.
Lev.19 91	BB 12/15-7	5 YR 5/6	5 YR 5/6	2.5 YR 5/6	A. ç. : 14 cm. Form: Çömlek ağız kenarı parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: İç ve dış yüzeyi az miktarda mikalıdır. Hamuru yine az miktarda kireç, taşçık ve mika içermektedir.
Lev.19 92	AZ 15/11-16	5 YR 5/6	5 YR 5/6	2.5 YR 5/6	A. ç. : 18 cm. Form: Çömlek ağız kenarı parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: İç ve dış yüzeyi az miktarda mikalıdır. Hamuru yine az miktarda kireç, taşçık ve mika içermektedir.
Lev.19 93	AZ 15/11-97	10 YR 7/3	10 YR 7/3	7.5 YR 4/4	A. ç. : 22 cm. Form: Çömlek ağız kenarı parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: İç ve dış yüzeyi kireç katkılıdır. Hamuru özlü pişirim olmasının yanı sıra yoğun miktarda kireç, mika ve taşçık katkılıdır. Yüzeyinde ateşe maruz kaldığına dair herhangi bir iz yoktur. Saklama kabı olarak kullanılmış olması muhtemeldir.
Lev.20 94	AZ 16/5- 3	7.5 YR 4/3	5 YR 4/4	5 YR 4/3	A. ç. : 12 cm. Form: Çömlek ağız kenarı parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Dış yüzeyinde yanmadan kaynaklı siyahlaşma görülmektedir. Aynı zamanda iç ve dış yüzeyinde az miktarda mika vardır. Hamuru yoğun miktarda kireç ve az miktarda mika barındırmaktadır.
Lev.20 95	AY 15/14-6	10 YR 3/1	10 YR 3/1	10 YR 4/1	A. ç. : 14 cm. Form: Çömlek ağız kenarı parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Dış yüzeyinde kireçlenme görülmektedir. Yüzeyi ve hamuru mika katkılıdır. Özlü pişirim neticesinde hamurunda kararma gözlenmektedir.
Lev.20 96	AT 14/14-8	5 YR 5/6	5 YR 4/6	5 YR 4/6	A. ç. : 16 cm. Form: Çömlek ağız kenarı parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Dış yüzeyinde pişirme kabı olarak kullanıldığına dair yanık izleri mevcuttur. İç yüzeyi temiz görünümlüdür. İç ve dış yüzeyinde az miktarda mika

					bulunmaktadır. Hamuru yoğun miktarda kireç ve mika içermektedir.
Lev.20 97	AJ 41- 44/6-3	5 YR 5/4	5 YR 5/4	5 YR 4/4	A. ç. : 18 cm. Form: Çömlek ağız kenarı parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: İç ve dış yüzeyinde kararmalar mevcuttur. İç yüzeyinde kireç parçacıkları gözle görülecek kadar belirgindir. Hamuru yoğun kireç, mika ve taşçık katkılıdır.
Lev.20 98	AK 42/3- 7	5 YR 5/6	5 YR 5/6	5 YR 4/6	A. ç. : 20 cm. Form: Çömlek ağız kenarı parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: İç ve dış yüzeyi düzgün şekillendirilmiştir. Hamuru yoğun kireç, taşçık ve az miktarda mika içermektedir.
Lev.20 99	BB 14/13-4	2.5 YR 5/6	2.5 YR 5/6	2.5 YR 5/8	A. ç. : 24 cm. Form: Çömlek ağız kenarı parçası. Hamur ve yüzey özellikleri: Dış yüzeyin boyundan gövdeye geçiş bölgesinde yer yer siyahlaşmalar göze çarpmaktadır. Aynı durum iç yüzeyinde de görülmektedir. İç ve dış yüzeyi çok az miktarda mika içermektedir. Hamuru gözle görülecek kadar küçük zerrecikler halinde kireç barındırmaktadır. Özlü pişirimdir.
Lev.21 100	BA 13/46	2.5 YR 6/4	2.5 YR 6/4	2.5 YR 5/6	A. ç. : 35,5 cm. Form: Dışa çekik, dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı, boyunsuz küp. Hamur ve yüzey özellikleri: Gövde üzerinde yedi sıra düz, bir sıra dalgalı kabartma bant bezemeli. Omuz üzerindeki kabartma bant parmak baskı bezemelidir. Kaba hamurludur. Kapağı ile birlikte ele geçmiştir.
Lev.22 101	AZ 16/10-4	2.5 Y 7/3	7.5 YR 7/2	5 YR 5/6	A. ç. : 25 cm. Form: Dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı küp. Hamur ve yüzey özellikleri: Omuz üzeri kalın kabartma bant bezeme. Kaba hamurludur. Hamurunda yoğun miktarda kireç ve taşçık katkılıdır. Özlü pişirimdir.
Lev.22 102	AZ 15/11-98	2.5 Y 7/3	7.5 YR 7/2	5 YR 5/6	A. ç. : 33 cm. Form: Küp. Omuz üzeri kalın kabartma bant bezemeli. Hamur ve yüzey özellikleri: Kaba hamurludur. Hamurunda yoğun miktarda kireç ve taşçık katkılıdır. Özlü pişirimdir.
Lev.23 103	BA 14/2- 8	7.5 YR 7/4	7.5 YR 7/4	7.5 YR 6/4	A. ç. : 24,5 cm. Form: Dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı küp. Hamur ve yüzey özellikleri: Dış yüzeyi düzgün şekillendirilmiştir. Çark izleri görülmektedir. Kaba hamurludur. Kireç ve

					taşçık katkılıdır.
Lev.23 104	AV 34/12-9	5 YR 6/6	5 YR 6/6	5 YR 5/6	A. ç. : 25,5 cm. Form: Dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı küp. Hamur ve yüzey özellikleri: Kaba hamurludur. Hamurunda yoğun miktarda kireç ve taşçık görülmektedir.
Lev.23 105	AS 15/7- 1	7.5 YR 7/4	7.5 YR 7/4	7.5 YR 6/6	A. ç. : 27 cm. Form: Dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı küp. Hamur ve yüzey özellikleri: Dış yüzeyi düzgündür. Hamurunda yoğun miktarda taşçık ve kireç bulunmaktadır.
Lev.24 106	BA 15/16-8	10 YR 7/3	10 YR 7/3	7.5 YR 6/6	A. ç. : 20 cm. Form: Dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı küp. Hamur ve yüzey özellikleri: Dış yüzeyinde çark izleri mevcuttur. Kaba hamurludur. Hamurunda kireç parçacıkları göze çarpmaktadır.
Lev.24 107	BA 15/4- 5	10 YR 8/3	7.5 YR 6/4	5 YR 5/6	A. ç. : 27,5 cm. Form: Dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı küp. Hamur ve yüzey özellikleri: Küpün omuz kısmında zigzag çizgiler mevcuttur. Kaba hamurludur, hamurunda yoğun miktarda kireç parçacıkları göze çarpmaktadır.
Lev.24 108	AY 15/15-15	10 YR 7/3	10 YR 7/3	10 YR 6/6	A. ç. : 40 cm. Form: Dışa kalınlaştırılmış ağız kenarlı küp. Hamur ve yüzey özellikleri: Kaba hamurludur. Kireç katkılıdır.
Ticari Amphora Kulpları					
Lev.25 109	BN 35/5	10 R 5/6	10 R 5/6	10 R 6/6	Form: "AMYNTA" yazıtlı amphora kulpu. Hamur ve yüzey özellikleri: Ortasında dikdörtgen içerisinde çömlekçi ismi yazmaktadır. Aynı dikdörtgen içerisinde çelenk motifi vardır. Pudra gibi yumuşak ve tozsuz bir hamur yapısına sahiptir. Kaliteli pişirimdir.
Lev.25 110	Tünel 10	7.5 YR 8/3	7.5 YR 8/3	5 YR 6/6	Form: "NIKIA" yazıtlı amphora kulpu. Hamur ve yüzey özellikleri: Hamuru yumuşak ve tozsuz dokuludur. Kili temizdir, iyi pişirimlidir.
Lev.25 111	AZ 15/12	10 R 4/4	10 R 4/4	10 R 4/6	Form: "QAC ? N XAIPEA" yazıtlı amphora kulpu. Hamur ve yüzey özellikleri: İki satır olan yazıtın ortasında ön pençeleri koşar vaziyette öne doğru atılmış bir hayvan (tazi ?) motifi yer almaktadır. Kırmızı hamurludur ve kaliteli pişirimlidir.
Kandiller					

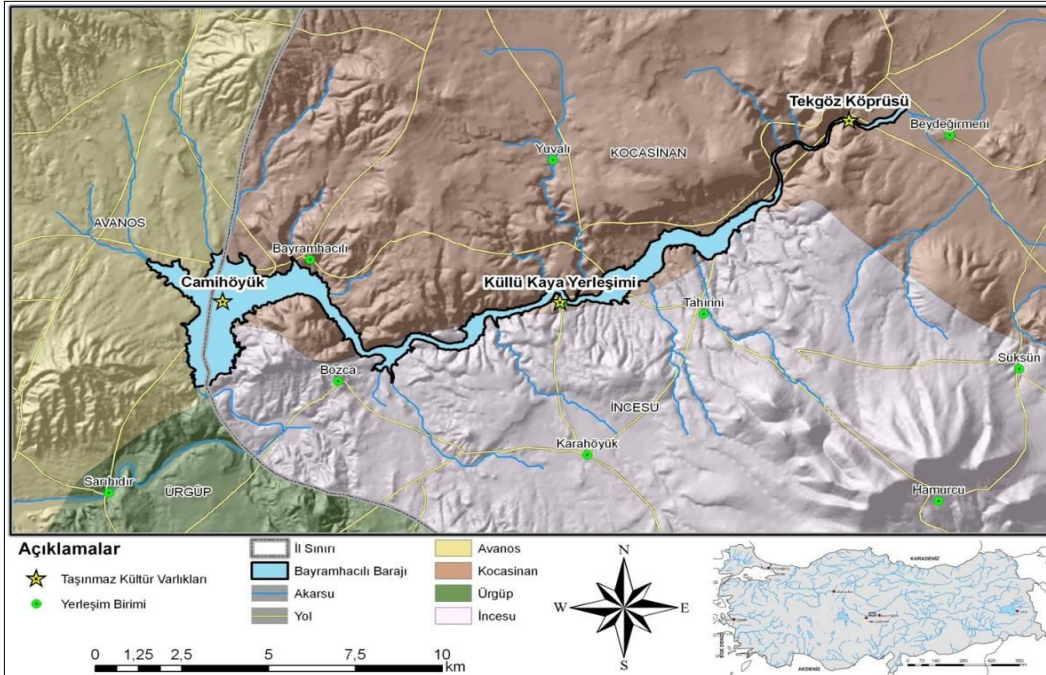
Lev.26 112	BA 13	10 YR 5/8	10 YR 5/8	7.5 YR 4/6	D. ç.: 1,77 cm. Form: Tüm olarak ele geçmiş uzun volütlü p.t. kandil. Hamur ve yüzey özellikleri: Diskusunun etrafında yanık izleri vardır. Hamuru pudra tozu gibidir. MS 3-4. yüzyıllara tarihlendirilmektedir.
Lev.26 113	BA 13	10 YR 5/8	10 YR 5/8	7.5 YR 4/6	D. ç.: 1,84 cm. Form: 5 volütlü tamamı sağlam şekilde olan p.t. kandil. Hamur ve yüzey özellikleri: Kaba hamurlu, çok iyi pişirilmemiş kandilin diskusunun etrafında iki sıra dalga çizi bezeme ve düzensiz halka bezemeler görülmektedir. Halka diplidir. Helenistik-Roma Dönemi kandili.
Lev.26 114	AS 15	10 YR 5/8	10 YR 5/8	10 YR 5/8	D. ç.: 1,31 cm. Form: Yarısı korunmuş p.t. kandil. Hamur ve yüzey özellikleri: Sırt kısmında tutamağın küçük bir kısmı korunmuştur. Diskusu ortaya alacak şekilde yapılmış bir haç kabartmasının iki kolu korunmuştur. Geç Roma Dönemi kandili.
NEKROPOL ALANI BULUNTULARI					
Lev.27 115	-AF16 M/35-1	7.5 YR 6/4	7.5 YR 6/4	7.5 YR 6/4	D. ç.: 6,5 cm. Form: P.t. çömlek. Hamur ve yüzey özellikleri: Hamuru taşçık, kalker ve kum katkılıdır.
Lev.27 116	M/34-1	5YR 6/6	5YR 6/6	5YR 6/6	D. ç.: 5,7 cm. Form: Yüksekliği 8,9 cm, maximum gövde genişliği 8,7 cm.dir. Basit dışa çekik ağız kenarlı, dış bükey gövdeli, düz dipli çömlek. Hamur ve yüzey özellikleri: Az mika, taşçık ve kum katkılı hamur yapısına sahiptir. Astarsız, perdahsız yalın yüzeylidir. Yüzeyde çatlaklar mevcut olup, omuz üzerinde kırmızı boya izleri gözlemlenmektedir.
Lev.27 117	-AF/16-7	7.5 YR 6/6	7.5 YR 6/6	7.5 YR 6/6	A. ç.: 9 cm. Form: P.t. bardak. Korunan yüksekliği 17,5 cm, maximum gövde genişliği 10 cm.dir. Kaide kısmı kırılmış vaziyettedir. Hamur ve yüzey özellikleri: Kaba malzemeden yapılmıştır.
Lev.27 118	-AF/16-5	2.5 YR 4/8	2.5 YR 5/8	5 YR 6/6	A. ç.: 10 cm. Form: Tek kulplu p.t bardak. Hamur ve yüzey özellikleri: Dış yüzeyi parlak kırmızı astarlıdır. Astarında pul pul dökülmeler mevcuttur. Çark yapımı yapılmış olan malzeme oldukça kaliteli olarak şekillendirilmiştir. Hamuru kırmızı renkte ve arıdır. Az miktarda mika

					barındırmaktadır.
Lev.28 119	M/34-2	5YR 6/6	5YR 6/6	5YR 6/6	Form: Dışa katlanmış iç gövdeli, alçak düz kaideli, p.t. unguentarium. Yüksekliği 24,4 cm, ağız çapı 3,5 cm, maximum gövde genişliği 7,3 cm.dir. Hamur ve yüzey özellikleri: Mika, taşçık ve kum katkılı hamur yapısına sahiptir. Astarsız ve perdahsız, yalın yüzeylidir. Çark yapımıdır. İyi pişirimdir.
Lev.28 120	M/22-2	5YR 6/3	5YR 6/3	5YR 6/3	Form: Yükseltilmiş basit ağız kenarlı, iç gövdeli, yüksek düz kaideli, p.t. unguentarium. Yüksekliği 31,1 cm, ağız çapı 3,5 cm, maximum gövde genişliği 7,3 cm.dir. Hamur ve yüzey özellikleri: Mika, taşçık ve kum katkılı hamur özelliği taşımaktadır. Astarsız ve perdahsız, yalın bir yüzeye sahiptir. İyi pişirimdir. Çark yapımıdır.
Lev.28 121	M/22-1	10 YR 7/3	10 YR 7/3	7,5 YR 7/3	Form: İç gövdeli p.t. unguentarium. Hamur ve yüzey özellikleri: Hamuru mika, taşçık ve kireç katkılıdır. Astarsızdır. Çark yapımıdır.
Lev.29 122	M/27-1	5YR 6/3	5YR 6/3	5YR 6/3	Form: İç gövdeli p.t. unguentarium. Hamur ve yüzey özellikleri: Hamuru mika, taşçık ve kireç katkılıdır. Yüzeyinde astar yoktur. Çark yapımıdır.
Lev.29 123	-AF/16-6 M 14	7.5 YR 6/6	7.5 YR 6/6	7.5 YR 6/6	Form: İç gövdeli p.t. unguentarium. Çark yapımıdır. Yüksekliği 35,5 cm, ağız çapı 3,5 cm, maximum gövde genişliği 13,76 cm.dir. Hamur ve yüzey özellikleri: Kaide kısmında orta seviyede yıpranma mevcuttur. Bunun dışında unguentariumun tamamı korunmuş durumdadır.
Lev.30 124	-AI/15-2	7.5 YR 6/6	7.5 YR 6/6	7.5 YR 6/6	Form: İç gövdeli p.t. unguentarium. Çark yapımıdır. Maximum gövde genişliği yaklaşık olarak 11 cm, ağız çapı yaklaşık olarak 5,5 cm, korunan yüksekliği yaklaşık olarak 36 cm.dir. Hamur ve yüzey özellikleri: Taşçık, kireç ve kum katkılı hamur yapısına sahiptir.
Lev.30 125	M/21-1	5 YR 7/4	5 YR 7/4	5 YR 7/4	Form: İç gövdeli p.t. Unguentarium. Hamur ve yüzey özellikleri: Taşçık, kireç ve kum katkılı hamur yapısına sahiptir.

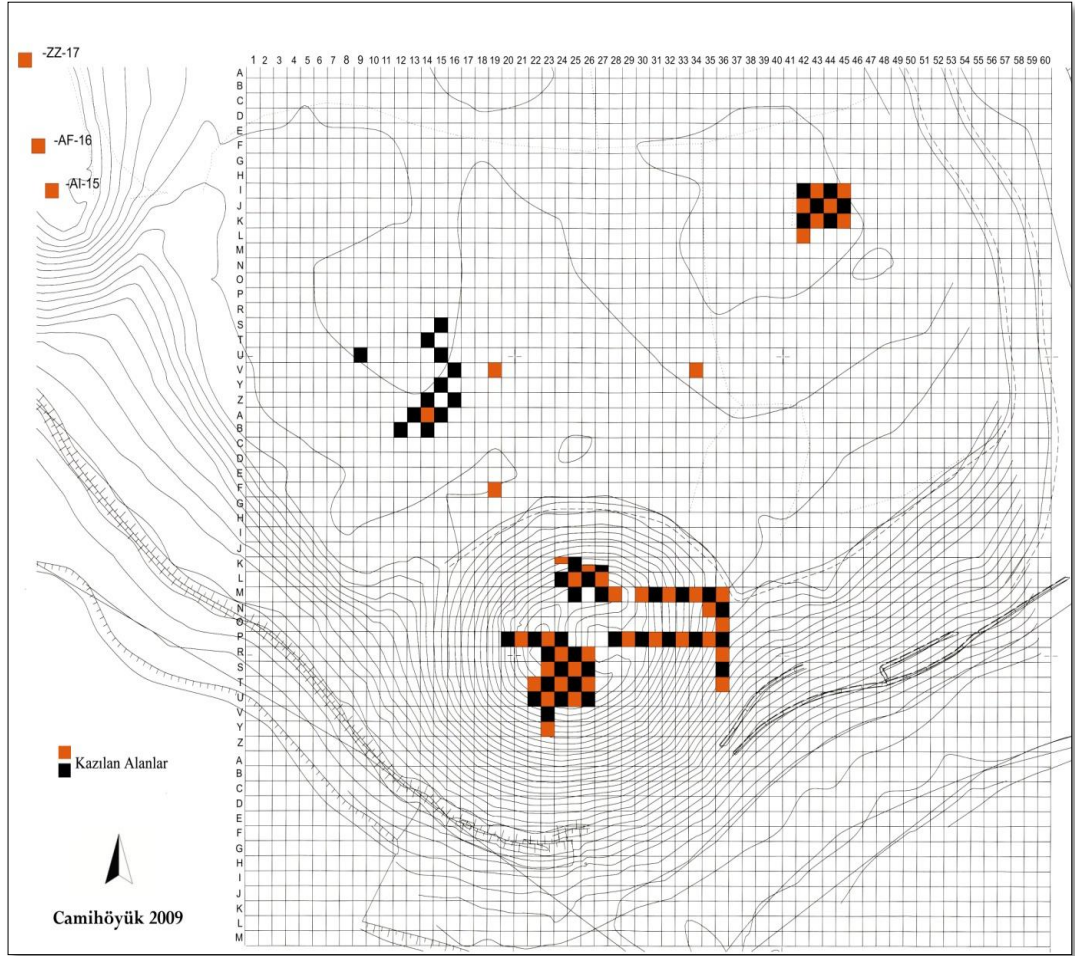
Ek 2: Haritalar

Harita 1: 25.000'lik haritada Camihöyük ve yakın çevresinin uydu fotoğrafı görüntüsü (2009-2010 yılı Kazı Raporları'ndan alınmıştır.)

Harita 2: Bayramhacılı HES Barajı su rezervuar alanı içerisinde Camihöyük'ün yeri (2009-2010 yılı Kazı Raporları'ndan alınmıştır.)

Harita 3: Camihöyük topografik planı ve kazı karelajı

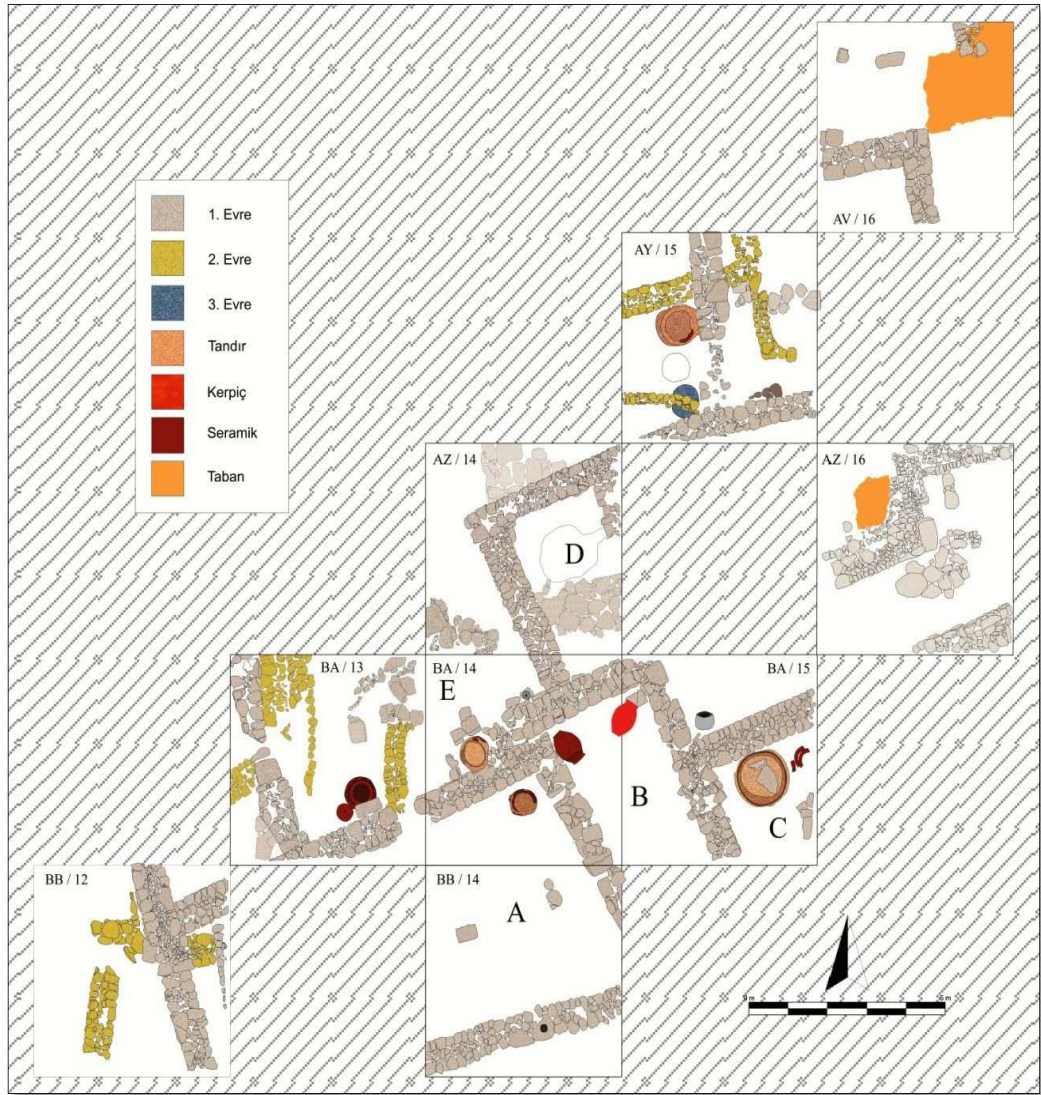
Ek 3: Mimari Çizimler

Çizim 1: Hellenistik ve Roma dönemleri yapısı 2009 yılı mimari

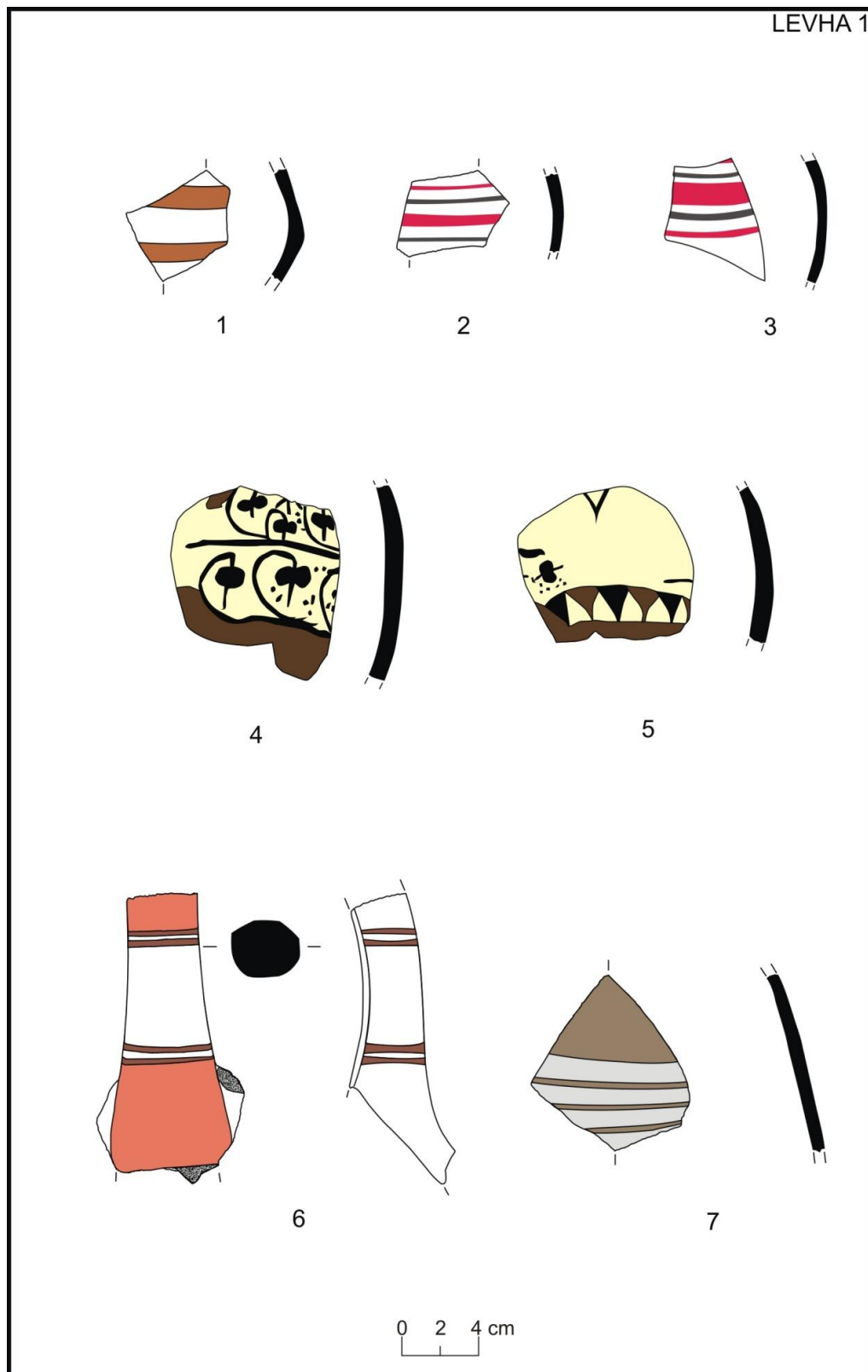

Çizim 2: Hellenistik ve Roma dönemleri yapısı 2010 yılı mimari çizimi

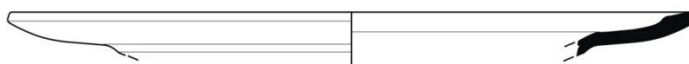
Çizim 3: Kuzey teras alanı 2 evreli yerleşim 2009 yılı mimari çizimi

Ek 4: Levhalar

8

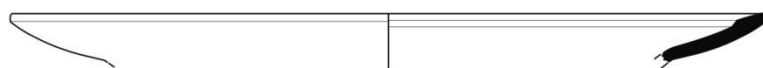
9

10

11

12

0 2 4 cm

13

14

15

16

17

18

0 2 4 cm

LEVHA 4

0 2 4 cm

19

0 2 4 cm

20

0 2 4 cm

21

0 2 4 cm

22

0 2 4 cm

23

LEVHA 5

24

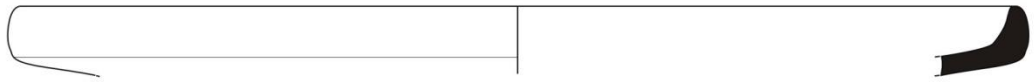

25

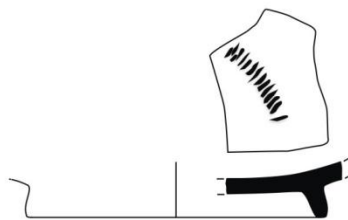
0 2 4 cm

26

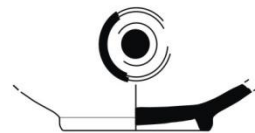
0 2 4 cm

27

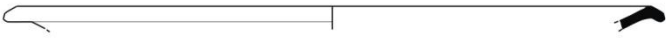
0 2 4 cm

28

0 2 4 cm

29

30

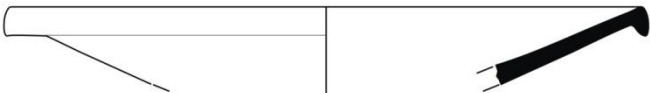
31

32

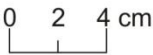
33

34

35

LEVHA 7

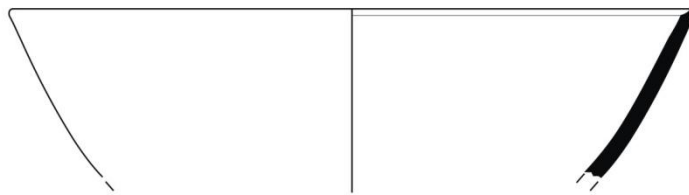
36

37

38

39

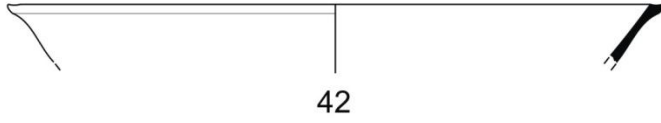
40

0 2 4 cm

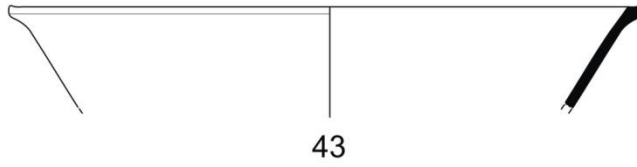
LEVHA 8

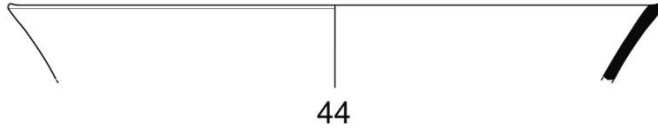
41

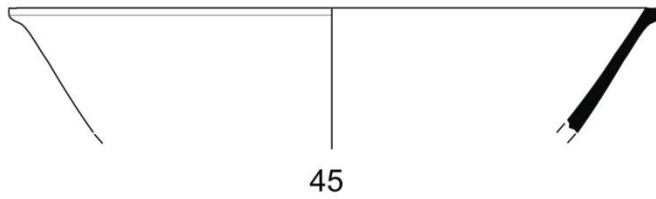
42

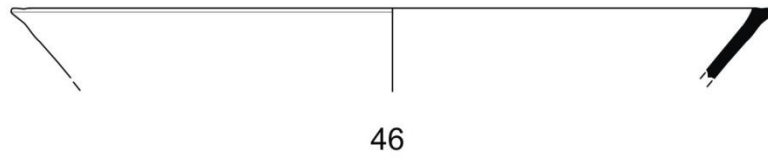
43

44

45

46

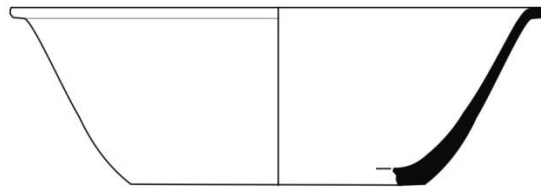
0 2 4 cm

47

48

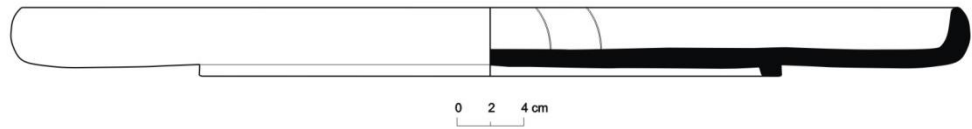

49

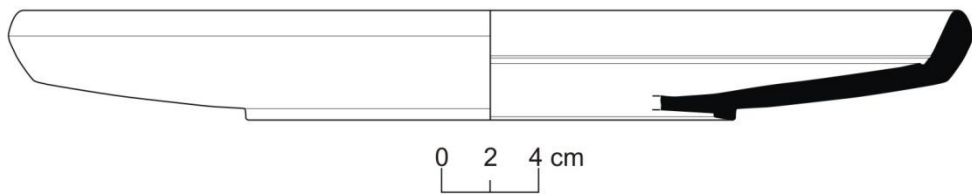

50

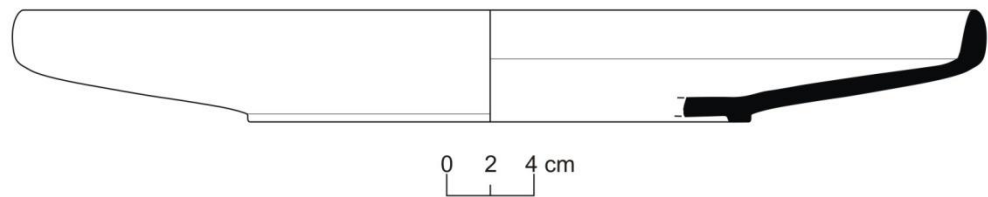
0 2 4 cm

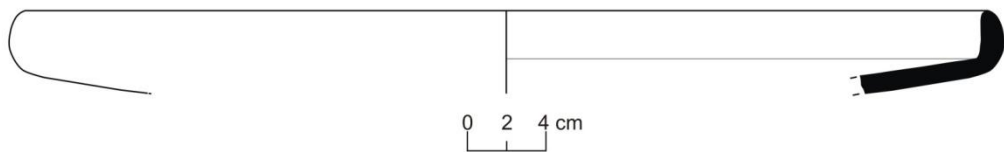
51

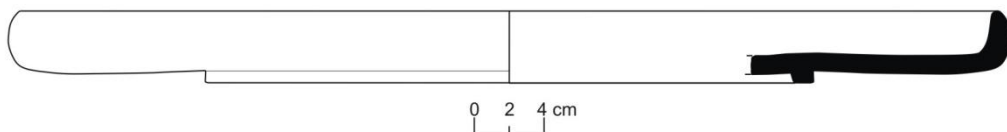
52

53

54

55

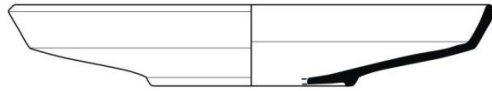
LEVHA 11

56

57

58

59

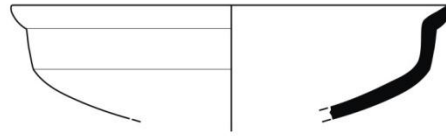
0 2 4 cm

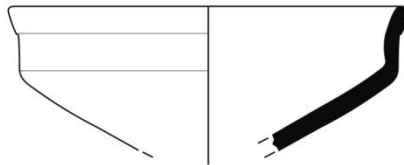
1/1

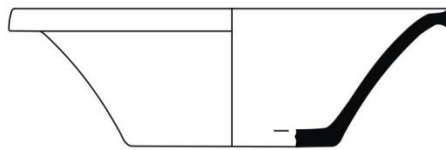
60

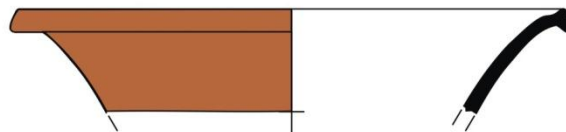
61

62

63

64

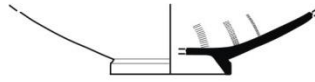

65

0 2 4 cm

66

67

68

69

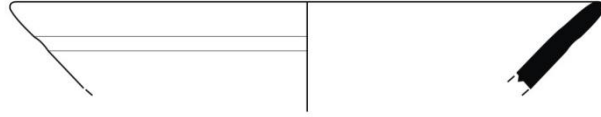
0 2 4 cm

0 2 4 cm

70

LEVHA 14

71

72

73

0 2 4 cm

74

75

76

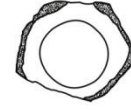

77

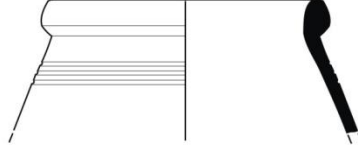
0 2 4 cm

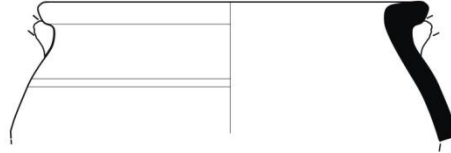
78

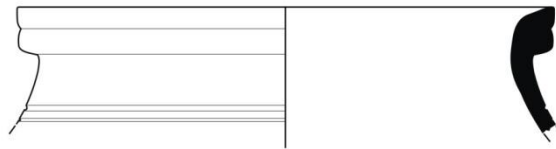
79

80

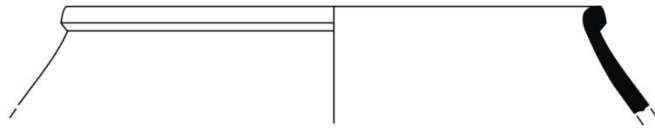

81

82

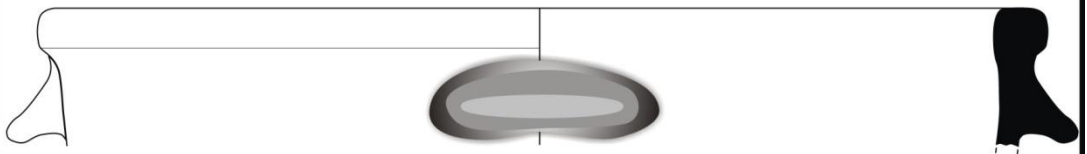
0 2 4 cm

83

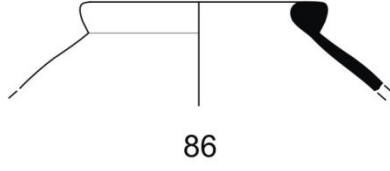

84

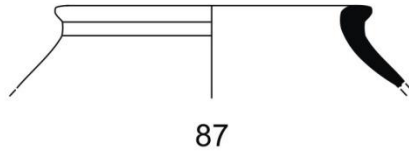

85

0 2 4 cm

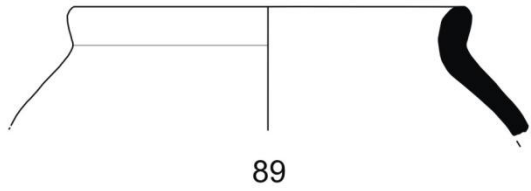
86

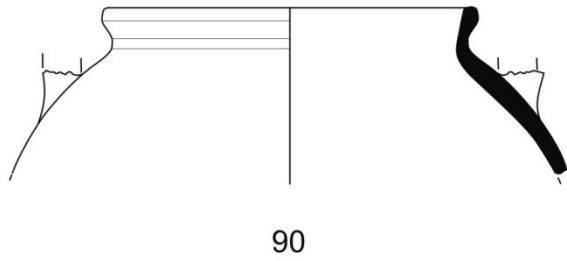
87

88

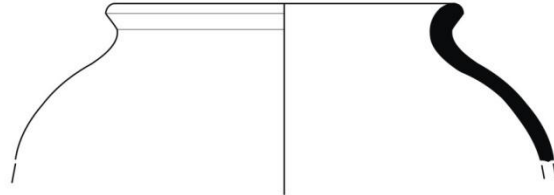

89

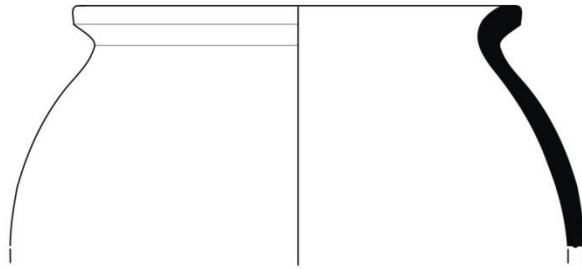

90

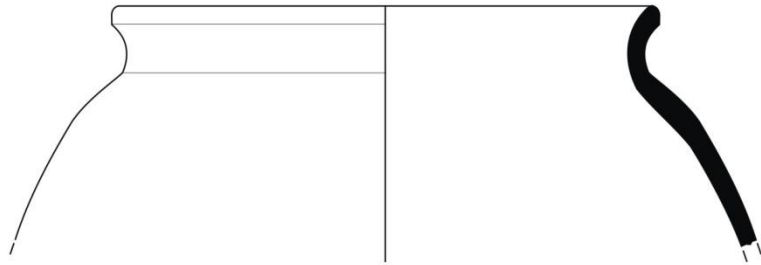
0 2 4 cm

91

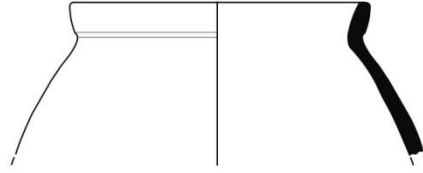

92

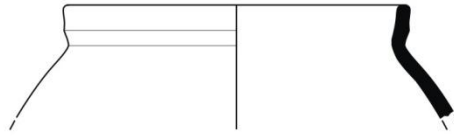

93

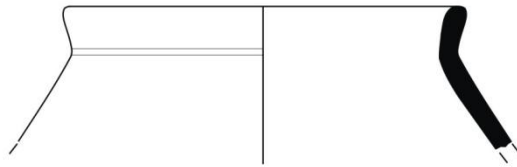
0 2 4 cm

94

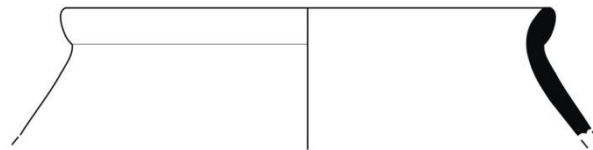
95

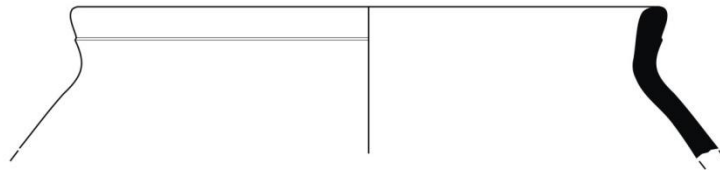
96

97

98

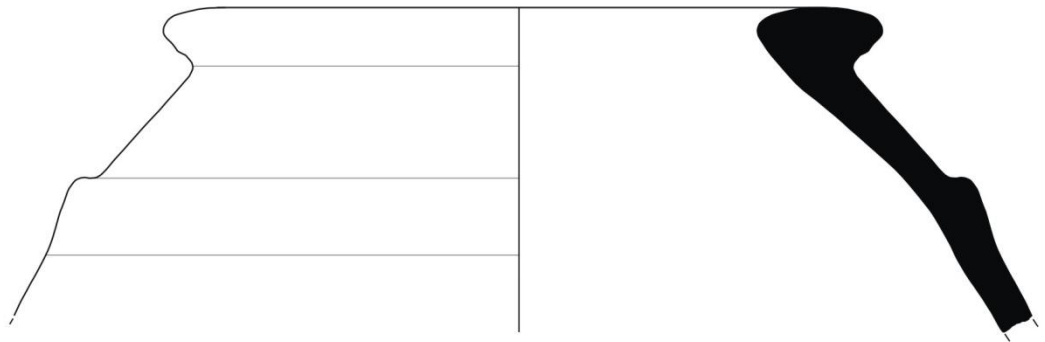
99

0 2 4 cm

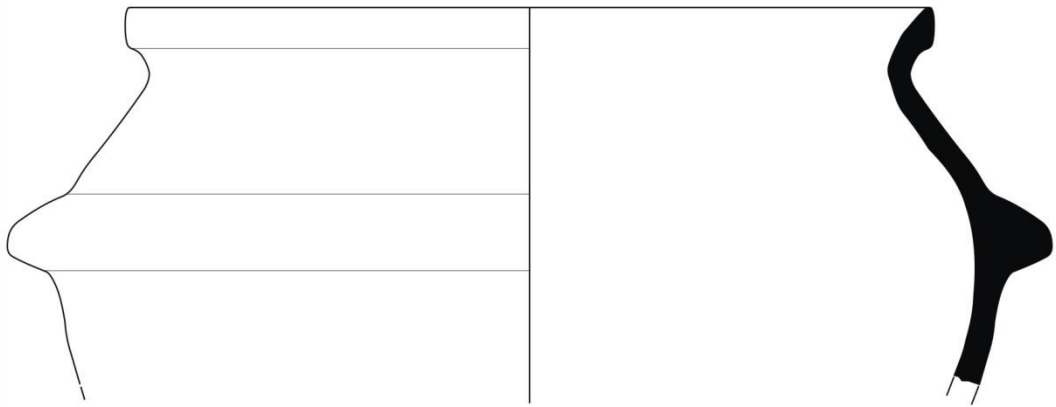

100

0 2 4 cm

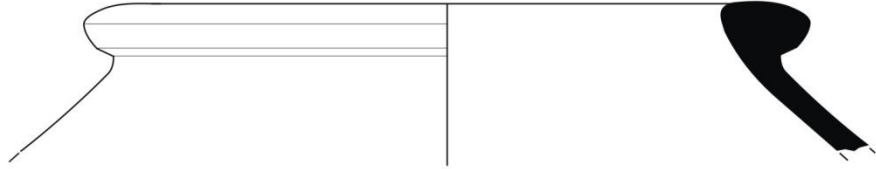

101

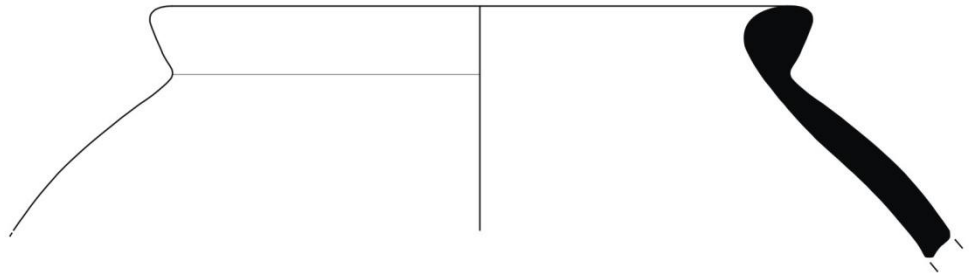

102

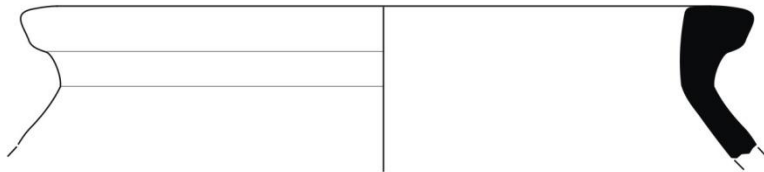
0 2 4 cm

103

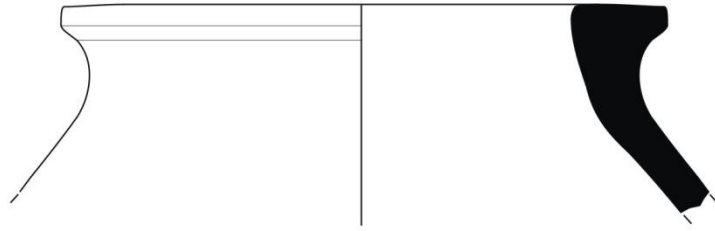

104

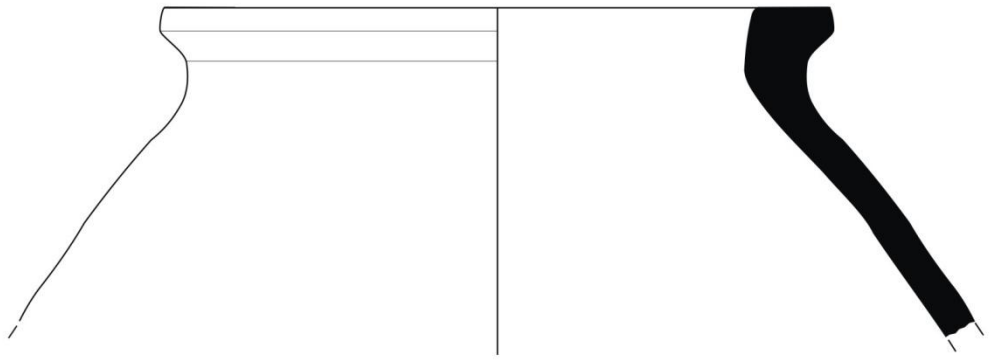

105

0 2 4 cm

106

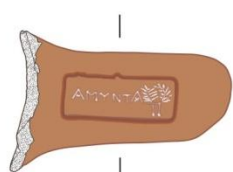

107

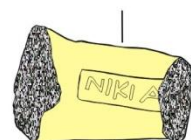

108

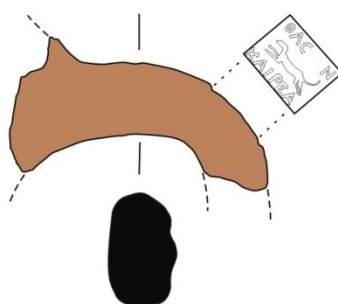
0 2 4 cm

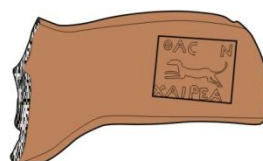
109

110

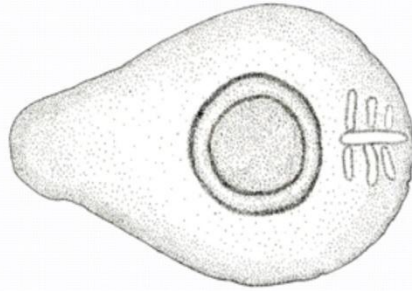
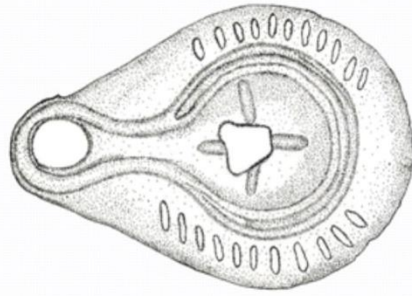

111

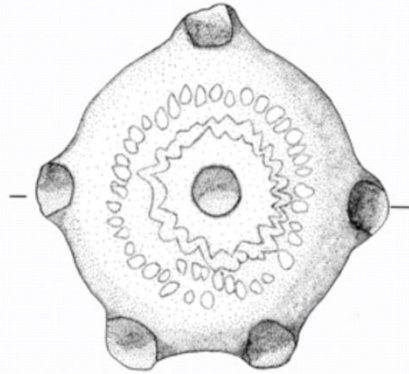

0 2 4 cm

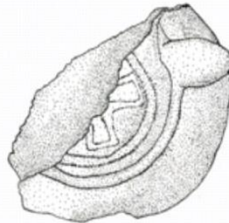
LEVHA 26

112

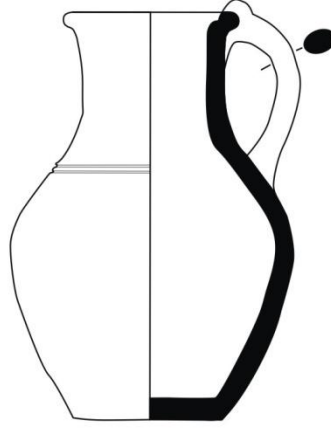

113

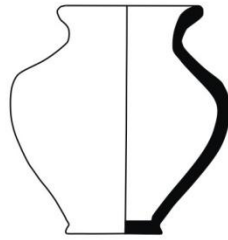

114

0 2 4 cm

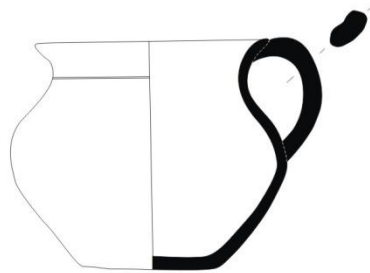
115

116

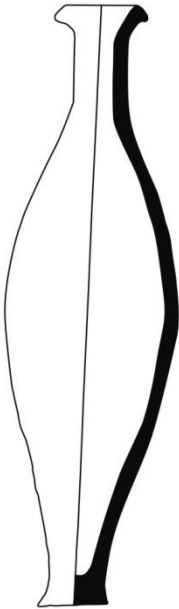

117

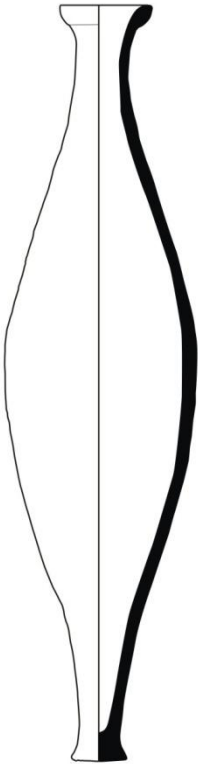

118

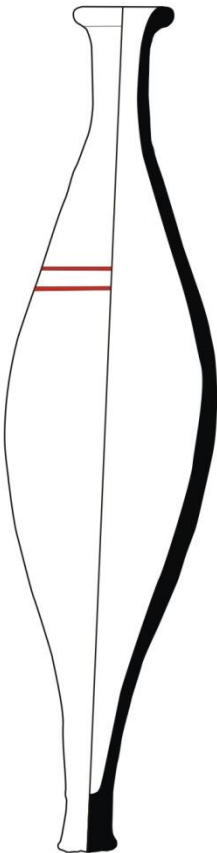
0 2 4 cm

119

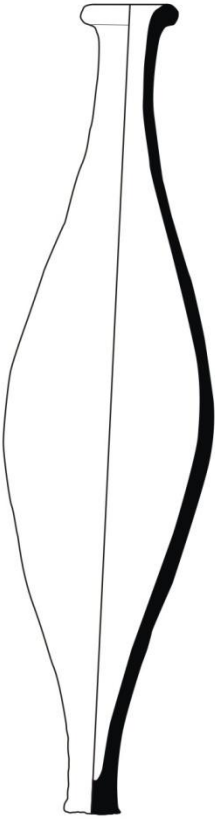

120

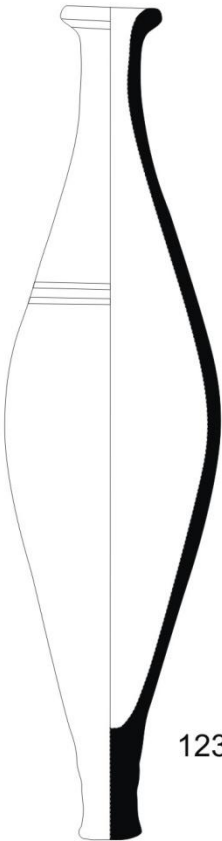

121

0 2 4 cm

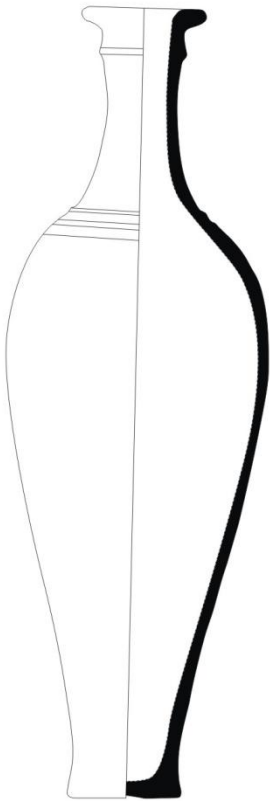

122

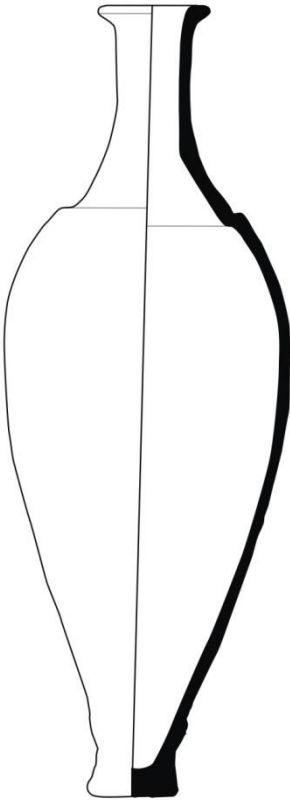

123

0 2 4 cm

124

125

0 2 4 cm

Ek 5: Resimler

Resim 1: Helenistik-Roma Dönemleri yapısı ve B Koridoru

Resim 2: E Mekânı

Resim 3: Kuzey yamacı merdivenleri

Resim 4: Doğu eteğinden höyüğün tepesine ulaşan Su Tüneli Yapı Kompleksi

Resim 5: Su Tüneli Yapı Kompleksi kireçtaşı basamaklarından görünüm

Resim 6: Büyük taş bloklarla kapatılan güney kemerinin ağzı

Resim 7: Kuzey teras alanı yerleşimi

Resim 8: Kuzey teras alanındaki B Mekânı içerisinde bulunan küpler

Resim 9: E Mekânı içerisindeki tabana gömülü in-sutu depo küpü

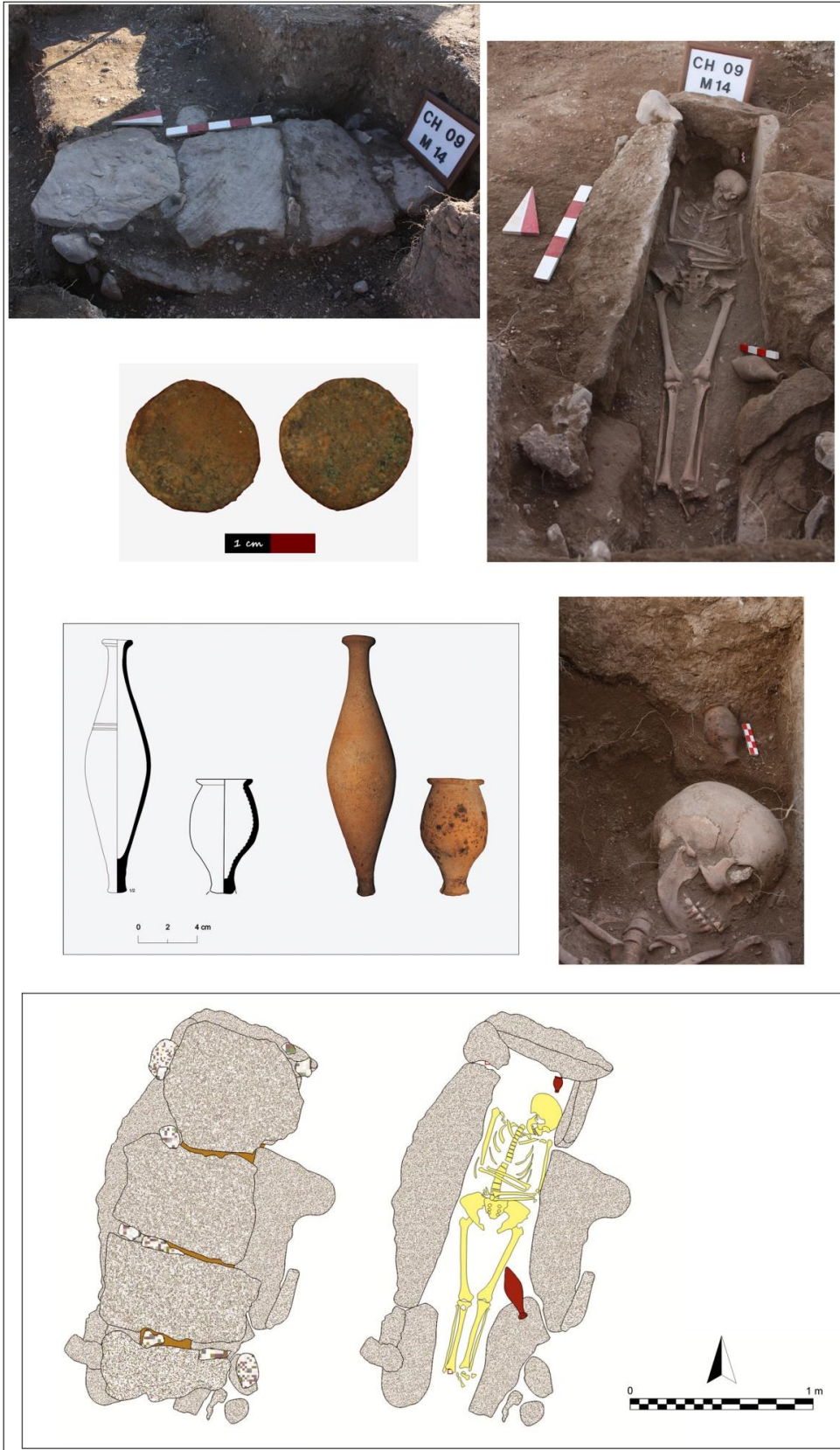
Resim 10: Cami yapısının güneyindeki 1. ve 2. yapı katı kalıntıları

Resim 11: -AI-15 açması M3 mezarı ve buluntuları

Resim 12: -AF-16 M9 mezarı ve buluntuları

Resim 13: -AF-16 açması M14 mezarı ve buluntuları

Resim 14: M35 mezarından p.t. çömlek

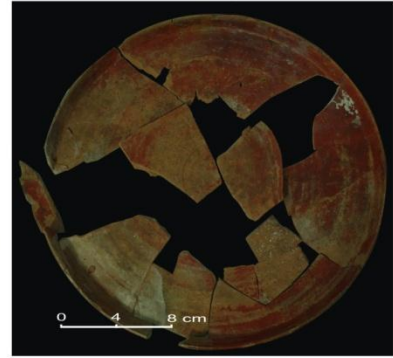
Resim 15: M35 mezarından bronz sikke

Resim 16: Kızılırmak Havzası Seramik Grubu

Resim 17: Gri Hamurlu Seramikler

Resim 18: DSA İthal Tabak

Resim 19: Camihöyük Helenistik ve Roma Dönemleri DSA Grubu Seramikleri

Resim 20: Camihöyük Günlük Kullanım Kapları

Resim 21: İn-sutu halde bulunan Depo Küpü

Resim 22: Ticari Amphoralara ait kulp parçaları

Resim 23: Nekropol Alanı buluntuları

ÖZET

UYSAL TEZER, Canan. Nevşehir Camihöyük Helenistik ve Roma Dönemi Seramikleri, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2011.

Bu tezde, 2009-2010 yıllarında Nevşehir Camihöyük kurtarma kazılarında elde edilen Helenistik ve Roma Dönemi seramik buluntuları değerlendirilmiştir. Çalışma sonucu elde edilen verilere göre, Helenistik ve Roma Dönemleri'ne tarihlenen kap türleri özellikleriyle birlikte tespit edilmeye çalışılmıştır.

Ayrıca sınırlı sayıdaki ithal malzemeden yola çıkarak ticaretin bölgeler arası etkileşimi saptanmaya çalışılmıştır.

Çoğunluğu yerel üretimden oluşan seramik buluntularının tipolojisinin belirlenmesi ve diğer merkezlerdeki benzer buluntulardan faydalanarak karşılaştırılması neticesinde, bölgenin Kuzey Suriye, Güney Anadolu ve Karadeniz Bölgesi ile bağlantısının olduğu anlaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler:

1. Seramik
2. Galat Seramiği
3. Helenistik ve Roma Dönemi Seramiği
4. Doğu Sigillata A Grubu Seramiği
5. Pontus Sigillata Seramiği

ABSTRACT

UYSAL TEZER, Canan. Nevşehir Camihöyük Hellenistic and Roman Pottery, Master Thesis, Ankara, 2011.

This thesis deals with the Hellenistic and Roman periods pottery revealed from the rescue excavations conducted during the 2009-2010 seasons at Camihöyük in Nevşehir province. According to the datas obtained by this study, types and features of the vessels dated to Hellenistic and Roman periods could have been confirmed.

In another hand, interregional trade activities were determined thanks to the rare import ware examples.

Typological study of the pottery which is mainly local production and comparison with similar vessels from other sites showed that Camihöyük and its vicinity has connection with North Syria, Southern Anatolia and Black Sea Region.

Key Words:

1. Pottery
2. Galatian Pottery
3. Hellenistic and Roman Periods Pottery
4. Eastern Sigillata A Pottery
5. Pontic Sigillata Pottery